

העולם הזה

איש השנה:
גמאל עבד אל-נאצר

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785, ת.ד. 136. מען למברקס: "עולמפרט". הסוציא לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 62239.

המסערת איננה אחראית עבור תוכן ה"סודות". ד"ר ל"צרכן". ד"ר ל"נוסע" וכו' המוכנות ונערות על ידי חסרת.

העורך הראשי: אורי אבנרי
ראש המערכת: שלום כהן
עורכת-משנה: דוב איתן, אורי סלע
עורך כתיבה: עורך תבנית: אהרון צור
הכתב הראשי: שלום המערכת: אריה קרו
שנא הריגל

חברי המערכת:

ישראל ביבר, ניצה נבי, שיע נלור, צלי נלילי, דוד הורוביץ, דודי ורד, רוגי וזהר, אברהם חרסון, אסתר מאובר, משה לשם, אביבה ססן, עמוס קינן, שלמה קרו, אלי תבור.

הצייר הראשי: עורך דפוס: מנחם מעבדה: שמואל ברתור, אריה אריאל, נתן רון

העתון הנקרא ביותר במדינה

21.6.79

2 "מי יחן ובסורי זה, בראש השנה חשי"ז, אוכל להשיקף לאחר לא על שנה מצצות (בארץ ובמערב), אלא על שנה של מאמץ בונה וייצור."

2 במלים אלה סימחתי את דברי במקום זה, לפני שנה בדיוק. התקווה נחקימה רק בחלקה.

2 בארץ לא חסרו הפצצות, המוקשים, היריות. בעיית המלחמה עמדה במרכז הדיכוח הרציני. גליונות רבים נאלצו להקדיש חלק רב מעמודיהם להתקפות הפידיאון (מלה שעוד לא הכרנוה לפני שנה), לקרבות אוויר, לקרבות מדבר סיני וחומי הכנרת.

2 לעומת זאת, היו חיי המערכת חופשיים הפעם מהתקפות-טרור, אם כי נקסנו כמה פעמים באמצעי-זרירות מסוימים. לא חסרו גם השנה אנשים שהיו שמחים לראות את כל עורכי העתון הבלתי-חלוי הזה חלולים על עץ גבוה. אולם גם הם הבינו כי טוב לא יוכלו לשבור את העולם הזה בפצצות ובמכות של אלוה.

2 במרכז העתון עמדו השנה הסדרות הגדולות. הם סימלו שינוי יסודי במעמדם הציבורי של העתון. היסוד שהוכן בסבלנות בשנים הקודמות, שיתוף-הפעולה האמץ בין העתון וקוראיו, האומץ בכונתו ובסורה מסורתיו של העתון - כל אלה נחננו השנה את מרים. ממני העולם הזה הפכו לגורם ציבורי - גורם מחיד ועוצר בעיני נושאי השתיחות, גורם מעודד ומדברק לאותם הכואבים את כאב המדינה.

2 בשטח הויכוח המדיני, הפכה הסידרה "אל הנשק?" בסיס לחשבון-הנפש בבתיים רבים. בשטח המלחמה בשחיתות, היהנו בארץ הסדרות "דת או ביזנס?", "ההאשמות נגד המשטרה", "מחנה הריכוז של אהוד אבריאלי" והכתבה הגדולה על יצחק רפאלי. הכיסוי של פרשת סילוקו של משה שרת, שערוריות מפעל האשלג וגיבוש קבוצת-המנהלים של בן-גוריון עוררו גם הם כבוד לשיקול-הדעת ולמסב-האינפורמציה של העתון.

2 כל זה לא היה אפשרי בלעדיך. אין אחה קורא רגיל של עתון רגיל. אני מסופק אם ישנם בעולם עתונים רבים המבוססים על יחסי-גומלין כה הדוקים בין העתון לבין קוראים. על כך אנו חייבים לך תודה. אנו מצרפים אליה ברכה לשנה הבאה-שנה שלום, יצירה וסיהור.

אורי אבנרי

מכתבים

ברכות לשנה החדשה בתום 52 גליונות, אשר האל יורע כמה מאמץ וזיעה דרשו מכם, איני יכול למצוא ברכה אחת מאשר לאחל לכם עוד 52 שבני עות כאלה ואחריהם עוד ועוד שבועות של עבודה ויצירה.

דוד הופמן, תל-אביב
עלו והצליחו, והמשיכו בדרך. מאיר בן-נתן, חיפה

מה טוב יותר מאשר לחזור על הברכה המסודרת: תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה. היה ברונפמן, חדרה

ברכתך זו מופנית לאו דווקא לכם, כי אם לאלה אשר להם מוקשים מרי שבוע עמורי עתונכם: "אנא ספקו קצת חומר חיובי ומי עורר בשנה הבאה". מרים ורדי, חולון

המשיכו לפרסם את האמת, הוקיעו את השחיתות, הגנו על הנדרים, חנכו את ה"נוער" אבל דחיקו, אל תעלו בעשן פצצות והורו שלא ישברו לכם את הראש. כן, כמעט שכחתי: אל תעלו את המחיר בשנה הקרובה.

יחנן פירון, חיפה
העולם הזה מודה לכל קוראיו שהקדימו לברכו לקראת השנה החדשה וכל אלה ש"ברכותיהם לא פורסמו.

שיר למפא"י קראתי בעיון רב את כתבותיכם על כינוס ועידת מפא"י (העולם הזה 985) ועלי ציין כי הופתעתי לטובת מן הרוח האובייקטיבית בה נכתבו. נדמה לי שהיו אלה המלים הי טובות הראשונות שהופיעו בעתונכם על מפי גלגל זה מה שנים. אליהו הרמטן, נתניה

שיר המוקדש לוועידת מפא"י, לפי מנגינת שיר הפלמ"ח:
השר אשכול בונה דירה
ומר שרת יוצא למסיה
אך אנהנו שיר נשירה
זהו שיר הפועלים.

בימים ובשמים
שוב נוסעים להם שלחיה
אך אנהנו שיר נשירה וכו'
יעקב אלמוס, תל-אביב

שיר הקואליציה
אילו אפשר היה להעניק פרס מוליצר עבור ההישג העתונאי של השנה, הייתי מעניק אותו לכתב הורדי שלום, שידע לפרסם במדור העצמית (העולם הזה 985) כי מפא"י עומדת לרכוש את חבר העיריה החמים כלני תר - שבוע שלם שהדבר בוצע!

עזרא בבאייף, ירושלים
כתובים ירושלים המתמצא בעניינים, אני יכול לומר לכם כי הגילוי שלכם נראה כל כך דמיוני ופנטסטי, שאיש לא רצה להאמין בו. אבל אתם כנראה יודעים מה שנעשה בתוך הסיר הקואליציוני יותר טוב מהמכתים עצמם.

מרן ועד אנר
בכתבה על שביתת התחבורה (העולם הזה 985) עשיתם מעשה לא כל כך הגון. אתם פירסמתם את התמונה של האשה היתירה שנפצעה, מתוך מאות אלפי נוסעים שהשי המשו בכלי הרכב לשעת חירום. האמת היא כי סדרי התחבורה - אם כי לא היו הגיוניים ביותר בולטם - היו בסדר נמוך ו"סניע" אשר משה כרמל הידר גדול על מעשיו. יורם פלד, רעננה

אינני צד מעוניין בכל הפרשה, מכיוון שיש לי ג'ים משל. אבל אני בכל זאת חושב רבות בהינתן נהני האוטובוסים צורקת. הרי אי אפשר לבוא דווקא אליהם ולדרוש מהם שיווררו את רמתם החיות. אם כבר להקט את התגורה, שיואלו השרים הנכבדים להתייחס בחנויותיהם שלהם.

אליקים דויטש, תל-אביב
נלמד אותם אחת ולתמיד שאי אפשר לרפוק את כל העולם כל הזמן. מוטב לסבול מעט עכשיו, אם במחיר זה נאלץ את הסובבים על-גלגלים של אנר ורד להוריד את הראש...

משה ליבר, אשקלון
... בכל מדינה אחרת היו מעיפים את השר, שביקש לעצמו הון מוליטי מצוקת רכבות הנוסעים האומללים, המיטלטלים כמו בהמות במכוניות שסכנה להסיע בהן אפילו כפר. אשר לאנשי הקואופטיבים, גם אותם היו מענישים בצורה הכנונית. כי המדינה המקיפה בדיחה את הראגנה לך שכל אורח יגיע לכל ישוב, מתי שירצה. והתחבורה הי ציבורית אינה יכולה להפוך חנות בשוק הי כרמל, שאפשר לסגור אותה מתי שמתחשק לבעלה.

דן גרין, תל-אביב
אינני מכינה שום דבר בפוליטיקה. אני רק יודעת שמאז הפסיוו האוטובוסים לנסוע, אני מגיעה רבע שעה יותר מוקדם לעבודה...

שולמית גרשני, עכו
תקרית בנמל
רק היום הגיע לידיעתי מסור שפורסם בעתונכם (העולם הזה 983) ובו מסופר על שומר שדחה אותי ועל תלונה שפניתי בה אל מנהל לשכת ראש הממשלה, ועל תשובה שקיבלתי ממנו.

מרטין כוכר, ירושלים
Erare humanum est. אך התקרית ארעה בנוכחות עדי ראיה, ביניהם, דוד לאזר מ"עורכי מעריב שביקש לפרסמה.

תומכים במצרים
הנני שמח להודיע ל"ד"ר ז. לוי (העולם הזה 984) שהתלונן על כך לא נעשתה כל פעולה בישראל ביום כינוסם של ועידת תעלת סואץ בלונדון, כי... עם התכנסת ועידה, הגישה משלחת מטעם תנועת "הכוח השלישי" בישראל ליצירי בריטניה, צרפת, ארצות-הברית וברית-המועצות בת"א תוך כיר המביע הזדהות מלאה עם העלאת תעלת סואץ, מחאה נגד כינוס הועידה הנ"ל וצער על השתתפות מדינות אסיתאיות כי ועידת-משעבדים זו.

א. זכרונ, תל-אביב
לתלאותיו של גאון
נורלו של הממציא אלכסנדר זרחין (העולם הזה 984) חייב לשמש אזהרה למסדר הנוגע בבר, לנהוג ביותר תבונה באנשים אחרים מ"סונו של זרחין. או שמא חוששים אנשי המועצה המדעית ממתחרים בלתי-רציוניים?

שמואל טביב, ירושלים
בתור מי שעסק בענייני מר זרחין במשך למעלה מארבע שנים רבות, ברצוני להביא לידיעתכם כמה עובדות...
במר דוד מ"זכרונ"ו, איז לנ מה להעמק בקנאות חכמים, במקום קינאת חכמים" ובי"קשתי ראיון אתו. מיד נעתר לבקשתי ו"נכענו, מר זרחין ואני, לשהבוקר, לפי הזמנת מר ב"זכרונ"ו... לולא עזרתו, לא היה יוצא הדבר למפעל. הוא אשר הביא לי די המחשת העניין ואפילו לידי הבטחת משרה זמנית למר זרחין.

עו"ד א. התשאל, תל-אביב

על פי התהום
שאכרנהם תהומי (העולם הזה 985) לא יספר מעשיות. האם היה בעצמו רביוניסטי לפני 1937, ואם הוא היה מפקד הארגון הרי הארגון עצמו היה גם כן רביוניסטי. כהנחה, השתתף תהומי בשנת 1934 בתה"לכה עם ז'בוטינסקי בוורשה, תחת מבר פצ"צות מצד השמאל... לא רביוניסטי לא היה מסכו את ראשו.

קורא, תל-אביב
נולדתי וגדלתי בארץ הזאת. חונכתי על כמה ערכים מקודשים כמו תלחי, ההנהגה, אצ"ל. לכל אחד מערכים אלה היה שמור גם מקומו בוידה המפלגתית שלנו. כך, לי משל, כאשר שמעתי את השם אצ"ל, היה מתקשר מיד במוחי עם מנחם בגין ותנועת החרות. על כך, עניין אותי מאד לקרוא את דבריו של תהומי, מפקדו הראשי לשעבר של האצ"ל, שקבע כי הארגון הראשיתו לא היה רביוניסטי וכי מנחם בגין סילף ב"כ כוונה את העובדות ההיסטוריות, כדי להעי"סיר מנים כאילו לפניו לא היה הארגון כיום.

דוד שגלר, חיפה

צדיקים במדום
אני בתור ערבי נוצרי, המרגיש את עצמי מקופח בזכויותיו, בגלל היחס העויני שהמיר עם הערבי בארץ נתקבל בו ממעם השליט. אבל מצד שני אין אני דוגל בעוצבת המולדת ורוצה להוכיח ולהרגיש שחי אני בארץ הזאת בוכות. כדי להגיע לכך, מוכן אני להקריב את נוחיותי ולהתגבר לעבודה במדום... אני מוכר כמקור במקום עבודתו מכובד בחיפה עוד שש שנים, אבל מוכן לוותר על כל זה כדי לקבל סיפוק נפשי.

בנימין לוסיא, חיפה

רשיון לאקדה
מצאתי עניין רב בדיעה כי יצחק רוני-ברג, העד המפורסם במשפט רומק, קיבל רשיון לאקדה בהתערבותו של מפקד משטרת ירושלים לוי אברהמי (העולם הזה 980). עד כמה שזכור לי ממחקר המשפט, היה רוזנברג חשוד בנסיון להתאבדות, לפני שנעלם מבר"תו בירושלים.

האם המשטרה רוצה להקל עליו את העניין עכשיו?

אלחנן שמעוני, ירושלים

עין לא זועמת
שני המכתבים על שר הפנים (העולם הזה 980) הם בובה. איך יכול לקום אדם כשי"ר ראל ולהשוות את ממשלת ישראל עם מר שלת המנדט? שר הפנים הנוכחי הוא חלוץ שעמד בראש מחנה גדול של מנשימים במשך דור שלם והוא בתור שר בממשלת ישראל מוכנה לבלום ירידה מהאדן... הוא לא עשה שום דבר כדי למנוע ממישהו יציאה מהארץ לפי החוק, אם האיש החזיר תחילה את חובותיו לממשלה ולמסכנות היהודיות.

חיים פניני, תל-אביב

בן האחרת
הודמן לי לראות את הצנתה של שולמית בת-דורי, "בן האחרת" (העולם הזה 983). שהוצגה כיבוש עין המפרץ. אמנם, נהניתי ממנה מאד ורמת המישחק לא היתה מן הי נורעות שראיתי בארץ, אבל נשאלת השאלה, אם לשם כך צריך קיבוץ לעמוד על הראש משך שנה שלמה.

יוסי, גבעתי-ברנר

... תודה בשם כולנו על הרשימה הנח"מרה... להתראות בספעלי הבא. בעוד שנה. שולמית בת-דורי, משמר העמק

כשנה שעברה, הצליחו שני ישראלים להגיע אל סלע אדום ולשהות בו יממה של למה. רק אחד מהם חזר חי לישראל.

בגליון השבוע הבא, המופיע ערב יום הכיפורים, יגיש

העולם הזה

את התמונות שצולמו על-ידי שני הבחורים בפטרה ואשר נאספו על-ידי המטייל הנ"ל צול מגופתו של חברו ההרג. תמונות מראגיות אלה היו

תמונות השנה

הנועזות ביותר שצולמו על-ידי מצלמה עברית.

העולם הזה 986

א"ש השנתה תנועה"ד

השנה ה-5716 לבריאת העולם, לפי חישוב היהודים, התקרבה לקצה. בדרכו הארוכה של כדור-הארץ היה זה רק חלק זעיר של צעד אחד.

הכדור המסתובב, שאינו אלא אחד הק' טנים ביותר מבין תשע-וכוכבי-הלכת של משפחתו, התגלגל ביקום האינסופי, הקיץ רק פעם אחת את השמש, שגם היא אינה אלא כוכב בינוני ובלתי-חשוב ביקום הגדול והאינסופי.

רק 4000 מיליון שנה עברו, לפי החישוב המדעי, מאז נולד כדור-הארץ מתוך ענן קדוש של אבק קוסמי. הרים התרוממו ושק' עו על פניו, תקופות-קרח באו וחלפו. עוד רחוקים הימים כאשר תסמיק ותתנפח ה' שמש, תפיץ מסביבה חום נורא בו יתנד' פו וייעלמו מימי האוקיינוס והאטמוספירה. זה יהיה סוף העולם: כדור-הארץ, צונן ו' חסר-חיים, יסתובב מסביב לשמש הגועשת, עד שייעלם בלא-כלום. עתיד רחוק זה, בן אלפי מליונים של שנים, חבוי מבעד למסך האין-סוף.

לעומת אין-סוף זה, שנה אחת אינה אלא פרור של אבק, נשימה של זיבוב. כל מאור רעותיה שחיים בקטנותם ובחוסר-חשיבותם. אפילו מעשי האדם, המתכוונן לפרוץ בעוד שנתיים מבעד למעטה האוויר של עולמו ול' חזור אל החלל הריק של היקום, בעזרת "ירח מלאכותי", זעירים ומגוחכים מול תנור עתם חסרת-התכלית של מליוני-מליוני ה' כוכבים.

★ ★ ★

אדם בעיני בן-התמותה, הכבול בעולמו הצר והרתוק לאדמתו ולימיו, ישנו כיוון למאורעות אנושי. רבבות מעשים קטנים, בלתי-חשובים כשלעצמם, מצטרפים בעיניו לתהליכים גדולים, החובקים עשרות שנים.

תהליכים גדולים אלה, הם אמת-המידה למ' דידת האירועים היומיומיים הקטנים, טעמם וחשיבותם. הם מלמדים את האדם להבחין בין מליוני המעשים חסרי-החשיבות, לבין המעשה האחד שהוא חשוב, חד-פעמי, היס' טורי.

מחוקקים רבים חוקקו חוקים — אולם רק אחד מהם, מנהיג של שבט זעיר במדבר ג' דה, נתן לעולם את עשרת הדברות. אלפי ערים הקיפו את הים התיכון, אולם רק אחת מהן, קטנה ו'ידה, נתנה לעולם הקדום את השלום הרומאי. התהליך ההיסטורי הרים אותה מתהום הנשיה, לחץ על ראשה את עסרת העולם.

המאורע האחד שהטביע את חותמו על המחצית הראשונה של המאה ה-20 היה שקיעתה של יבשת אירופה. שתי מלחמות עולם, מהפכה גדולה אחת ואדם בעל היסלר עזרו להעביר את מרכז-הכובד העולמי מן היבשת המתנוגת, בה שכן משך כמעט אלף שנים, לשני מרחבים חדשים — המרחב הצפון-אמריקאי והמרחב הרוסי.

המחצית השנייה של המאה, אשר השנה היתה אחד מצעדיה הראשונים, עומדת בסימן עלייתו של המרחב השלישי — המרחב הגדול של עמי אסיה ואפריקה, דו-היבשת המקיפה את האוקיינוס ההודי. האיש האסיאתי, הגדול ביותר במשפחה האנושית, מתרומם בכוחות עצמו, מרים בכוחותיו האדירים את הגולל שנסתם עליו לפני מאות בשנים. זהו התהליך הנותן משמעות לכל מאורעות השנה.

★ ★ ★

הגיבור שעזר להחיש תהליך זה היה יצור גבה-קומה, בעל כוח על-אנושי, שמו היה "קליע-מונחה-בין-יבשתי" — בקיצור קמב"י. הוא שינה תוך זמן קצר את פני העולם. בראשית השנה ירו הרוסים את הקמב"י הראשון בדורס סיביר, חזו בנפילתו באחד האיים הרחוקים באוקיינוס הצפוני, מרחק אלפי קילומטרים. היה זה המרחק הדרוש כדי שקמב"י דומה, מצויד בפצצת מימן, יגיע מאדמה סובייטית למרכזי התעשיה בצפון-אמריקה. לפי חישובי המומחים, יכלו כמה קליעים כאלה לגרום, במכה הראשונה, ל-10 מיליון קרבנות — כמעט מחצית האוכלוסיה של ארצות-הברית.

האמריקאים, שפיגרו בשטח זה, הטילו את כל כובד משקלם התעשייתי העצום על כפות המאזניים, יצרו קמב"י משלהם. כך נוצר מצב בו יכולה כל אחת משתי המעצמות הגדולות לשגר ליריבתה מספר בלתי-מוגבל של קליע-השמדה, בדרך הקצרה שמעבר לקוטב הצפוני, כשכל אחד מהם מצויד בראש מימני.

במלחמות קודמות יכול היה המתקף לקחת ליתרון מכריע. הוא יכול היה להשמיד במכה הראשונה את מיטב הכוח הלוחם של האויב, למנוע את נקמתו. כך עשו היפאנים בפרלהארבור. יתרון זה נעלם עתה. אמנם יכול כעת המתקף להשמיד את מחצית האוכלוסיה של הארץ האוייבת בשעות הראשונות של המלחמה, אולם אין הוא יכול למנוע כי האויב יפעיל אף הוא את קליעיו המימיניים, שהיו מפורזים בשדות-המראה תת-קרקעיים מוגנים, מוכנים לפתוח תוך כמה דקות במכת-נגד. המלחמה המימנית הפכה לחרב פיפיות. אי-אפשר עוד להגביל את הנזק למדינה אחת. אחרי השעות הראשונות של מלחמת-עולם שלישית ירחפו על פני כדור-הארץ ענני-מחת סמיכים, אשר הרוח תשאם כאוות-נפשה לכאן או לכאן, לארצות של ידירים, אויבים וניסראלים כאחד.

„אסיה קמה משנתה ומגוללת מעליה את אבן השיעבוד“

כך, בפעם הראשונה מאז בריאת העולם, הפכה המלחמה לתופעה כל כך מחרידה עד שנשמת האדם סולדת ממנה. גם מדינאים ואלופים שוב אינם מעלים על הדעת שאפשר להשתמש בה לפתרון בעיותיהם. מלחמת העולם השלישית ירדה מעל הפרק.

★ ★ ★

אם מוג'רה לפי שעה מלכות-השטן עלי אדמות, אין פרוש הדבר שנפרץ הפתח למלכות שמיים. האדם שחי את חייו בצל הגורא של הקמב"י לא נעשה טוב יותר, סבלני יותר, גבון יותר. רמתו המוסרית וההשכלתית, שנשארה ללא שינוי מזה ששת אלפים שנה של תרבות אנושית, לא עלתה במאומה.

המאבק על השלטון, על העליונות בעולם, לא נפסק אף לרגע קט. הוא רק הועתק מחזית לחזית. שני הגושים ויתרו על רעיון המלחמה העולמית. תחת זאת פתחו במלחמה אחרת, שנשאה את השם המצלל "דו-קיום פעיל בשלום". היתה זאת מלחמה בכל האמצעים הרעיוניים, הנפשיים, החברתיים והכלכליים. גם האמריקאים וגם הסובייטים נואשו מן הרעיון לחולל בעתיד הקרוב מהפכה במחנה היריב. לכן פנה המאבק אל הארצות שאינן שייכות אף לאחד משני הגושים, שטח-ההפך העולמי העצום המשתרע מחופי האוקיינוס השקט ועד לשפת האוקיינוס האטלנטי, מרחב-החיים של מליונים בלתי-ספורים.

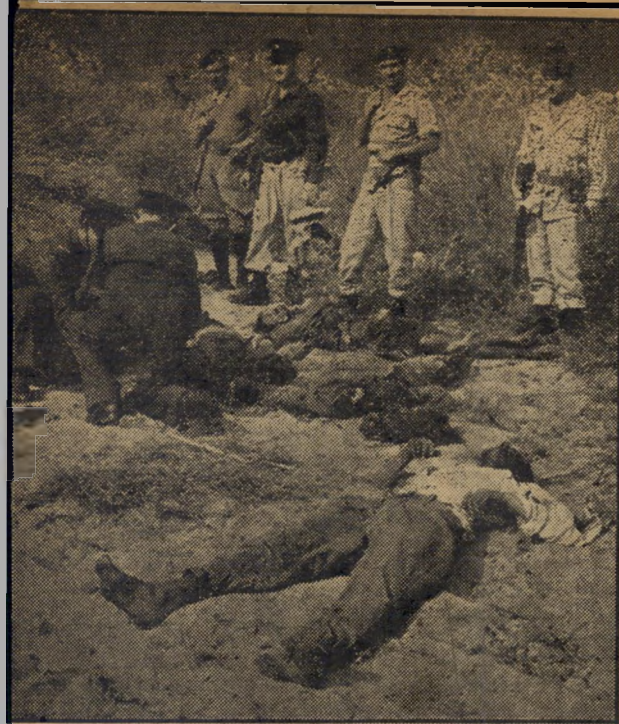
בצורה זו הודקרה לפתע בכל עוצמתה חשיבות העולם האסיאתי-אפריקאי — דו-היבשת של אפראסיה. כל אחד משני גושי-הכוח נאלץ להקדיש את מיטב כוחותיו כדי לרכוש את לבה. כי כל אחד הבין כי זהו המנוף לכיבוש השלטון בעולם. הצטרפותה של אפראסיה האדירה לאחד הגושים תכריע את כף המאזניים לטובת גוש זה.

★ ★ ★

ה' היה התוכן החי של שנת תשס"ז: מרכז המאורעות העולמיים עבר לשתי היבשות, המתחברות על גדות תעלת-סואץ.

במרכז העולם הזה, משני עברי התעלה, שוכנים עמי ערב — כשרגלם האחת באפריקה, רגלם השנייה באסיה. מבחינה גיאוגראפית, היו החוליה המחברת של שתי היבשות. מבחינה רוחנית, הם היו לבו של העולם המוסלמי, המשתרע מאיי אינדונזיה עד מעבר למדבר סהרה. מבחינה פוליטית, היו נקודת-ארכימדס להרמת אפראסיה כולה. ובלב לבו של העולם הערבי שכנה ישראל.

מי לא?

ציד הפידאון

אמנם, חייל אחד התקרב השנה מאד לראש רשימת המועמדים. רביאלוף **משה דיין**, אחת הדמויות הבולטות ביותר בזירה הלאומית, השפיע על מהלך המאורעות הרבה יותר מאשר רוב אורחי המדינה אף מעלים על דעתם. כמה פעמים היתה השפעתו ישירה ומוחצת.

אם בכל זאת לא הפך מהלך העניינים את משה דיין לאיש השנה, הרי לא היה האשם בו, אלא בתנאים בהם פעל.

★ ★ ★

בגדי חירוב

היו כמה ימים בהם נדמה היה לרבים כי **דוד בן גוריון** יזכה ללא כל תחרות לתואר. האיש שהפך השנה שוב ממשלת ישראל, הציע פתרון תקיף וקריצוני לבעיית היחסים עם ארצות-ערב. אלם הוא נשאר במיעוט בממשלתו. השקפתו התנפצה על קיר-ההתנגדות של הרוב בממשלתו, בהנהגת משה שרת.

השובתו של בן-גוריון היתה סילוקו של שרת בצורה גסה וחוחכת. בה ניתנה לו ההזדמנות החד-פעמית להוכיח כי לעומת חוסר-הפתרון שציין את תקופת-שרת, יש לו פתרון ברור. אולם בן-גוריון לא עמד במבחן זה, דבר שהסיל בספק גם את קיצוניותו הקודמת, בימים שהיה ברור לו שדעתו לא תתקבל ממילא.

ברגע שהצליח סוף-סוף לסלק את יריבו, לבש בן-גוריון את בגדי החירוב. נציגו האישית במשרד-החוץ, **גולדה מאיר**, חזרה בדיוק נמרץ על מעשי שרת, קודמת.

משבר תעלת-סואץ היתה הבחינה הסופית. ישראל הגיבה עליו במחדל מוחלט. היא לא עשתה ולא יכלה לעשות דבר. כי לא יתכן מעשה במקום שאין הלכה. והלכה לא היתה קיימת — לשום מנהיג ישראלי בעמדה בעלת-השפעה לא היה שום פתרון לשאלה האחת והיחידה של הקיום הלאומי. — כיצד תגיב ישראל על המהפכה הלאומית הערבית שסערה מסביבה שהעמידה בספק את מקומה של ישראל בהיסטוריה. מחוסר תשובה ברורה לכאן או לכאן, למלחמה או לשלום, נידונה המדינה לפאסיביות מוחלטת, צופה חסרת-ישע בהצגת מחזה שדן בגורלה.

★ ★ ★

עצות מלמטה

אתו שממוזן רוחני שרר גם בצמרת המפלגות שמאץ למפא"י. רק מנהיגה של אחת מהן, **מנחם בגין**, השתדל לתת תשובה ברורה על בעיה ברורה. אולם כדובר של מפלגת-מיעוט, מנותקת ממרכז-ההשפעה וממרכזת הבטחון, לא היתה לו כל אפשרות להשפיע על מהלך הדברים, להעביר את דעותיו במבחן המעשה. דעתו לא נתקבלה על-ידי הרוב, למרות עליות מפלגתו.

בצורה מסוייגת יותר השתדלו דוברי מפלגת אחדות-העבודה, כמו **ישראל גלילי**, לתת תשובה דומה. בניגוד לבגין, יכלו חבריו של גלילי, שישבו בממשלה, להשפיע הרבה יותר. בכל זאת לא ניכר משקלם כמעט בכלל בשטח זה, אולי מפני שגם הם לא היו מסוגלים להחליט כלל. הדעה ההפוכה, פתרון השלום, לא באה לידי גילוי במערכת המפלגות בשום צורה ברורה ומעשית, מלבד בקצה הקומוניסטי, שהשפעתו על המדינה אפסית.

★ ★ ★

אנשים מעופפים

כן נשארה ישראל בלי מועמד משלה לאיש השנה. אפשר היה לחפש מועמדים מעבר לימים. אחד מהם היה מזכיר א"ם **דאג האמרסקוולד** (או האמרשילד) שביקר השנה פעמיים במרחב. אין ספק שהתערבותו הישירה עזרה להציל את חייהם של כמה אנשים, שזכו הודות לו לראות בכניסת שנת תשי"ז. אולם מלבד ריכוך זמני של המתחות על הגבול, לא השפיע האמרסקוולד על גורל המדינה.

הרבה יותר השפיע מדינאי מעופף אחר, שר סובייטי בשם **דמיטרי שפילוב**, האיש שיוזם את עיסקת-הנשק המצרית. ואילי גם עזר בתכנון הלאמת הסואץ. בלי ספק השפיע הוא על גורל ישראל יותר מכל מדינאי ישראלי. אולם גם שפילוב המוכשר והזריז רק הצליח לנצל לטובת מולדתו כוחות קיימים במרחב.

התואר של איש השנה הגיע לאיש שסימל כוחות אלה, ושפעל יותר מכל אדם אחר כדי לגבשם.

תות, **מרדכי מאכסימיליאן שטטנר**, והאנשים שסימל לו את התנוונותה של שיכבת השלטון — **יצחק רפאלי**, **עמוס בן-גוריון** וחבריהם. כי השחיתות לא היתה תופעה בפני עצמה. היא היתה רק סימפטום אחר של המחלה המדינית היסודית של המדינה. שום מלחמה לא יכלה להיות יעילה אם לא באה לרפא את מחלת-היסוד, לתת תשובה לבעיית-הראשית של הקיום הלאומי.

★ ★ ★

ווילות וקאדילאקים

ניני הכלכלה של ישראל היו נתונים במבוי סתום. סמלם העליון היה שרה-אוצר **לוי אשכול**, שהתפרסם יותר הודות לדירה המפוארת שלו מאשר הודות להצלחתו לפתור את הבעיות. במשך זמן קצר סער החיכוך מסביב לדרישה להקפיא את שכר העובדים ואת תוספת היוקר. פרצו שביתות ראשונות.

אולם כל אלה היו ענייניהבל, וכל מי שהתייחס אליהם ברצינות-יחרה אף הפך את עצמו למנוחק. הבעיה הכלכלית היסודית של המדינה היא פוליטית. היא נובעת מעצם היות המדינה מנותקת מאוצרות-הנפט של המרחב, משחקיו הזורקים לתוצרת ישראלית. היא נובעת גם מן הצורך להקדיש את מיטב אמצעייה הוליים של המדינה לרכישת נשק יקר.

אורן חוזר

לא יתכן שום ריפוי אמיתי למחלת הפער הנורא בין הייבוא והייצוא. ליוקר המחיה, לירידת ערך המטבע, כל עוד תישאר ישראל ראש-גשר מנותק במרחב עוין. עד אשר ישתנה מצב זה, תהיה ישראל תלויה בקיצבת המענקים, השילומים והמגביות.

פתרון-הביניים היחיד הוא להדק את התגורה, לעבוד כפליים, לבזבז פחות, לצמצם כל הוצאה עד למינימום ההכרחי. לו נמצא המנהיג שהיה מחנך את העם לקראת קרבן זה וצווד בראש בדוגמתו האישית, יתכן והיה יכול להיות איש-השנה. אולם בישראל של תשס"ז, בין וילות-השרד והקאדילאקים שניתנו במתנה, לא נמצא איש כזה.

קיומה הכלכלי העיקרי של ישראל היה על השילומים — התמורה הכספית לדם היהודים הסבחים, אשר ממשלת גרמניה המערבית הוסיפה לשלם בנאמנות מפליאה, גם אחרי שחלה להפיק מכך כל תועלת פוליטית שהיא. האיש שהשיג שילומים אלה, עמד גם השנה במשך כמה ימים במרכז החדשות. בקונגרס הציוני האחרון נבחר **נחום גולדמן** לנשיא ההסתדרות הציונית, כיוורשם של הרצל חיצמן.

אולם גולדמן לא היה איש השנה. הקונגרס הציוני, שנקרא כדי להזעיק את יהדות העולם לעזרת ישראל במאבקה מפני הסכנה המצרית, שכח את יעודו כליל, שקע בבזבז סממן של קנוניות מפלגתיות חיכוכים על חלוקת השלל. גולדמן לא התרומם מעל למחזה במיש זה, לא ניסה אפילו לנגוע בבעיית-היסוד של המדינה. הוא היה רחוק מלהיות איש-השנה.

★ ★ ★

החיה הקרבי

האיש שבא השנה במגע הקרוב ביותר עם הבעיה הערבית היה החייל הקרבי העברי. לא רק במיבצעים הגדולים, שהיו מעשי-מופת של חיכנון כדוק, הקרבה אישית וכושר קרבי, בלטה עליונותו של החייל העברי, אלא גם בעשרות ומאות פעולות קטנות, בלתי ידועות לציבור.

מבחינה מוסרית מגיע תואר איש-השנה **לחייל הקרבי** אולם ההגיון הפוליטי אינו מאפשר הענקת זו. כי החייל העברי לא הופעל השנה מתוך גישה ברורה כל שהיא. שום אדם בישראל לא למד עדיין לחשוב במשגים של איסטראטגיה רבתני. מעשי-התגמול, שריד מיושן של ימים עברו, לא פתרו שום בעיה מדינית יסודית. גם לא היה הגיון פוליטי לפשיטות-לילה שהשיארו את המוצבים הכבושים בידי היריב. וזוהו של החייל העברי לתואר איש השנה — נשללה.

שאלת היחסים בין העם העברי החדש לבין העולם העברי נולדה כאשר דרכה רגלו של החלוץ הראשון של העליה הראשונה על אדמת הארץ. מאז היתה קיימת תמיד ברקע המאורעות. אולם השנה חדרה למרכז הבמה. היא היתה השאלה האחת והיחידה שעמדה בפני האדם הישראלי. כל שאר השאלות נבעו ממנה, היו כרוכות בה ומותנות בה.

עוד בראשית השנה זועזעה המדינה על-ידי עיסקת-הנשק המצרית-סובייטית, שאיימה לתת לצבא המצרי יתרון צבאי כביר על צה"ל. תגובתו הספונטאנית של האיש הפשוט היתה קרן-המגן, גל התנגדות נדיר ביופיו. תוך זמן קצר יצא החייל העברי לפשיטה על כונת-הלה, על מוצבי אל-סכחה מול ניצנה, ועל משלטי הסורים החולשים על הכנרת.

עיסקת-הנשק ופשיטות צה"ל זיעזעו את העולם יותר מכל מאורע אחר מאז דיאן-ביאן-פו. חזירת הסובייטים למרחב שינתה את פני המפה הפוליטית. מזכיר הא"ם הוועק למרחב. ערב באו אירעה הפנות רצועת-עזה וההתקפה הגדולה הראשונה של הפידאון, שהביאה את אימת המלחמה-העזירה כמעט לכל בית בישראל.

השנה, שהחלה עם עיסקת-הנשק, נסתיימה עם משבר-הסואץ — פעולתו הנועזת של השליט המצרי, שהעז להתגרות, לבזבז כמעט, בעולם כולו. בימים האחרונים של תשס"ז היה כבר ברור כי המצרי ניצח — וכי הפך למות בני-לאומית ממדרגה ראשונה.

★ ★ ★

יותר חשוב אף מן המאורעות שאירעו, היו המאורעות שלא אירעו. מעטים במדינה ידעו זאת, וגם מעטים אלה שתקו. אולם שלוש פעמים במשך השנה עמדה המלחמה הישראלית-המצרית הגדולה לפרוץ תוך כמה שעות. בשעה שהאזרח הישראלי ישן שנות ישרים במיטתו, היה הרחש הקל ביותר מספיק כדי לזרוק אלפי צעירים לתוך מערכת דמים חדשה, שהיתה מעמידה בצל את מלחמת תש"ח. אם למרות הכל לא ניתן האות ברגע האחרון, הרי נבע הדבר מאופיים של מנהיגי שתי המדינות.

★ ★ ★

שומרים וגנבים

לוח פשוט זה של המאורעות מספק את קנה-המידה לבחינת המעשים, היכולים לזכות את בעליהם בתואר איש-השנה. כל מעשה שהיה בו כדי להשיב על שאלת היסוד של יחסי ישראל-ערב היה חשוב. כל מעשה אחר, היה כאשר יהיה, היה בלתי-חשוב.

בחינה זו מורידה אוטומטית מעל רשימת-המועמדים את האיש שגרם לירידת המשמחת ביותר של השנה. **מרדכי אורן** שוחרר מכלא פראג. הור לחיק משפחתו במשך מועד. אולם שיחורורו לא סימל מיפנה ביחסה של ברית-המעצמות לישראל או לארצות-ערב, וממילא לא נגע לבעיית היסוד של השנה.

הוא הדין לגבר האיש שהנחיל לישראל יותר כבוד מכל אדם יחיד אחר, עורר גאווה יהודית בלב מאות אלפי יהודים במוסקבה, קיבו וריגה: שוער הכדורגל **יעקב חודורוב**. אותה בחינה פוסלת גם את אותם האנשים שגרמו השנה לסטנציות כה רבות — האיש שסימל את המלחמה בשתי

הקוץ הממריץ

במלחמת תש"ח ניצחה ישראל הודות ליכולתה ל-
העביר את חיליה המצויים מחזית לחזית, למגר כל
צבא ערבי בנפרד, בזה אחר זה. גבורת החייל העברי ופילוג
העולם הערבי היו שני רגלי הניצחון.

שבעת-נצחון ניגשה ישראל לקליטת העליה, שכחה את
הבעיה הערבית שנראתה כפתורה. אולם הקמת המדינה
לא שינתה דבר ביחסי שתי התנועות הלאומיות.

להיפך, עצם קיומה של ישראל הפך לגורם ממריץ עליון
ללאומיות הערבית. חרפת המפלה גרמה לתסיסה גוברת
והולכת. אמונתו של כל ערבי, כי ישראל תתפשט בכוח
הנשק ברגע שתהיה מסוגלת לכך, כדי לקלוט עולים נוספים,
דירבנה את חשבוני-הנפש. בבגדאד, בכיירות, בחלב ובאלכ-
סנדריה שאל הערבי את עצמו: מה גרם למפלה?

התשובה היתה גלויה גם לעינו. היא קבעה מראש את
שאיפות התנועה הלאומית המודרנית בכל ארצות ערב:
השאיפה לסילוק הזרים, השאיפה לאיחוד עמי ערב במס-
גרת פוליטית אחת, השאיפה להפיכת המשטר החברתי המ-
פגרי. כשאיפה רביעית, נוספה השנאה לישראל.

בראש התנועה צעד הנוער המשכיל או המשכיל-למחצה,
שהוא המעמד המהפכני היחיד בחברה הערבית. ובראש
הנוער צעד אותו חלק שלבש מדים, שהיה מאורגן במסגרת
מיבצית ושנשא את הנשק. הצבא הפך חלוץ המהפכה.

ההתנגשות

צלבנים וקאובים

שתי דרכים היו פתוחות בפני אבות הציונות, כאשר
החליטו להקים בית לאומי יהודי בארץ-ישראל.

הם יכלו להופיע במרחב ככובש אירופי חדש, נציג הגזע
הלבן מול הילידים. כך עשו הצלבנים בארץ-ישראל, והכוב-
שים האנגלו-סאכסים בצפון-אמריקה.

הם יכלו להופיע כעם אסיאתי החוזר למולדתו, שותף
טבעי לשאיפותיהם של שאר עמי בני-ישי, מנהיג טבעי
במלחמתם נגד השיעבוד האירופי. כך יכלו למנוע את ההת-
נגשות הרת-האסון של שתי הרכבות הלאומיות, שיכלו
להיפגש בתחנה אחת ולהמשיך בדרך יחדיו, ברכבת מוגדלת
אחת, לשיחרורו, איחודו ופיתוחו של המרחב המשותף.

הצמרת הציונית לא בחרה אף באחת משתי הדרכים, מפני

אסונה ההיסטורית של הציונות היה שעשתה את חש-
בונה מלכתחילה בלי בעליהבית. קביצה של יהודים,
בני מורת ומרכז אירופה, התכנסה כדי לזווג את שיבת
פזורים היהודים למזרח-התיכון. הם לא התעניינו לחלוטין במה
שנעשה במזרח התיכון, תושביו ומציאותו הגיאופוליטית.
תיאודור הרצל עצמו לא הזכיר את הערבים אף במלה
אחת בספרו מדינת היהודים. בספרו האוטופי, אלטרנטיבה,
מופיע ערבי בודד, שתפקידו היחיד הוא להוכיח מה יפה
יחסם של הציונים לילידים. גאון החזון הציוני, שביקר בארץ
רק לימים ספורים, פשוט לא לקח בחשבון שהיא חלק
ממציאות מרחבית גדולה — מציאות לאומית, פוליטית ו-
כלכלית שיש לקחתה בכל חשבון.

כל המסלול הציוניות הלכו באותה דרך. רוב מנהיגי-הן
היו בני מורת אירופה, גיבשו את השקפת-עולמם לפני שרג-
לם דרכה בפעם הראשונה על אדמת הארץ. מצעיהם גובשו
בועידות בין קאטוביץ ובאול. הבעיה הערבית נפתרה בסיפה
בעזרת כמה מליצות יפות, חסרות תוכן מעשי.

★ ★ ★

שתי רכבות במסלול אחד

אולם הלהבת הגדולה של התנועה הלאומית, שעברה
בסוף המאה האחרונה מארץ לארץ, לא הדליקה רק את
ניצוץ הציונות בלב יהודי מזרח-אירופה. היא הציתה באותה
שעה גם את שלהבת הלאומיות הערבית.

כשם שכל ילד יהודי בחרר למד את תולדות מדינת
החשמונאים וזיהה את עצמו עם המכבי הגדול, כך למד כל
ילד ערבי בכיתת בית-הספר, ליד מדורת הבדואים ובמסגד
הכפר את סיפורי-הפאר של הכאליפות. לעיני רוחו קמו
הכאליפים הראשונים, ששלטו על אימפריה עצומה מהודו
עד גבולות צרפת, והדמות המלהיבה והזהירה, יוסף צלאח
אל-דין, שאיחד את העולם הערבי נגד הצלבנים.

לא היה דרוש אלא ניצוץ קטן מבחוץ, כדי שחומרי-דלק
נפשי זה יתלקח. הערבים, תלמידי האוניברסיטאות האיר-
ניות, שנדבקו בהתלהבות הלאומית, הדליקו את הגפרור.
כמו הציונות, התפתחה גם התנועה הלאומית הערבית
באיטיות ובהדרגה. אבי הציונות, משה הס, כתב את ספרו
רוחי וירושלים כתגובה על מהומות דמשק, לפני 102 שנה,
שאיחדו בפעם הראשונה את העולם היהודי ועוררו את
לאומיותו. אולם אותם המאורעות היו רק חלק מן המהפכה
הגדולה שעברה על המרחב, כתוצאה מגיבוש המדינה הע-
רבית הלאומית הראשונה אחרי מאות בשנים.

מחמד עלי, הרפתקן אלבאני, הפך או לשליט מצרים. בנו
המאומן, איבראהים באשא, היה הערבי הלאומי הראשון:
הוא כבש את המקומות הקדושים, פרץ לארץ-ישראל, לכד
את סוריה והתכונן לשבור סופית את עול התורכים, כאשר
הוכשל עלי-די המעצמות. אך היום ה-27 במאי 1832, יום
כניעת מבצר עכו לאיבראהים, הוא יום לידתה של התנועה
הלאומית הערבית. אותה שעה עצמה ניהל אביו, מחמד
עלי, משאומתן עם משה מונטיפיורי, גם הוא מאבות הציו-
נות, על החכרת שטחים ליישוב יהודים בארץ.

מאותו רגע היה התהליך מקביל. בשעה שפינסקר כינס
את ועידת-קאטוביץ ויסד את חובבי ציון, קמה המחתרת
הערבית הראשונה בסוריה וניסה עוראבי באשא לפרוק את
עול הזרים במצרים. בימי העליה השניה נולדו ארגוני-
המחתרת אל-קאחאסיה וארגון הערבים הצעירים, שאנשי
נתלו בדמשק יחד עם אנשי גיל-י.

כאשר חדר הגדוד הערבי של זאב וז'בוטינסקי לארץ מ-
מערב, חדרו אליה ממזרח יחידות השריף חוסיין, בהנהגת
סיסאל ועבדאללה, נושאי המרד הערבי.

כמו שתי רכבות, המתקרבות זו לזו במהירות האקספרס
על אותם הפסים, מבלי שאיש יריגיש בשואה המתקרבת —
כך התקרבו שתי התנועות הלאומיות להתנגשות.

עזאב' באשא

איבראהים באשא

מחמד עלי

תפקיד מחפש גיבור

הכל היה מוכן להופעת האדם שירים את הדגל ויעמיד
את עצמו בראש התהליך. המטרות העיקריות היו ברו-
רות. הכוחות המהפכניים היו מוכנים. בעוד שישראל עסקה
בתקריות-גבול קטנות ובגאומים נמלצים בעצרת או"ם, חיכה
העולם הערבי לצלאח אל-דין החדש.

צעיר ערבי אחד, סגן-אלוף בצבא המצרי שהצטיין בכיס
פאלוג'ה וראה מקרוב את התבוסה הגדולה בארץ-ישראל,
רשם לפניו כמה פסוקים ששפכו אור מסנוור על צפיה זו:

"בישיב לבדי בחררי, אני נזכר בסיפור מפורסם של משור
רר איטלקי גדול, לאויג'י פיראנדלו, בשם שש נפשות מ-
חפשות מחבר. דפי ההיסטוריה מלאים גיבורים שיצרו לעצ-
מם תפקידים של העזה מפוארת, ושישחקו תפקידים אלה
ברגעי הכרעה. באותה מידה מלאים דפי ההיסטוריה בתפי-
סות קידים נועזים ומפוארים שלא מצאו אף פעם גיבורים
שישחקו אותם. משום מה, נדמה לי כי בעולם הערבי ישנו
תפקיד, הנווד ממקום למקום ומחפש גיבור. איני יודע מדוע
נדמה לי כי תפקיד זה, עייף מרוב נדודים... קורא לנו".
שם האיש שרשם שורות אלה היה גמאל עבד אל-נאצר.

איש מבלוגיה

(ראה שער)

כים פאלוג'ה היה פרשת-הגבורה היחידה של הצבא המצרי במלחמת תש"ח. מוקף מכל עבר, מנותק מכל אספקה (פרט לכמה גמלים שהסתגנו מבעד לקוים בלילה) נאחזו המצרים בארבעה קילומטרים עלובים של כביש. כמה פעמים הציעו נציגי צה"ל ליחידה האבודה להיכנע. הם נתקבלו על-ידי רב-סרן גבוה, שהתידד חיש מהר עם השליח הישראלי, סרן ירוחם ("הגיגני") כהן, צבר שחרחר ומפולפל, מבני העדה התימנית.

באחד הימים ניבא הקצין המצרי באוזני כהן כי סופו וסוף חבריו למות בכיס. הקצין העברי ניסה לנחמו, הבטיח לו שיעוד יחזור למצרים ויוליד ילדים.

כעבור שנה נתקיימה הנבואה. לסגן-אלוף גמאל עבד אל-נאצר נולד ילד, השלישי במנין, הוא נקרא בשם חאליד — על שם המצביא הערבי שכבש את ארץ-ישראל במאה השביעית, אחרי הקרב הגדול על הירמון. באמצעות ועדת שביתת-הנשק, בה השתתף אז כנציג ישראל, שלח לו ירוחם מתנה — חליפה של בגדי ילד, תוצרת ישראל. כתודה השיב לו ידידו המצרי מנה של ממתיקים, תוצרת המסעדה הקאהרית המפורסמת גרופי.

זה היה לפני שש וחצי שנה. בינתיים אירעו דברים שהעלו בלבם של כמה ישראלים את החשש כי יציאתו של גמאל עבד אל-נאצר חי מכיס פאלוג'ה עלולה להמיט אסון על המדינה.

★ ★ ★

יסורי מצפון

הקצין שרכש את לב אויביו בימי הקרבות היה מצוייד באופי מושך. קומתו הגבוהה, חיכו המהיר והספונטאני, המבט המקסים של עיניו, צורת-הדבור הפשוטה והכנה, כל אלה העידו על אדם חסר-שנאה וכן, אדם משולל כל להט של קנאות מוסלמית.

כך נתגלה גמאל עבד אל-נאצר גם בספרו, הפילוסופיה של המהפכה. הוא ציטט ארוכות את דבריו של חיים וייצמן, ללא כל שנאה. הוא גינה בחריפות את הפוליטיקאים, שבאו אליו למחרת המהפכה ותבעו להרוג את מתחיהם. הוא סיפר בצורה הנוגעת ללב על יסורי מצפון, אחרי שהשתתף בנעוריו בנסיון (בלתי-מוצלח) להרוג מנהיג מצרי. אולם זהו רק צד אחד באופיו של האיש, שנועד להטביע פחות, הוא המוח הצונן והמתכנן, הסבלנות האינסופית, את חותמו על שנת תשס"ז בעולם. הצד השני, הגלוי מתאים לו בדיוק: נדיבות-הלב, הסלידה משפיכת-דמים, תכונתו של אדם המוכן לעמול שנים ארוכות בחושך, לצרף אינטריגה לאינטריגה, להקדים צעד אחרי צעד — כדי להגשים לבסוף את המטרה שקבע לעצמו מראש.

ישנו אדם אחד בהיסטוריה הערבית שכל התיאור הזה, הסבלנות העצומה, המוח המתכנן והמחשב, הדבקות למטרה. זהו כמעט תיאור מדויק של צלאח א-דין אליאובי, כפי שהצטייר לעיני בני דורו, תיאור האיש שהקדיש את מיטב שנות חייו לחיסול מדינת הצלבנים.

★ ★ ★

"יה עזי, יא עזי!"

גמאל עבד אל-נאצר, בנו של סקידוראר בכפר עני על גבול המדבר, 300 קילומטר מדרום לקאהיר, על גדות הנילוס, שמע את שמו של צלאח א-דין בכתה של בית-הספר הכפרי. ככל מצרי למד להעריך את השולטאן הגדול, קרן האור האחרונה בחולדות מצרים, לפני שהממלכות המקוללים, העבדים הורים, השתלטו על המדינה והשליכו לתהום האופל.

נעוריו של הנער המצרי לא היו שונים בעיקרם מנעוריו של כל צעיר עברי בארץ באותו זמן. כתלמיד בית-הספר השתתף בהפגנות בלתי-ספורות, צעק: "יא עזי, יא עזי" — דהיה תאחדו אל-אנגליז!" (הוי אללה היקר, הוי אללה היקר — שהשואה תקח את האנגלים!) סילוק הכובש הזר במולדתו ושיחרור התעלה, היו בעיניו מטרות קדושות, כמו העליה החופשית והמדינה העברית בעיני בני תל-אביב. "בכפר היינו כולנו משפחה אחת. בעליה-אחורה התייחסו אל כולנו כאל עבדים", נזכר אחר-כך. כבן-עניים היו פתוחות לפניו רק שתי דרכים לעליה בסולם התברתי — הכמורה המוסלמית או הצבא. הצעיר החסון הפך חייל. הקצין הצעיר היה בן 22 כאשר ירדה מהלומה עצומה על גאות עמו. המרשל ארמון רומל הגיע לאל-עלאמיין, איים לכבוש את אלכסנדריה. מצרים רבים ראו בו גואל מעול האנגלים השנואים. ב-2 בפברואר, 1942, הקיפו טנקים בריטיים את ארמון עבדין של המלך פארוק, איימו לגרשו לדרום-אפריקה אם לא ימנה את איש-אמונו, מוסטפה אל-נחאס באשא, לראש-הממשלה. המלך נכנע, חתם בזאת על גור-דינו הפוליטי. בלב קציני הצבא הצעירים נפער פצע ממאיר, שלא הגלד עד היום. כתב אז גמאל עבד אל-נאצר לידידו, עבד אל-חכים עמאר:

"...רק אם האימפריאליסטים יוכחו לדעת שישנם כמה מצרים המוכנים לשפוך את דמם כדי להתנגד בכוח לכות, הם יסוגו בחפזון, כמו כל זונה שתתקל בסירוב!"

★ ★ ★

הינכי גבעתי

באותו יום נולדה מחתרת הקצינים החופשיים. עבד אל-נאצר, המייסד והחבר הראשון, בנה אותה בסבלנות

ובכתביו. הם היו מנוגדים מאד איש מרעהו. האחד היה מוסטאפה כמאל, המכונה את-תורכ (אבי התורכים), יוצר תורכיה החדשה. כמו עבד אל נאצר, היה קצין מקצועי, שהצטיין במלחמה. כמו עבד אל-נאצר, נדחף לדרכו המהפכנית על-ידי הרגשת החרפה של צבא מוגף והשנאה לשליט מקומי נכנע ובזוי. אולם כאן נפסק הדמיון. מוסטאפה כמאל ידע בדיוק את אשר רצה: להעלות תוך שנים מעטות את העם המזרחי הנחשל לרמתה התרבותית והטכנית של אומה אירופית. הוא חיסל את הכתיב הערבי, שבר את כוח הדת המוסלמית, כלא כל אדם שלבש תרבוש בפומבי. יחד עם זאת הפנה גב לכל הרפתקה לאומנית, חיסל בכוח כל חלום להחיות את הרומנטיקה של אימפריה העות'מאנית, כפה על עמו השקפה תורכית מצומצמת, המסתפקת בגבולותיה הלאומיים. כמו עבד אל-נאצר, היה את-תורכ דיקטטור בכל נימי נפשו, אדם שלא הניח לאיש לעשות משהו במקומו, שאסר כל מפלגה אופוזיציונית ושהקיף את עצמו בקצינים מקצועיים בלבד. אולם בניגוד לעבד אל-נאצר, איש-משפחה שקט ואב נאמן לחמשה ילדים, היה מוסטאפה כמאל פושע מיני, רודן אכזר ובלתי-מרוסן.

★ ★ ★

סבא כורדי

הגיבור השני היה אל-מאליך אל-נאציר צלאח א-דין (יוסף אליאובי) ("המלך המנוצח כבוד-הדת יוסף האיובי"), אשר בני אירופה רגילים לקרוא לו "סאלאדין".

דרכו של הכורדי הגדול, גם הוא חייל מקצועי משחר נעוריו, לא הובילה לרפורמה פנימית. הוא לא עשה מאומה כדי לעצור את תהליך ההתנוונות הפנימית של מצרים, שהובילה אחרי מותו לשלטון הממלוכים והמיסה אסון על מצרים. מטרותיו היו לאומיות: איחוד מצרים, עיראק, סוריה וארץ-ישראל וחיסול ממלכת הצלבנים — לא בדרך של מלחמת-הכרעה חד-פעמית, אלא בתהליך ארוך וסבלני, שנמשך שנים רבות מאד, רצופות שביתות-נשק והפוגות, משאומתן והחלפת דבר-אדיבות, שהפכוהו אהוד על אויביו לא פחות מאשר על בני דתו.

לו היה עבד אל-נאצר איש בעל הלכה מהפכנית והשקפת-עולם סוציאלי-מוצקת, יתכן והיה מעדיף ללכת בדרכו של את-תורכ. אין ספק שבראשית דרכו חלם על כך. אולם האיש מפאלוג'ה הוא קודם כל איש-צבא, איש-המעשה, אוסטרונטיסט ההולך בדרך ההתנגדות הקלה ביותר. שכזה, נדחף בהדרגה בדרכו של צלאח א-דין.

* הודא (בת 10), מונה (בת 9), חאליד, עבד אל-חאמיד ועבד אל-חכים (בני 6 וחצי, 5 ושנה וחצי). האחרון נקרא עלישם מצביא צבאו של אביו.

עילאית, במשך עשר שנים. קצין אחרי קצין נבדק, נבחן וצורף. כשפרצה מלחמת תש"ח הכינו הקצינים האלה תכנית חשאית לברוח על נשקם למחנה צבא השיחרור של פאוזי אל-קאוג'י. התכנית נפסלה כשהצטרפה מצרים למלחמה. המכות הנוראות שהונחתו על מיטב החטיבות המצריות בידי חטיבת גבעתי וחברותיה בשדות פלשת והנגב, זיעזעו את הקצינים החופשיים. בפעם הראשונה ירדו לעומק הניחון הפוליטי והחברתי של מולדתם.

נזכר אחר-כך עבד אל-נאצר, אז קצין-מטה בגדוד הששי, לרגלי תל אל-מנשיה (כיום קריית-גת): "באחד הימים ישב כמאל א-דין חוסיין מולי בפלסטין. הוא נראה עצבני, עיניו נעו אנה ואנה.

— האם אתה יודע מה אמר אחמד עבד אל-עזיז לפני שנהרג? שאל אותו.

★ ★ ★

אבא תורכי

כעבור ארבע שנים נוספות של הכנות הלמו הקצינים במסטר: הם הפילוהו כמעט ללא שפיכת טיפה אחת של דם. היה זה אופייני לאופיו של עבד אל-נאצר, שלא פתח במהלומה המכרעת לפני שהיה בטוח לחלוטין בנצחון. לא פחות אופייני היה המשך התהליך: הוא היה מוכן להתחבא משך כמה חדשים מאחורי גבו של גנרל קשיש ומכובד, מוחמד נאגיב, שזכה בלי כל הצדקה לכל התהילה והפירסומה.

אולם הגיבור לא בא כשבידיו תכנית מוכנה. מעולם לא חולל מהפכן מהפכה כשהוא פחות מוכן להתחיל לה קל. מול עיניו של הקצין הצעיר ריחפו במעורפל השאיפות הכלליות של התנועה הלאומית הערבית. אולם שום קר פעולה ברור לא היה מגובש בלבו. שני גיבורים קסמו לו מרחוק, ביצצו בשיחותיו

כבלים לנעשה

אופקים חדשים

כל טעם בניסוח תכניות שלום, בקביעת תנאים, בטיפול הגיוני בבעיות הפוליטיות הערביות או בבעיות הרכוש הנטוש. שלום במרחב, אין פירושו חתימת חוזה. שום חוזה לא יביא לבדו את השלום, כשם שאין זה בטוח כלל כי השלום יודקק דווקא לחוזה רשמי. פירוש של שלום במציאות המרחב הוא: עצירת תהליך שנמשך זה שני דורות, מניעת ההתנגשות הנוראה של שתי הרכבות הלאומיות ושילובן ברכבת משותפת.

כל עוד יאמין האדם הערבי כי ישראל היא גוף זר במרחב, ראש-גשר של שיעבוד שיתרחב ויתפשט בהכרח, מדינת פלשתיים או צלבנים שסופה לשבור או להישבר — לא יכון השלום במרחב, ושום פתרון לבעיה חלקית לא יעזור. ואילו ברגע שיבין האדם הערבי כי ישראל היא חלק חי וקיים של המציאות המרחבית הכללית, שותפת חיונית בעתיד משותף, בת-כרית טבעית במאמץ הגדול לפיתוח המרחב ולשיחורו — לא תהיה שום בעיה חלקית מכשול עקרוני לשלום.

לכן לא היתה בעיית השלום בעיה ערבית בלבד, או בעיה ישראלית בלבד. השגת השלום היתה תלויה בשני הצדדים כאחד — בשינוי מכריע בהשקפת עולמם. לא היתה זאת בעיה פוליטית וצבאית בלבד, אלא בעיה רוחנית, תרבותית, חברתית וחינוכית.

★ ★ ★

עם עולם

בסוף שנת תשס"ז לא היה שום סימן ששינוי כזה מתהווה בצמרת הישראלית. להיפך, האיש הקובע את תפיסתה המדינית הרשמית של ישראל, דויד בן-גוריון, נאם בשבוע שעבר, בסתיו וועידת מפא"י, נאום שהוכיח כי השקפת-עולמו לא השתנתה במאומה מאז גדל ברחובי-העצים של פלונסק. קרא הוא „מבחינה גיאוגרפית כאילו אנחנו עם מורחתיכוני... אבל כל הגדרה איזונית אינה הולמת (את) החיותנו האמיתית. אנו עם עולם. קשרינו ויחסינו הם גלובאליים...“

זאת היתה התפיסה הציונית הנושנה והשיגרית. היא הוכיחה כי הצמרת המדינית-התרבותית הקיימת בישראל חסרה תש"י בה לשאלת-היסוד של ההווה הלאומית, השאלה שתכריע אם תהיה קיימת מדינה ישראלית בקדמת-אסיה בעוד 50 שנה. צמרת זו נכשלה בבחינה העליונה העומדת בפני כל צמרת לאומית.

אולם צמרת שאין לה תשובה לשאלות-היסוד של הקיום הלאומי, סופה להתנוון. זוהי תופעה נפשית החוזרת ונשנית של תש"י: שערוריות השחיתות בצמרת, רדיפת המותרות. ואי-הנכונות להראות דוגמה אישית של הקרבה תלוצית.

★ ★ ★

תותחים על חיזור

באחד הפרטים הגדולים של איגנריו ברגמן, מטיילת סאראטונה, מוצגת בבהירות מחרידה המלחמה בין שתי חברות-רכבת גדולות המבקשות להשתלט על מסלול אחד. הלוחמים של שני הצדדים עלו על רכבות שהדירו זו לקראת זו על המסלול האחד הנה. רגע לפני שמפלצות-הפלדה התי-נגשו בהתפוצצות גדולה, קפצו מהן הלוחמים, נפגשו ליד המסלול בקרב מגואל בדם.

בפרוס שנת תש"ז היו קיימים כל הסיכויים שעתידי המרחב ידמה לסרט זה. יתכן שמדינאי גדול, עברי או ערבי, יכול היה למנוע את הקרב. אולם לרוע המזל לא נמצא לפי שעה איש כזה.

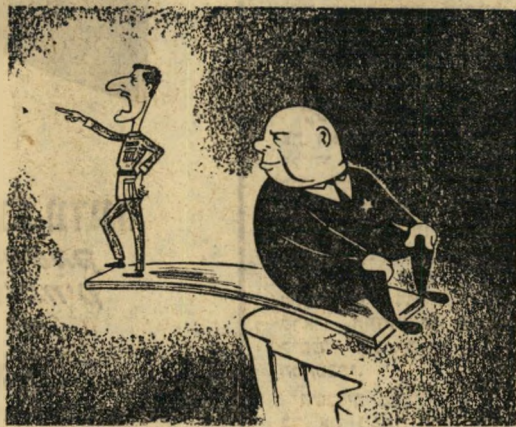
ככוחו להרגו. ישראל עשתה בדיוק זאת: היא עוררה את חמתו של השליט המצרי במקומותיו הרגישים ביותר, מבלי שיהיה לה כל רצון למגריו בכוח הנשק בעוד מועד. עד לאותו רגע לא פנה עבד אל-נאצר באופן עקרוני ומוחי לט נגד מדינת ישראל. בספרו, אותו כתב זמן קצר לפני תקרית-עזה, אין שום גילוי של שנאה רגשית נגד המדינה. איבתו נשמרה לאובי נפשו של כל מצרי צעיר: האימפר-יאליות הזר, בעיקר הבריטי. התנגדותו לישראל ולציונות, כפי שהתבטאה בספר, נבעה ממקור זה. בעיניו, כמו בעיניו של כמעט כל ערבי אחר בעולם, היתה הציונות יציר-כפיו של האימפריאליזם הבריטי, שהמציא אותה כדי לשלול את העצמאות מבני ארץ-ישראל הערבים.

יתכן שעוד לפני שנת-שלוש אפשר היה לישראל להפך דעה זו, להוכיח בשורה של מעשים דרמטיים שהיא מוכנה להתיצב בחזית אחת עם התנועה הלאומית הערבית ועם עמי אסיה המתעוררת, נגד שרירי האימפריאליזם הזר במר-חב. היו בישראל אנשים שהבינו זאת — אולם הם לא נמצאו בישיבות הממשלה, והם לא קבעו את דרך המדינה. דרך זו נקבעה מעצמה, ללא החלטה עקרונית כל שהיא, בכוח האינרציה והטינה שנקבעה לפני המשים שנה ומעלה.

★ ★ ★

מפצח האגוזים

בעוד שהרכבת המדינית הישראלית עמדה במקומה, דהרה הרכבת הערבית בשנת תשס"ז במלוא הקיטור. תהליכים, שצלאח אל-דין הקדיש להם שנים ארוכות, בוצעו עתה בחפזון מודרני. אהדיו של עבד אל-נאצר בסוריה הפכו את איחוד מדי-נתם עם מצרים למטרה רשמית מוצהרת של ממשלתם, הקימו פיקוד אחיד של צבאם עם הצבא המצרי.

בעיני האערב: עצמאות מצרית *

בירדן חוללו קצינים צעירים, מושפעים מן הדוגמה המצ-רית, הפיכת-חצר. גלאב באשא סולק, כס מלכותו של חוסיין הצעיר התנונה. צירוף ירדן לגוש המצרי הפך ודאי. כאשר הלאים השליט המצרי את תעלת-סואץ, הפך גיבורו המוכר של העולם הערבי כולו. בכירות ובעמאן חיברו לכבודו שירי-הילה. עיראק נאלצה לתמוך בו. בכל רחבי המרחב נשבעו פועלי-הנפט להרוס את מתקניהם, אם יקבלו פקודה לכך מקאהיר, ובמרחב הרוחני שלט הרדיו הקאהירי. טאוס אל-ערב („קול הערבים“) שלטון ללא-גבול. עוד יכול לקרות גם. עבד אל-נאצר עוד יכול להירצח. מחתרת צבאית, הממומנת בכסף בריטי או אמריקאי, עוד יכולה להפילו. אולם בהיעדר נס כזה, היה בסוף שנת תשס"ז ברור כי תהליך האיחוד הערבי יושלם בצורה זו או אחרת תוך תקופה קצרה. אם יקרה הדבר, תהיה ישראל דומה לאגוז קשה אך מבודד בין שינוי של מפצח-אגוזים.

★ ★ ★

פריצה מן הכיתור

כיצד אפשר להיחלץ מן הכיתור לפני שייסגר? זו היתה השאלה המכרעת של תשס"ז, והיא תהיה מכרעת עוד יותר בשנת תש"י.

התשובה המפתה היתה: מלחמת-מנע. בסוף השנה היה ברור כי מבחינה צבאית מסוגלת ישראל להנחית מכת-פתע על המערך המצרי בדרום, לכבוש את חצי-האי סיני. היה כמעט בטוח כי מכה כזאת תמוטט את המשטר המצרי. אולם תשובה זו אינה תשובה אמיתית. גמאל עבד אל-נאצר, כפי שהודה בעצמו, אינו גיבור שיצר לעצמו תפקיד. הוא האיש שנלכד, כמעט במקרה, ברשת של תפקיד היסטורי קיים. התנועה הלאומית הערבית, שהעלתה אותו על פני גליה הסוערים, לא תיעלם אם ייעלם עבד אל-נאצר. במקרה הטוב ביותר תעמוד ישראל, אחרי הפסקת-נופש קצרה, שוב בפני אותן הבעיות — ואולי בצורה חמורה עוד יותר, מול אישיות הרבה יותר אנוטיפאטית.

לא חסרו בישראל אנשים שדיברו על שלום. אולם כמעט איש מהם לא ידע על מה הוא מדבר, בשנת תשס"ז לא היה

* קאריקטורה של כתב-העת הגרמני האנטי-סובייטי, סאראנסל.

מן הרגע בו השתלט גמאל עבד אל-נאצר על הקטר של התנועה הלאומית הערבית, חל שינוי מכריע במעמדה של ישראל במרחב. היה זה שינוי הרה-אסון. האיש ששבר את כבלי-השיעבוד של מולדתו, איים להפוך את הכבליים המנותצים לנשק מלחמה — נשק נגד קיומה של ישראל.

באופק הפוליטי של ישראל הסתמנה בפעם הראשונה האפשרות הנוראה שכל שכנותיה תתלכדנה למעצמה פוליטית אחת, שצבא אחד ויחיד, תחת פיקוד מאוחד, יעמוד מול צה"ל לאורך כל גבולותיה, מרפיה ועד ראש-היקרה. היתה זאת סכנה נוראה לעצם קיומה של מדינת-ישראל, סיט כלל מדינאי ומצביא.

★ ★ ★

הזמנה לקאהיר

ישראל לא היתה כל תשובה לתביעה ההיסטורית. הזילוול הנושן של מנהיגיה בתנועה הלאומית הערבית, אותה לא הבינו ולא העריכו מעולם, הפך עתה לאסון. עם עלותו לשלטון, לא היתה לעבד אל-נאצר גישה ברורה לבעיית ישראל, כשם שלא היתה לו גישה כזאת לרוב שאר הבעיות שעמדו לפניו. מכיוונים שונים באו רמוזים שהעידו כי הוא מגשש עדיין באפלה. הוא הזמין אליו ידיו ישראל (שלא קיבל לכך אישור כטעם משרד-החוץ). פה ושם הוקם מגע בדרג דיפלומטי נמוך. פניה דרמטית של דויד בן-גוריון מעל במה הכנסת לא עוררה תשובה שלילית. אולם זכתה למענה מתון בנוסח „נשמע ונראה“.

אולם לרוע המזל על עמדה בראש ישראל צמרת שהבינה את גודל השעה המכרעת. איש לא הבין כי היתה זאת אולי ההזדמנות האחרונה למצוא גשר אל התנועה הלאומית הערבית. איש גם לא הבין שאם לא יימצא הגשר, שגיאה נוראה היא להניח לשליט המצרי החדש להתבסס בשלטונו. האיש שקבע בתקופה זו את דרכה של ישראל עיצב את דעתו על הבעיה הערבית באסיפות-עם בפלונסק ובמשמרות העבודה-העברית בפרדסי פתח-תקוה, לפני 50 שנה. בשעה שגמאל עבד אל-נאצר חולל מהפכה עמוקה בעולם הערבי, היה מיטב תשומת-לבו של דויד בן-גוריון נתון לתקריות גבול זעירות ולפעולות תגמול. במידה שהתעלה לטיפול בבעיה הגדולה, הסתפק בהצעות דרמטיות אל נאג'יב ואל עבד אל-נאצר להיפגש פנים אל פנים.

★ ★ ★

הרגות האריה

כדי, לרא מחשבה רבה, עשתה ישראל בשנת תשס"ז את שני המעשים שהורידו מסך-ברזל בינה לבין מצרים החדשה. בשעת המאבק הגורלי על סילוק האנגלים מן הסור, המטרה הקדושה ביותר לכל מצרי צעיר, היתה ישראל המדינה היחידה בעולם כולו שתמכה באנגלים, הפצירה בהם בפומבי להישאר בבסיסי-הכיבוש. ואחרי שורה של תקריות גבול, יזמה ישראל את ההתקפה הגדולה על המנהג המצרי ליד עזה, שהוכיחה לכל את נתיבותיה של הצבא המצרי.

אחד מגדולי חכמי-המדינה בהיסטוריה, ניקולו מאקיאוולי, הזהיר את תלמידו שאסור לו לעורר את הארי, אם אין

צל הכיתור

הנבואות השחורות על שואה פוליטית או כלכלית השאירו אותו אדיש. האופטימיות הטבעית של עם, שראה בדורו הרבה סכנות ושהתרגל לנסים פוליטיים, קבעה את הגישה לשנה החדשה.

נוספה עליה ההרגשה המוצדקת שעל אף כל הויכוחים, השנאות והניגודים, עם יש ראל הוא בפרוס שנת תשי"ז מאוחר יותר מכל עם אחר בעולם.

תחבורה

הכים השני

בימי מלחמת העולם תלו השלטונות הבריטיים בכל תחנות האוטובוסים ברחבי ה"אימפריה" מודעה שהכילה שאלה נוקבת אחת: "האם נסיעה זו הכרחית?" המטרה: חסכון בכסף ובמכוניות.

השבוע יכול היה כל אורח בישראל לשייך את אותה השאלה לגבי שביבת התחבורה. האם היתה הכרחית?

יער המספרים. למראית עין היתה שביבתה כדאית, כי החליטה לקואופרטיבים מפלה מיוחדת. הם נאלצו להיכנע ולקבל את כל התנאים שהוצגו להם לפני השביבת. אולם זה היה רק למראית עין. למעשה ניצחו הקואופרטיבים.

הקורא הרגיל לא ראה את היער מרוב העצים. בגלל התשבונות המסובכים שמילאו את העתונות היומית, לא יכול היה הקהל לעקוב אחרי הויכוח הענייני. אולם הוא היה פשוט למדי.

חברי הקואופרטיבים דרשו לעצמם (ולשכיריהם) את העלאת השכר הכללית שחלה בארץ בחודשים האחרונים, כתוצאה מ"מדיניות השכר" של ההסתדרות לשנה השוטפת. חוץ מזה תבעו לעצמם את תוספת היוקר המוגדלת האחרונה. מאחר שמישהו היה צריך לכסות את ההוצאות המוגדלות, תבעו להעלות את מחירי הנסיעות — או לחת להם תמיכה מממשלת ישראל על ידי הוולת המס והבלו על המכוניות, חלקיהן חילוף והבניין.

לכך התנגדו הממשלה והועדה הציבורית שמונתה על ידיה. הן תבעו כי חברי הקואופרטיבים יורידו את שכרם (המוגדל) ב"107 ל"י. הקואופרטיבים הסכימו להורידו ב"45 בלבד. ההפרש גרם לשביבתה.

חזאב שבע. בתום השביבת קיבלו הקואופרטיבים את אשר דרשו: חבריהם ויתרו על 54 ל"י. יקבלו את העודף. אולם אמת זו טושטשה על ידי תחבולה מחוכמת. כי מחירי הנסיעות החדשים לא יעלו ב"מידה שתספיק לתשלום ההעלאה, כפי שדרשו הקואופרטיבים, הם יהיו מבוססים על ההנחה (הכוזבת) כאילו ויתרו חברי הקואופרטיבים על 107 ל"י לחודש.

כיצד הושג בכל זאת שהחזאב הקואופרטיבי ישבע והכסף לא תיאכלו הפשוטה: אם ית-

סימס במטבע הנצחון הימי
איה זה הפרח?

ברר בסוף השנה כי תשלום השכר המוגדל גרם להפסד במאזן הקואופרטיבים. חכמה הממשלה את ההפסד. במלים אחרות: האורח ישלם, לא מכיסו הימני אלא מכיסו ה"שמאלי, לא כנוסף אלא כמשלם-מסים.

הים

צי הארד העברי

תמוז הגיע וחלף, מבלי שאיש כמעט יראה בו יותר מאשר חודש עברי רגיל. לא כן יצחק הרדוף, עורכו של הימאי הישראלי, בסאון האיגוד הארצי לימאים. הוא נזכר כי באותו חודש, לפני 1989 שנה, ארע מאורע גורלי בתולדות הכות הימי העברי. המרד העברי, שפרץ נגד רומא בימי של

העם

יום הכלב הלבן

פרעוני מצרים העתיקה חשבו במותם על ראש השנה הבאה. בין שאר המצרים שנקברו עמם בפירמידות, היו בקבוקים כחלי-חלים, שהיו כנראה מלאי בושם, ושנשאו כתובות על השנה החדשה. גם אבני השחם, שנשאו בכתב-חרטומים את הכתובת "או אב גאב" ("למזל טוב"), כנראה, כמתנה לראש-השנה.

מאז משיכים בני-אנוש, איש איש כדרי-כו, לקדם את פני ראש-השנה. בלב כל אחד מהם כירסמה ההרגשה כי כל אשר קורה ביום הראשון של השנה החדשה עלול להטביע את חותמו על השנה כולה. כך נוהגים הטאמילים והסינאלונים בהודו להפסיק כל עבודה בראש-השנה שלהם (ב"אמצע אפריל) עד בואה של "שנת-מזל". כאשר נקבע מתי חלה שעה זו, מתחילה עבודת-האדמה במרץ כפול והסל הראשון של זבל נקבע באופן חגיגי בקרקע.

קנה לגירוש הרוחות. בעולם הערבי חל ראש-אני-שנה (מבוטא "ראס אסיסאנה") ביום השנה לבריחת הנביא ממכה. מאחר שהלוח המוסלמי אינו צמוד לתנועת השמש, יכול חג זה לחול בכל עונה שהיא של השנה. הוא מוקדש, מאז ראשית המאה ה"ששית, להערצת הנביא ומלחמתו ברע. כל ערבי חייב לפתוח את ביתו לכל עובר ושב, לחלק נדבות לנזכרים ולספר על הבריחה. הקוראנים קוראים לראש-השנה בשם "יום הזהירות". כי כל הקורה ביום זה חשוב לגבי השנה הבאה. על המשפחה להישאר ערה בליל החג, להביא בחצות זבח לא-בוטיהם.

בני וויאטנאם מביאים בראש-השנה קרבן לפני בית-המקדש, טובלים במים כדי לטהר את עצמם. בני טונקין מצביעים ענפי קנבוס גמישים על גגותיהם, כדי לגרש את הרוחות הרעות.

ענבים ונשיקות. האירופים חוגגים את ראש-שנתם לפי הלוח הגריגורי, שנקבע על-ידי האפיפיור גריגור ה"8 בשנת 1582, כדי לתקן את שגיאות הלוח של יוליוס קיסר משנת 45 לפני-הספירה. ההפרש הצטבר ל"11 יום. ביום אחר זה קיבלו כל ארצות אירופה את הלוח החדש.

בבריסניה בוצע השינוי לפני מאתיים שנה, למורת רוח ההמונים שהפגינו ברחוב, קראו: "החזירו לנו את 11 הימים!" רוסיה קיבלה את הלוח הגריגורי רק אחרי המהפכה.

השכרים מאמינים כי האדם הראשון העזר בר את מפתן הבית בשנה החדשה, צריך להיות גבר. אם עוברת אשה ראשונה, יביא הדבר מזל-רע. בסקוטלנד זוכה המבקר הראשון בבית לנשיקה מפי האדם הפותח לו את הדלת.

בעוד שהדאנים מקימים המולה אדירה בחצות ויורים זיקוקי-דינור כדי לגרש רוחות רעות, וההולאנדים מפעילים את צופרי אוניותיהם כדי לקבל את פני השנה, הרי בספרד חייב כל אדם לאכול שנים-עשר ענבים עם הישמע הצלצול הראשון של השעה ה"12. אם יש ברצונו לזכות בשנה טובה, עליו לגמור את האכילה לפני גמר הצלצול ה"12.

האינדיאנים, אשר לכל שבט מהם היה ראש-שנה נפרד משלו, היו מכבים את ה"מדורות בכניסת ראש-השנה, מפזרים את העפר. אש חדשה הודקה על-ידי שומרי-האמונה, שחנקו כלב לבן ותלוהו. ביום החמישי של השנה הודו כל בני השבט בפומבי על חטאיהם. אז הובא הכלב הלבן למזבח וגשרף.

האופטימיות הטבעית. בישראל יהיו טכסי ראש-השנה השבוע מגוונים: התל מן הטכס הארוך בבית-הכנסת של מאה שערים, עבור בטכסי העדות השונות וה"חסיים וכלה בטכסים השונים לחלוטין במשקי השומרי-העזר. מאות אלפי אזרחים יחוגו את החג כדרכם: במסיבות-לילה על שפת הים, באולם הריקודים של בית-המלון, או במיטה.

מעט מאוד אנשים קיפו כי השנה הבאה תהיה טובה יותר מן הקודמת, מעט מאוד חששו שתהיה בהרבה יותר רעה. הקהל השלים עם העובדה כי גם בשנה הבאה יפלו צעירים על הגבול. הודעת קול קהיר על הריגת 13 חיילים מצריים בשבוע האחרון של השנה החולפת — היתה רמז לבאות.

* ומשום כך חוגגים את "מחפכת-אוסקובר" ב"7 בנובמבר.

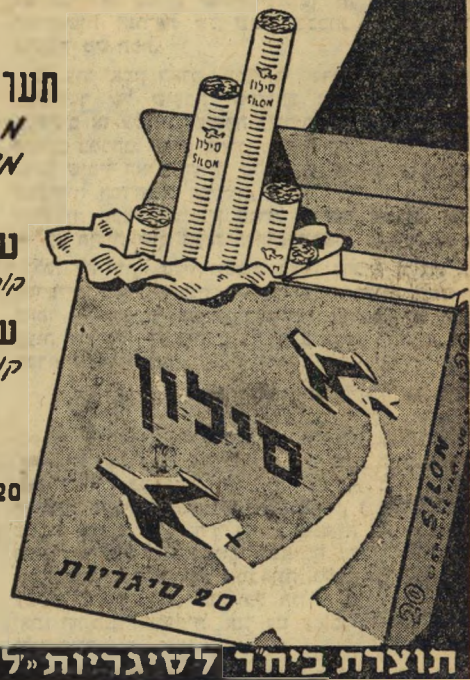
תעובות עדינה

מזני טבק
אסוכים

עגולות
קפסה כחולה

שטוחות
קפסה לבנה

320 פ
20 סיגריות

תוצרת ביחר לסיגריות "לוד" בע"מ

אל תזניחי את הופעתך!

התחילי בטיפול
בעוד מועד

- טיפולים בפנים עם שיטות חדשות ביותר.
- הרזייה מירה
- מכונות חדשות ביותר להרזייה בכל חלקי הגוף.

סלון תמירה
תל-אביב

רחוב שינקין 26, טל. 62417

מאחל שנה טובה לכל ידידיו ולקוחותיו

סלוא

חל-אביב, רחוב אלנבי 44.
פינת רחוב יונה הנביא

אנו גאים להודיע על פתיחת חנות "סלוא" הנך מוזמנת לבוא ולראות אצלנו את המבחר העשיר של דוגמות נעלי "שבע עשרה" החדשות.

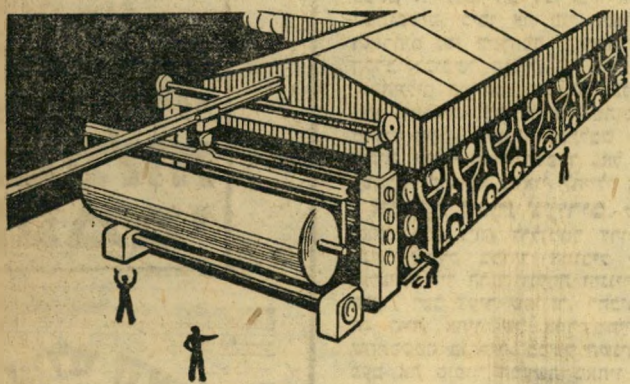
"שבעה עשרה" — הנעליים שהוכנו במיוחד לצעירים בלב, הרוצים להיות אגנטיים והמחפשים את הטוב ביותר.

סלוא מציג את נערת שבע עשרה

כל חודש יבחר "סלוא" בצעירה בת שבע עשרה, המאפינת, לדעת "סלוא", את שכבת הצעירות למענה דואג "סלוא" במיוחד. "נערת שבע עשרה" תזכה בזוג נעלי "סלוא" חגיגה, לפי בחירתה.

"נערת שבע עשרה" לחודש ספטמבר, מרגלית שלטר מתל-אביב

מיטב הברכות לקראת השנה החדשה

מפעלי ניר אמריקאיים-ישראלים בע"מ

במיוחד את הרדוף היה כי, שלא כרומאים של אז, לא הקדישה מדינת ישראל החזקה כל תשומת-לב לגבורת הצי העברי המורד. "משך 90 שנה לאחר ליל יפו", כתב עורך היומאי העברי, "המשך חיל-המצב הרומאי לערוך חגיגות-ים לזכר נצחונם ואילו ביש ראל אין בבסיסי חיל-הים שלנו מיסודי כבוד ונצחון, לזכר הנצחונות החשובים על פני הים... אין יד ושם לקנאי צייהודה... לזכרם אין הצדעות תותחים, אין ימי הגות ואבל ואין אנית קרב בישראל להטיל זר פרחים על המים, במקום טיבועם."

רת המוהל הגדול

לא היה כמעט ילד אחד בשכונת התקוות שלא בא, במוקדם או במאוחר, במגע עם הרב מאיר ילון. בדרך כלל היה זה במוקדם. כי הרב ילון היה המוהל המוכתר של הרב שמואל התל-אביבית הגדולה.

חגיגה בקהיר. פעילותו לא הצטמצמה לשכונתו. לא פעם נסע לחוץ-לארץ, לערוך תפילות בקהילות הספרדיות הגדולות של ארצות ערב. כאשר נידונו למות שני הורגי הילד מוין, אליהו חכים ואליהו בית-צורי, היה הרב ילון בין הראשונים שנסעו לקהיר לבקש חגיגה עבורם.

מנהיגי המדינה שמעו עליו ולא אחד מהם עמד על כך כי דווקא הרב מאיר ילון ימול את בנו. אך שמחתו הגדולה של ילון היתה דווקא להשתתף בשמחתם של הורים בעלי משפחות גדולות. שם היה מזמר ורוקד עד שיעזוב אחרון הקרואים. בשבוע שעבר, נטל מאיר בן ה-44 את תיקו, עלה על אופניו ויצא לשכונת התקווה לערוך עוד ברית-מילה. בדרך פגיעה בו מכונית אשפה עירונית. הוא נהרג במקום.

נכסים הקרו עדיין קיימת

יהודי גרמניה עשו מה שעשו יהודים רבים בגולה, לפני 20-15 שנה. הם קנו אדמות בארץ-ישראל מבלי שיהיה להם מור שג היכן נמצאות אדמות אלה. בין השאר, קנו מיגרשים שסומנו על המפה בשם ה"מצלל" תל-אביב החדשה.

לדברי החלקלקות של סרטוריו הקרקעות, נמצאת תל-אביב החדשה פחות ממאה קילור מטר מתל-אביב עצמה, מרחק לא גדול ביחס למקובל בארצות גדולות. לקונים ניתן ל"הבין כי תל-אביב החדשה אינה אלא פרבר-גנים של העיר העברית הראשונה.

רק לאחר שעלו ארצה, הבינו הקונים את טעותם. תל-אביב החדשה נמצאת קרוב ל"באר-שבע, מקום שם לא נמצא אף בית יהודי אחד. הם שמו את כספם על קרן הצבי. השבוע, כעבור שתי מלחמות וחצי דור, התנחמו סוף-סוף קוני האדמות. חברת ה"שיכונים ההסתדרותית פתחה במשאומתן לרכישת קרקעות תל-אביב החדשה שנשארה, אמנם, רחוקה עדיין מתל-אביב הישנה אך הפכה ללב אזורי הפיתוח של באר-שבע החדשה.

הממשל הצבאי אות השיך

שום אדם לא ריתק בשנים האחרונות את תשומת ליבם של בדואי הנגב הצפוני כמו עמר אבן טלאג, ראש שבט הטלאגה. באה ליהם השחורים, סיפרו בהתפעלות על הצלחותיו. רבים גם הוסיפו קללה לשמו של השיך הצעיר, כי בעליותו, דרך עמר על יבלות לא מעטות.

ראשוני המתיישבים היהודיים באזור משי-מרהנגב — שובל וזכרים עדיין את ראשית עלייתו של עמר. אז קראו לו "השודד". הוא התגורר בגבעות שלמרגלות הרי חכרון, התחבא מפני שוטרי המנדט ואנשיו של ה"שיך הגדול, סולימאן אל-הווייל.

ההרפתקן הצעיר (20) והנרדף, שהיה מבוקש בעוזן רצח, הצליח לארגן סביבו רשת מודיעים של עשרות מבני השבטים באזור. כל תנועה של השוטרים ושל אנשי הווייל היתה ידועה לו מראש. בפחדם, שילמו לו הבדואים גם דמי הגנה, שיניח להם לחיות בשקט.

שמעו הגיע למתיישבים החדשים במשמר-הנגב. הם הזמינוהו לביקור היכרות. עמר הופיע בשער המשק, רובו על שכמו, הס' תובב בחצר כמלך בתוך שלו. כשהחברים מתלחשים: "זהו השודד הגדול."

השבאב מסתערים. עם התקרב מל-חמת העצמאות, הפך מאהלו הקטן של עמר

השנה 66 לספירת הנוצרת, היה במלוא עוצמתו. לגיונות רומא ריכוז את כוחם נגד מרכזי המרד בגליל ובירושלים. יפו, הנמל העברי במרכז הארץ, שימשה בסיס לצי ה"מורדים" וסער חיוני למגזר ירושלמי.

ליום התיכון היה, כאותה תקופה, ערך חיוני למערך הבטחוני והכלכלי של הקיסרות הרומאית. תבואות, זהב ומשלוחי עבדים זר-מו לאיסלמה מאסיה ואפריקה, ובעיקר מ"מצרים — אסם התבואות של רומא הגדולה.

התקפות עד שיירות. מדי קיץ, עם תום הקציר, בערך בחודש מאי, היו יר-צאות אניות צי הגן הרומאי מנמל אלכסנדריה, חוצות את הים התיכון לאיסלמה.

אולם ממחצית יולי עד סוף אוגוסט, לא יר-לו אניות המיפרש לעשות את דרכן ישר מאלכסנדריה, בגלל הרוחות העזות שפקדו את מזרח הים התיכון בתקופה זו.

מורדכי ילון
הברית האחרונה

הדרך היחידה להגיע לאיסלמה, משך ששה שבועות אלה, היתה לשוט באיטיות, לאורך חופי ארץ-ישראל, סוריה ואסיה הקטנה, מ"תוך אחיזה בכל רוח מקומית קלה. שני צי מלחמה רומאיים, שבסיסיהם היו באלכסנדריה וסלוניקי, שמרו בקביעות על נתיבי-ים אלה.

משפרך המרד נגד רומא, בשנת 66, יצאו אניות הקרב העבריות למלחמה בתחבורה הרומאית. האניות העבריות היו קטנות ומרי-ארכות מן הרומאיות, בנויות בעיקר לחי"מ רון ולמהירות. הן ארכו לשיירות הכבדות של הרומאים, עשו שמות באניות צי הגן, עד כי לדברי יוסף פלאביוס, "לא יכלה עוד אניה להפליג מפחדם וממוראם בין סוריה, כנען וארץ מצרים."

ליל האפון. שנה בערך לאחר פרוץ ה"מרד, בתמוז ג' תרצ"ד, נפלה יודפת, המ"צודה הגלילית. לגיונות רומא פנו דרומה, לכיוון יפו וירושלים. הם הפתיעו את שומרי השער של העיר החופית, כבשוה בהתקפת לילה אכזרית. התושבים נסו בבהלה אל אניות הצי, שעגנו בנמל הפתוח.

"פתאום", מספר פלאביוס, "קם עליהם רוח סערה, הנקרא בפי יורדי הים הזה רוח הצפון השחור, והטביע ספינות רבות בהת-נגחן אשה עם רעותה, וספינות אחרות ניפץ אל הסלעים. רבים לא מצאו עצה, בלתי אם להימלט נגד הזרם אל לב הים, כי יראו מ"צוקי הסלעים אשר בחוף ומהרומאים העומי-דים עליהם. שם כיסו עליהם גלי הים, אשר עלו למרום בסערה."

בשבועות שלאחרי האסון, פלס הים 4200 גוויות על חוף העיר החרבה.

"נצחון ימי". לחורבן הצי ביפו, נועדה בעיני הרומאים חשיבות רבה. שלושה קי-סרים, אספסיאנוס (79-69), טיטוס (81-79) ודומיציאנוס (96-81) יצקו מטבעות לציון המאורע. על חלק ממטבעות אלה חקוק לא "יודיאה קפסה (יהודה השבויה)", כי אם "יודיאה נאוואליס (יהודה הימית)".

על אחת מהן כתוב "נצחון ימי" והיא מראה את הקיסר טיטוס, כשהגלו האחת על חרטום אניה עברית ולפניו כורע יהודי ומשיט ידו בתחנונים. מאחוריו עומדת יהו-דיה, בהבעה של בקשת רחמים. משמאלה: תומר, סמלה של יהודה בעת ההיא.

...ואילו בישראל. הרבר שהפליא

עולם:

ניקיטה כרושצ'וב

השנה לא בלטו בעולם אישים חדשים, וגם החוקים הצטיינו אך במעט. **דוויט אייזנהאואר** זכה לפירסום בעיקר הודות למחלותיו, בעוד ששרי-החץ שלו, **ג'ון פוסטר דאלס**, הפגין חוסר-אונים שופע-מליצות מול התפשטות ההשפעה הסובייטית. בבריטניה הוכיח **אני תוני אירן** את עצמו כאדם חלש וחסר-יוזמה. סין העממית היתה שקועה בענייניה הפנימיים, בגרמניה שקעה בהדרגה השפעתו של **קונראד אדנאואר**, צר-פת עסקה במלחמה בלתי-אהודה, באלג'יריה.

המעשה הגדול ביותר בעולם, שקנה לעצמו מקום ב-היסטוריה וגרם לשינוי-ערכים עולמי, היה נאום בוועידה מפלגתית במוסקבה. שם קם **ניקיטה כרושצ'וב**, המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, והתקיף את קודמו ומורו, יוסף סטאלין, בנאום שאולי אין לו תקדים בהיסטוריה. בין השאר גילה כי סטאלין גרם ללא סיבה לגירושם של עמים שלמים, שיועציו הקרובים ביותר חששו בכל פגישה עמו לחייהם, שחשב את נשיא הסובייט העליון ואת שר-החץ שלו לסוכני-ריגול זרים, שביים משפטי-זיועה בעזרת זיופים ועינויים וגרם למולדתו מליוני אבידות במלחמת-העולם.

התקפה זו על "פולחן האישיות" היתה בלי-ספק סימן-דרך בהתפתחות ברית-המועצות, והיא היתה אופיינית לגמישות החדשה שהביאה את המעצמה הקומוניסטית להתקדמות רבה במרחב וביבשת אסיה, שבאה לידי גילוי בעיסקת הנשק המצרית ובביקורו של כרושצ'וב בהודו (ראה תמונה).

מדיניות:

משה שרת

הזירה הפוליטית במדינה נשארה השנה שוממה. אחרי המולה של תש"ו, שהיתה שנת בחירות, חזר הכל לקדמותו. פרט ל עלייתה המחודשת של תנועת-החרות, לא השתנה כלום, וגם תנועה זו לא פרצה את הגדר, הסתפקה בהופעה שיגרנית, פחות או יותר, בכנסת.

סילוקם של הציונים-הכלליים מן הממשלה, בסוף השנה שעברה, וכניסת שתי מפלגות הפועלים לקואליציה בראשות השנה, לא גרמו אף הם לשינויים מהותיים במבנה הממשלה. בניגוד לתקוות שעוררו לפני שני חיים יגאל אלון וחבריו, הרי מפלגתם הוכיחה את עצמה במבחן המציאות כמפלגה שגרתית בהחלט, עמוסת מסורת מאד. בנת, בעוד שאחד משריה, **משה כרמלי**, הצליח בתפקידו, הרי השר השני **ישראל (העין) הוועמט** ברי-הודעה ששר אליו אי-דיון כמעט כללי בהתנהגותו.

בצד המפ"מי בלט בעיקר **מרדכי בני טוב**, שהשתלט על ירושתו העגומה של דוב יוסף במשרד הפיתוח וגילה מרץ רב בתיווך שרשרת השיגאות הממאירות של קודמו, בעיקר במפעל האשלג.

המחנה הרתי היה נתון בהתגוננות, תחת מטר עכור של גילויי שחיתות, שחשפו את מעשיהם של מנהיגים דתיים כמו **יצחק רפאל**, **בנימין מינץ** ועשרות אחרים. בכל המחנות האלה לא נמצא איש-מדיניות של השנה. הוא נמצא במקום הפחות צפוי — בראש משרד-החץ הישראלי. היה זה **משה שרת** (61).

סילוקו של שרת ממשרד-החץ, בידי ירי-בו **דוד בן-גוריון**, היה המאורע המדיני הפנימי העיקרי של השנה. הוא פילס את הדרך בפני קבוצת-המנהלים אדירת-ההשפעה, מסוגם של **טדי קולק** ו**אהוד אבי ריאל**, שהתגבשה מאחורי גבו של "הזקן" הבטיחה את שלטונו המוחלט של ביגדי במרכז-הכוח העיקרי של הארץ — הנהגת מפא"י.

אם בכל זאת היה איש-מדיניות של השנה שרת המסולק, ולא בן-גוריון המסלק, הרי זה הודות לאופיו, שנתגלה דווקא בש"ע המשבר האישי העליון, לעומת נקמתו שופעת-האירוניה של ביגדי, הראה שרת דוג"מה יפה של כבוד עצמי.

לא עובדה זו בלבד זיכתה את שרת לתואר, אל גם תוצאות סילוקו. אחרי הרחקתו, שבאה כביכול בגלל חילוקי-דעות עקרוניים, המשיכו מסלקיו ללא שום סטיה בקו שלו, במשבר הסואץ נהגה **גולדה מאיר** בדיוק נמרץ כפי שהיה נוהג שרת גם העילה המעשית העיקרית לסילוק שרת נתבדתה, כאשר השתנה מאוזן-הכוחות הצבאי שוב לטובת ישראל, כנבואת שרת.

אנשי השנה

שנים-עשר אנשים סימלו בשנת תש"ו את הישגיהם וכשלונותיהם של מדינת ישראל והעולם. הם נבחרו על-ידי עורכי "העולם הזה", אשר נאמנו השנה, זו הפעם השניה, מלבחור באי-העתונות, מחוסר מועמד מתאים, מאחרי שהאיש היחיד שהחקבל על חדעת היה המצרי עיזאת. נימוקי הבחירה של התריסר מצטרפים לדו"ח על מצבה של ישראל תש"ו

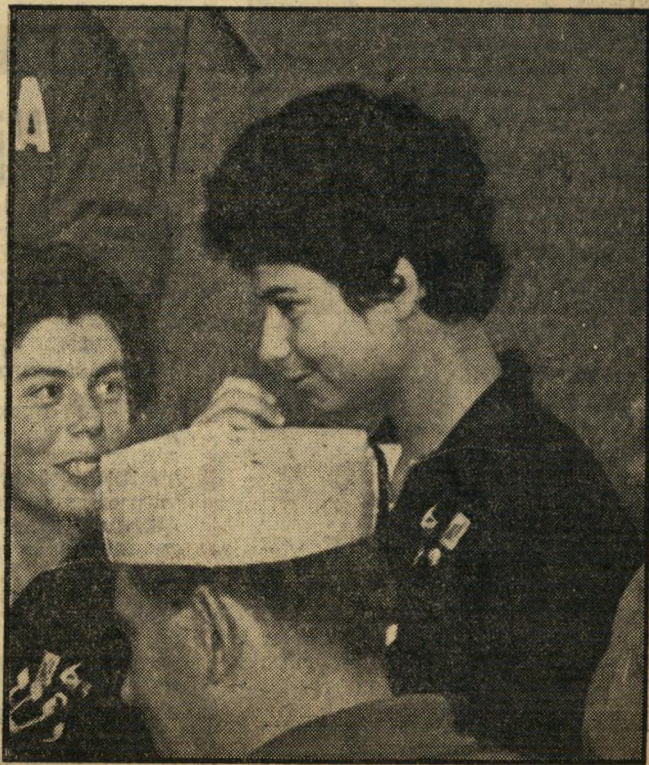
צעיר:

ינבד צור

הנוער הישראלי היה גם השנה, בדרך כלל, חסר יומה משלו. משקלו לא הורגש כלל במאבק על עיצוב עתיד המדינה וחברתה.

בשנת המדיני, היה הגילוי היחידי של יוזמת-נוערים מאבקה של שורת-המתנדבים, בהנהגת צעירים כמו **אליקים העצני**, שתרמה תרומה חשובה למלחמה בשחיתות. אולם גם השורה היתה אופיינית לחולשות הדור הצעיר — היא נשארה גוף קטן, מסתגר ומתבודד, ללא השקפת-עולם מדריכה.

החיוב היסודי שבדור הצעיר נתגלה דווקא באלפי צעירים וצעירות, שאיש לא הכיר את שמם: אנשי משקי הספר שעמדו מול מכת הפידאיון, מאות החיילים האלמונים שיצאו בלילות לכבוש את מוצבי הגבול. אופיינית לשכבה שקטה זו של הדור הצעיר היתה צעירה שחרחרת אמיצה, ששמה לא היה מתפרסם לעולם, לולא מבצע בינלאומי שהשתתפה בו היתה זו **יוכבד צור** (19), הצנחנית ילידת עיראק, שהשיגה את ההישג הנכבד לישראל בתחרות הצניחה במוסקבה. חברת קיבוץ גבעתיים, שעלתה ארצה ברגל עם אמה, בתיותה ילדה, סימלה את כל כוח-הרצון, האומץ, ההתנדבות, ההעזה והצניעות שבנועה. לא פחות אמיצים היו **ד"ר לוי** וחבריו, שהגיעו במיבצע נועז לסלע הנכסף של פטרה. אולם מעשם, שגרם לשפיכות דמים ולסביבון בינלאומי, לא יכול היה לשמש דוגמה לאחרים, אף שעורר כבוד למבצעיו.

כנסת:

מיכאל חזני

במליאת הכנסת שלט גם השנה, כמו בשנה שעברה, מנהיג הסיעה השנייה בגודלה. **מנחם בגין**, שפתח כל ויכוח חשוב, העשיר את הכנסת בשורה של נאומים מירורים, אשר גם יריביו הרבים הקשיבו להם בכבוד. מלי יוחנן **באדר** ואיש מקי **מושה סנה**, שבמסגרת המשמעת המפלגתית הקומוניסטית הזהיר השנה לא פחות מאשר בשנים קודמות.

אולם ויכוחי המליאה הם רק חלק קטן מעבודת הכנסת, ולא החלק החשוב ביותר. הכנסת היא אסיפה של עסקנים מפלגתיים, ועיקר עבודתה היא להסדיר את מישחקי הכוח הבינמפלגתי, להקים או לפרק קואליציות ממשלתיות. במלאכה זו עסקה שורה של אנשים שהקהל הרחב כמעט ואינו מכיר אותם. הם ניהלו את המשא והמתן מאחורי הקלעים, חיסלו משברים (כמו משבר החזיר) והשיגו פשרות.

בין אלה בלט איש הפועל-המזרחי, **מיכאל יעקוב חזני** (43), איש מושבעי-עובדים (כפר אברהם), מתון בהשקפותיו וישר בהליכותיו. חזני, שופע הומור, שי כמעט ואינו נואם לעולם במליאה, אהוב כמעט על כל חברי הבית, מייצג את התכונות החיוביות של ההתיישבות העובדת הדתית. הוא נחון בתכונות הדרושות כדי להשיג פשרה בין הציבור הדתי והבלתי-דתי — אחד העיקרים של המשטר הקיים במדינה. בצורה זו פעל פעולה חשובה יותר מהרבה חבריו המפורסמים.

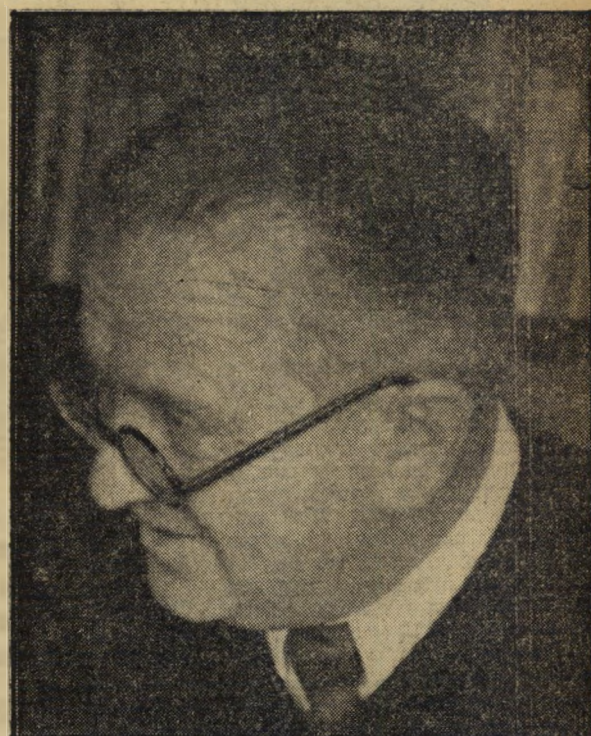
מדע:

מרכוס ריינר

אם כי שנת תשס"ז עמדה בראש וראשונה בסימן ילוי הנפט בחלק, לא היה זה השגו המדעי של ד"ר **קרל צ'ופ**, הגיאולוג השווייצי, משום שחישוביו התבססו בעיקר על המשכת הקידוחים של הבריטים. בשטח הארכיאולוגיה, היתה השנה עדה להסתערות כללית על עתיקות הארץ. בדרום ערך פרופסור **גלסון גליק** מחקר מקיף על תנאי ההתיישבות בנגב, **שמריהו גוטמן** חשף מבנים חדשים במצדה, ואילו בצפון, הוסיף ד"ר **יגאל ירין** לחשוף את חצור הקדומה. בתל-אביב גילה **יעקב קפלן** את חומות יפו העתיקה.

בשטח הגילויים המעבדתיים, התפרסמו שמותיהם של שלושת החוקרים הצעירים ד"ר **ליאו זכס**, ד"ר **דוד סר ור** וד"ר **מתילדה דנן** כמוצאי השיטה לקביעת מין העובר בחודש השלישי להריון האם. **אליכסנדר זרחין**, מצדו זכה סוף סוף להתענינות בשיטות המתקת מי הים והפקת המגנזיום.

אולם מבין המועמדים הרבים, מגיע תואר איש השנה במדע לפרופסור **מרכוס ריינר** (70), ממציא הי משאבת הצנטריפטאלית. המצאה זו, שנעשתה במעבדות הסכניון בחיפה, בהזמנת חיל האוויר האמריקאי, מבשרת מהפכה בענף היראולוגיה (זרימת האוויר) ויש לה חשיבות ניכרת בבנין קליעים מונחים. ובמחקר החלל.

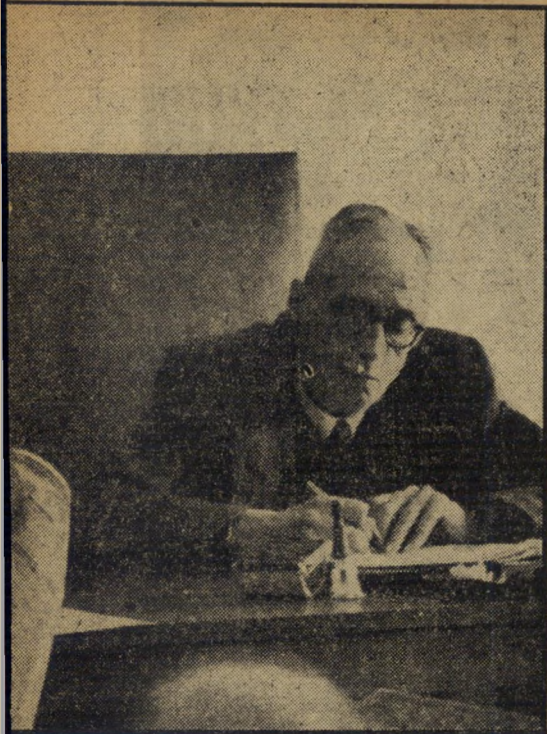
אמנות:

דני קיי

היתה זו שנה של שידפון מובהק לאמנות המקורית. בשדות הציור או המוסיקה לא התבלט אף שם אחד של יוצר או מבצע שיש טעם להזכירו כמועמד לאיש השנה. להקת **עיינבלד** דיסדשה על המקום, ודוגרת על חלומות נסיעה לחוץ לארץ. אמנים ישראליים אחרים, כמו **שושנה דמארי**, **חיה הררית** או **זיווה שפיר**, ולבסוף אף התיאטרון הקאמרי כולה, יצאו לבקש לעצמם תהילה ברחבי-העולם.

לכן עמדה השנה כולה בסימן אמנות הייבוא, שאי כותה לא הגיעה אף פעם אחת לרמה של **פורגי ובס**, שהוצגה בשנה שעברה. אולם כמותה עברה כל שיא השנה נפתחה בביקורה של **מארתה גראהאם**. אחי ריה זרמו, מן הכבוד ומן הקל: שחקני התיאטרון הי אנגלי **סיביל תורנדייק** ו**סיר לואיס קאסון**, הבדחו וויק **אוליבר**, תזמורות הגיאו הלוהט של **דיאנזני האמפטון** ושל **בני בנט**, מקהלתו של **רוברט שן**, הודיכוכותה **מארטין קארול**, להקת המחול **דונדון פסטיבאל באלט**, ואחרונה-אחרונה חביבה — הזמרת **ארתה קיפ**.

שיאו של שיטפון זה, שאיים להטביע במים אדירים את הגיצנים הרכים של האמנות המקורית, היה בלי ספק ביקורו של **דני קיי**. הקהל, יחד עם מנהיגיו, התרפס לפניו בצורה כה מגוחכת, עד שהפכו לבריחה משעשעת יותר מכל מאמצי-הבידוח המלאכותיים שלו.

יעקב

ספורט:

בעיני רבבות אורחי המדינה, הרחוקים מהתענינות קבועה בספורט על ענפיו השונים, הפך השנה שמו של אדם אחד ויחיד לשם נרדף לספורט הכדורגל בפרט ולספורט הישראלי בכלל. היה זה שמו של **יעקב חודורוב**. אולי לא היה זה הודות למבצעיו הספורטאיים האישיים, כמו הודות לעובדה שהשנה חרג ספורט הכדורגל, בגלל התחרויות עם ברית-המועצות, מתחום ההתענינות המקצועית בלבד, והפך לענין של כבוד לאומי. מסיבה זו היתה הגנתו של יעקוב חודורוב על שער הכדורגל הישראלי, בבחינת הגנה על כבוד ישראל.

גיבורים אשר תרם להעלאת רמתו של הספורט הפופולרי ביותר במדינה, מגיע התואר לחודורוב.

אשה

אופירה ארז

גם השנה נמשך המאבק התת־קרקעי על נפש השנה הישראלית — האם והמחנכת לדור החדש, קובעת הסגנון בדור הישן.

בערים הגדולות היתה האשה חלוצת תהליך ההתפרקות והתרוקנות החיים. בשכבה העליונה ביותר גררה היא אחריה את הגבר — שליח הציבור, הפקיד והעסקן — לשביל התרסני של המותרות. שיחתה הקיפה את עולם השמלות, סלוני היופי, העוזרות, הווילות ורהיטי הפאר. גיבורותיה היו נערות־הווהר המפורסות. שאיפתה היתה נסיעה לפאריס או לניו־יורק. לעומת שכבה קולנית ובוולט זו, כמעט ולא הורגשה השכבה השנייה, הגדולה הרבה יותר. היתה זה מחנה עקרות־בית הצנועות שניסו לגדל משפחה בתקציב זעום, שהלך משך השנה והצטמק, ובצדו — מחנה הצעירות שהתגייסו לצבא ומילאו את תפקידן בשקט, על מאות הדרכים הפתוחות להשתמטות.

למחנה גדול ואלמוני זה ניתן השנה קול. ורקור־הפירסום לכד צעירה אחת מגי רבות, שנבחרה כמסמלת את היופי החיצוני ואת האופי הפנימי של הנערה הצברית. **אופירה ארז** נשלחה למיפגש בנות העמים בצרפת, מלאה את תפקידה בחן טבעי שקסם למאות אלפים, ניהלה תעמולה שקטה ורבת־השפעה לאחוזות עמים מרחבית. כעבור שבועיים חזרה לארץ, לבשה שוב את מדי נח"ל, מילאה את תפקידה באחד המחנות.

משפט

אשה פרץ

כמו זוג של מתאבקים, שאינם יכולים להיפרד בגלל עוצמת מאבקם, בלטו השנה **מיכאל כספי** ו**שמואל תמיר**, שני עורכי־דין הצברים הצעירים, שנפגשו משני עברי המתרס כמעט בכל המשפטים הפוליטיים החשובים, זה כמגן המשטר וזה כמתקיפו ללא פשרה. עורכי־דין פוליטי שלישי, **פישל הרצ** ברג, נחל הצלחה מזהירה בשלב הראשון במשפט שטטנר.

אולם התופעה הבולטת של השנה, בחיי המשפט, היתה הדאגה הציבורית הגוברת והולכת להמשך עצמאות ואי־תלותו של המשפט. שלושה משפטים זרעו מבוכה מסויימת בלב הקהל: בחיפה זיכה השופט **יצחק קהאן** את נאשמי גניבות המכס וגינה את מרדכי שטטנר. אם ניתן להבין את זיכוי הנאשמים מחוסר הוכחות מספיקות, הרי התמיהה הלשון הרכה בה נקט השופט כלפיהם, על אף הבקיעים החמורים שנתגלו בהגנתם, לעומת הסגנון התקיף נגד שטטנר.

בירושלים הרשיע השופט **משה גולן** את ראובן ("רומק") גרינברג, למרות שנחבר כי המשטרה שילמה 1500 ל"י לעד־התביעה הראשי.

חמורה מכל היתה החלטתו של שופט־השלום **משה פריק**, שזיכה בירושלים את ישראל קסטנר מהאשמת שבועת־שקר, אחרי ששופט גבוה יותר קבע בפירוש ששיקר, ואף שהובאו הוכחות מכריעות לאשמתו.

ספרות

חיים חפר דן בן-אמוץ

אין דבר עקר יותר מאשר ספרות המנותקת מקרקע־הצמיחה שלה. גם השנה הוסיפה הספרות הישראלית להוכיח כלל זה בבהירות מלאה. הסופרים שהשתכנו בדירות־שוחד חיפאיות ושרו שירי חנפנות למנהיג חרשי־טאן, היו אופייניים כמעט לכל חבריהם. הסופרים דמו לציירים הישראלים: התייבשו בגונות הגוברת והולכת יצירה מסך של אדישות בין הספרות לבין הלב של הארץ — החיילים במוצב, החקלאי בשדה והפועל בחרושת.

כמעט כל הסופרים הידועים משנים קודמות השתתקו בתשס"ו, או התמסרו להוצאת אוסף כתביהם מהשנים הקודמות, ביניהם **דוד שמעוני ואברהם שזונסקי**. הספר היחיד שהכה השנה גלים, כאילו בא לאשר כלל זה, היה זה ילקוט הכובים, שהזכיר את ההומור וכוונת־החיים של ימים עברו. התוארים של אנשי־הספרות של השנה מגיעים בלי ספק למחבריו, **חיים חפר** (30) ו**דן בן־אמוץ** (13).

אף שהצליחו בעיקר באותם הכוזבים בהם מסרו בלי כל שינוי את סיפורי הגיבורים עצמם.

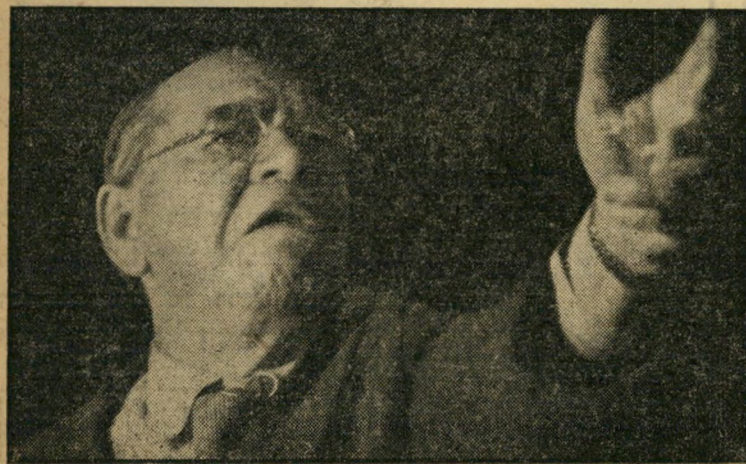
ההתפתחות המקבילה בשטח הזימרה הוכיחה שלא היה זה תהליך מקרי. השנה צצה לפתע זרישה עצומה לשירי־עם אמיתיים, הצמודים להווי הדור הלוחם והיוצר. שירים כמו כיתה אלמונית, משמר הגבול, בוקרי לכיש והי ננני לי מופחית הפה עברו מפה לפה, הוכיחו את ימי הצינור־טרום. מיטב הזמרים עברו משדה־המאבק לשיר המקורי. תקליטים ארוכי־נגן של שירים אלה, שיוצרו בפעם הראשונה בארץ, הגיעו לכל קצווי תבל.

תיאטרון

יהושע ברטנוב

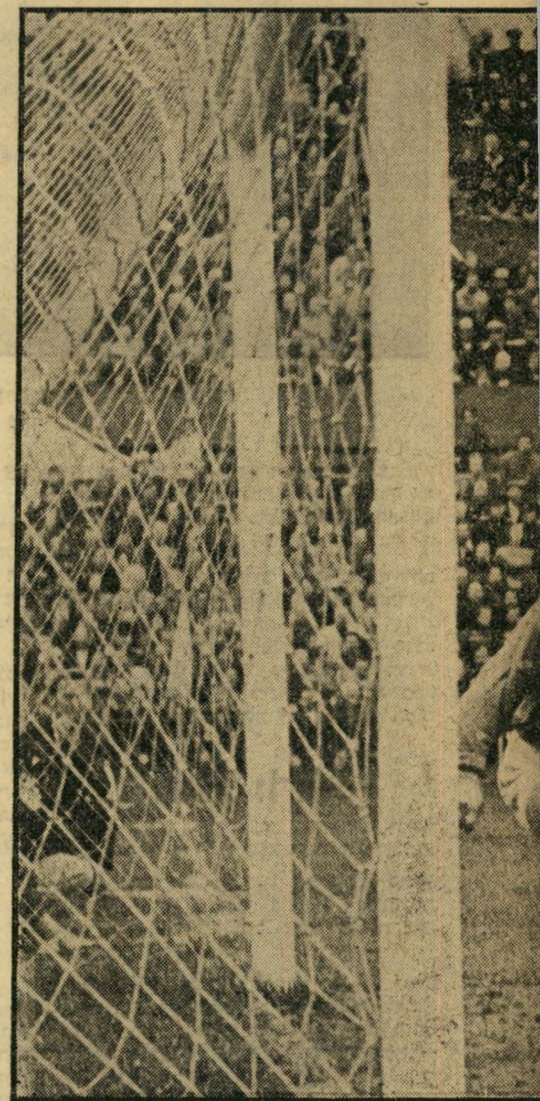
העונה התיאטרונית היתה טור בה וממוצעת, ללא שום שיא בולט שיוצא שחקן אחד מעל לכל חבריו. אחל עצר את תהליך שקיעתו בשני מחזות טוי בים מן הרגיל אצל, אלדוראדו וג'וני בלינדה. הקאמרדי הופיע עם שורת הצגות טובות אך בלי תיימפטיביות, כמו האדור, כובע הקש האיטלקי ובעלת־הארמון. בו הצטיין **זלמן לביא**. המחזה שזכה לפירסום הרב ביותר, מלחמת בני אור, אמנם היה מעניין כהרצאה היסטורית טובה, אך חלש מבחינת העלילה הדרמטית. שתי קני התיאטרון, ובעיקר **בתיאטרון לנצח**, זכו כנראה להצלחה יפה בהצגת הוא הלך בשדות בפאריס, אך הצלחה בנכר אינה יכולה לזכות תיאטרון ישראלי וחבריו בתוארים של אנשי־התיאטרון של השנה.

הבימה נחלה כשלון חרוץ בשני נסיונות קלאסיים: פאוסט והסלף ליר, למרות השתדלותו הרבה של **שמעון פינקל**.

מועמדת חשובה לתואר היתה **חנה רובינא**, שהנחילה לקהל תחושה בחזורה. אחרי ניתוח קשה, להצגת מדיאה. היא עיצבה את התפקיד כולו מחדש.

אולם המחזה הטוב ביותר של השנה היה מראה מעל גשר, בו הצטיינו במידה שווה **מיכאל אשורוב**, **נחום כוכמן** ו**יהושע ברטנוב**. משלושתם היה ראוי ביותר לתואר **יהושע ברטנוב** הקשיש (73), המבלה 20 שעות ביום רחוק למיטתו, קם רק למען ההצגה בה הוא משקיע את כל ישותו, תוך סיכון עצמו. עליו, יותר מאשר על כל אדם אחר, אפשר היה לומר שהוא חי למען התיאטרון.

חודרוב

בשאר ענפי הספורט, היה המצב עגום יותר. נבחרת הכדורסל, אשר אומנה עלידי המאמן האמריקאי **אולימר ריפלי**, ירדה מרמתה, נחלה כשלונות במבחניה לאולימפיאדה. האתלטיקה הקלה כמעט וחדלה להוות גורם בספורט הישראלי, מלבד כמה הישגים אישיים של אתלטים מצטיינים בודדים, כזה של רץ המרסון התימני מחדרה **שלום קהלני**, או שלישיית האתלטים הצעירים, שוברות הי שיאים, **רינה ויינרין**, **אידנה אדיר** ו**נועה זילברמן**. מבצע אישי אחר, הראוי לציון, היה מבצעה של ה־שחינית הצעירה **ערנה בורנשטיין** (19), ששחתה 34 קילומטר בים התיכון, מחיפה לראש־הנקרה, כהכנה ל־חציית תעלת לאמנש. אולם בגלל מחלה, נמנע ממנה ל־השתתף בחציית התעלה.

מובילה לביתה ומשאיר לה סכום כסף גדול וזכרון עמום של אישיותו. שנים לאחר מכן, כשלינה הופכת זמרת מפורסמת, הידועה כאשה שגבר אינו יכול לרכשה, מתערב סרגיי, מבלי שיוזכר בפגישה הקודמת, כי הוא יצליח לכבשה. הוא מצליח, אך אינו זוכה בהתערבות. רק לאחר הכיבוש הוא נזכר בנערה הקטנה מאיטליה, מזהיר בפני רעיו כי בילה לילה במסדרון, בעוד שלמעשה היה במיטתה של לינה.

נקמה נבזית. לינה, המאוכזבת בגלל התמסרותה חסרת התמורה, נישאת לזמר אפירה, מתמסרת לקריירה אופראית, דוחה את כל בקשות הסליחה של סרגיי. כאשר במערכת הסיום של הצגת הבכורה של האור פרה טוסקה יורה בעלה בעצמו ונהרג במציאות, אין בליבה ספק כי היתה זאת נקמתו הנבזית של סרגיי.

אולם כעבור עוד שנים נוספות, בהצה

ישראל

בחנית הגור

סוף סוף, לאחר צפייה ארוכה, שמועות סותרות ואכזבות תכופות, תחקירים השבוע בירושלים הצגת הבכורה של הסרט הישראלי העלילתי בצבעים, באין מולדת. (העולם הזה 923). מיד לאחר הצגת הבכורה, תחל הקרנתו בשלושת הערים הגדולות. למעשה היו צילומי הסרט, פרי יצירתו של המפיק הבמאי, עולה עיראק, נורי חביב, גמורים כבר לפני שנה. אולם עיכובים כספיים מנעו את עיבודו הסופי.

באין מולדת, שמספר המשתתפים בו מגיע ל-24 — בהם: שושנה דמארי, שי אופיר, עמוס אריאז והילד עובדיה אילן, בתפקידי כוכב — יהיה סרט העלילה הישראלי הראשון שצולם בצבעים בישראל. המיוחד שבצבעים אלה, המצטיינים בעושר סגנוני,

סחלאביב לחיפה. ירושלים. נתניה. העסק. הנליל וחורה וסיתר ערי ישראל נוסעים בישרים רק בשיבה. הנוסע! פנה לחחנת. אנדי הסקום בישיר פנוי בשבילך בכל שעות היום

אגד (א.ש.ד) מקשר ישובי ישראל מדין ועד אילת

חול

"האשה היפה ביותר בעולם"

סיוף במחזק

של אותה אופירה, הנערכת ברוסיה, מתפרץ מנצח התזמורת במערכת הסיום, מגלה כי היה זה הוא שטען כדור באקדח ההצגה, בתאמתו לגופה של האשה היפה בעולם.

סרגיי ולינה מתאחדים שוב. נשיקותיהם אינן מניחות מקום לפיקפוק מה התרחש לאחר מכן.

אלה שאינם תובעים מסרט זה דבר מלבד המובטח בשמו, יבואו על סיפוקם המלא. כי מה שלא היה, גינה היא ללא ספק המועמדת המתאימה לתואר המצלצל המתי נוסס בחזית הקולנוע.

מוצג וראוי

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ ואשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **טרו ריקין** (חן, תל-אביב) סימון סניורה וראף ולונה ביצירתו המוסרטת של אמיל זולא על בעל, אשה, חתונת רעה ומאהב. צביטות לב בסיטונות.

● **זהב נאפולי** (ירון, תל-אביב) התמודדות בין משחקיה של סילבנה מאנגנו ואבריה של סופיה לורן, בשניים מתוך ארבעה סיפורים קצרים על אנשיה המזורים של נאפולי. בימוי: ויסוריו דה סיקה, הי משחק גם באחד הסיפורים.

● **אינטרמצו מסוכן** (מנדלור, תל-אביב) משחק האהבה החם בין סוכן חשאי אמריקאי לבת שגריר קומוניסטי בלונדון, על רקע מלחמת המעצמות הקרה. דוד גייט, אודיל ורסוא.

● **החוטפים** (אוריון, חיפה) הסבר משכנע מדוע זקוקים ילדים לכלב, ניתן בידי הילדים עצמם. שני ילדי פלא אנגלים ותיאודור ביקל.

● **מי היא כוכבת השנה?** בגליון הבא, יבחר "העולם הזה" בכוכב הקולנוע של השנה שעברה. בכתבת-ענק שתכלול, נוסף לשער צבעוני של כוכבת השנה וסיפור חייה, סקירה מקיפה של הקולנוע בשנת תש"ז.

הוא אי דמיונם לכל צבע שהוקרן עד כה בארץ.

למעלה מחצי מיליון לירות הושקעו בסרט. כולם מכספי היצרנים. אורכו יהיה 12 אלף רגל ומשך הצגתו 110 דקות. אורך הסרט הי מקורי שצולם הוא 180 אלף רגל, שמשך הצגתו היה צריך להיות קרוב לשלושים שעות.

לפני הצגת הבכורה, ערך נורי חביב הצגת נסיון לדוגמא, כאלה הנערכות עליי יצרני הוליווד. הוא הזמין להצגה אנשים משכבות שונות, עדות שונות ומקומות מגורים שונים. תמורת ההצגה היה עליהם להביע את דעתם בכנות, ולהצביע על ליקוים. כתור צאה מכך חלו ברע האחרון שינויים ותור ספות. השבוע, תעמוד יצירה זו, שנתלו בה תקוות רבות, למבחן הצבור.

בקרו

מהרגיה. נטיך ומיליונר

האשה היפה ביותר בעולם (מג' דלור, תל-אביב; איטליה) אינה יכולה להיות אחרת מאשר גינה לולוברגידה, כשהיא רוקדת בגרביות שחורות ושקופות, מסתייפת כשהיא לבושה במחזק, שרה, בוכה, צוחקת ואוהבת.

כל זאת עשתה לפני, בסוף המאה הקודמת, זמרת האופרה האיטלקית-צרפתית לינה קאבלירי, אשר שיגעה את אבותינו באותה המידה שעושה זאת הלולו כיום.

הסרט מבוסס על סיפור חייה של זמרת זאת, שהתעלסה עם קרובו הגדול, נחשפה עליי מהרגיה הודי, נישאה לנטיך רוסי, ולבסוף התגרשה גם ממיליונר אמריקאי. אולם מכל פרשות האהבים של זמרת קאבלירי, בחרה גינה להעלות את פרשת האהבה לנטיך הרוסי, סרגיי בריאטין (ור' טוריו גסמן).

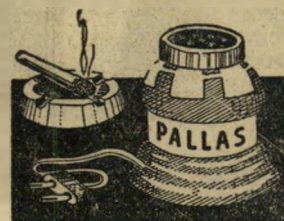
הנסך פגוש בלינה, שעה שהיא עוד זמרת תיאטרון קטנה, המופיעה לראשונה על הבמה כדי למלא את מקום אמה הגורסת. הוא מצילה משריקות קהל גסירות,

רדיו פאלאס

מציע גם בשנה זאת את המתנה המסורתית ללקוחותיו מ-26.8.56—16.9.56 כל קונה רדיו פאלאס חוץ מהמקלט פיקולו מקבל מדליק-סיגר-יות חשמלי יפה ובעל ערך רב עם חוט ותקע חנ"מ.

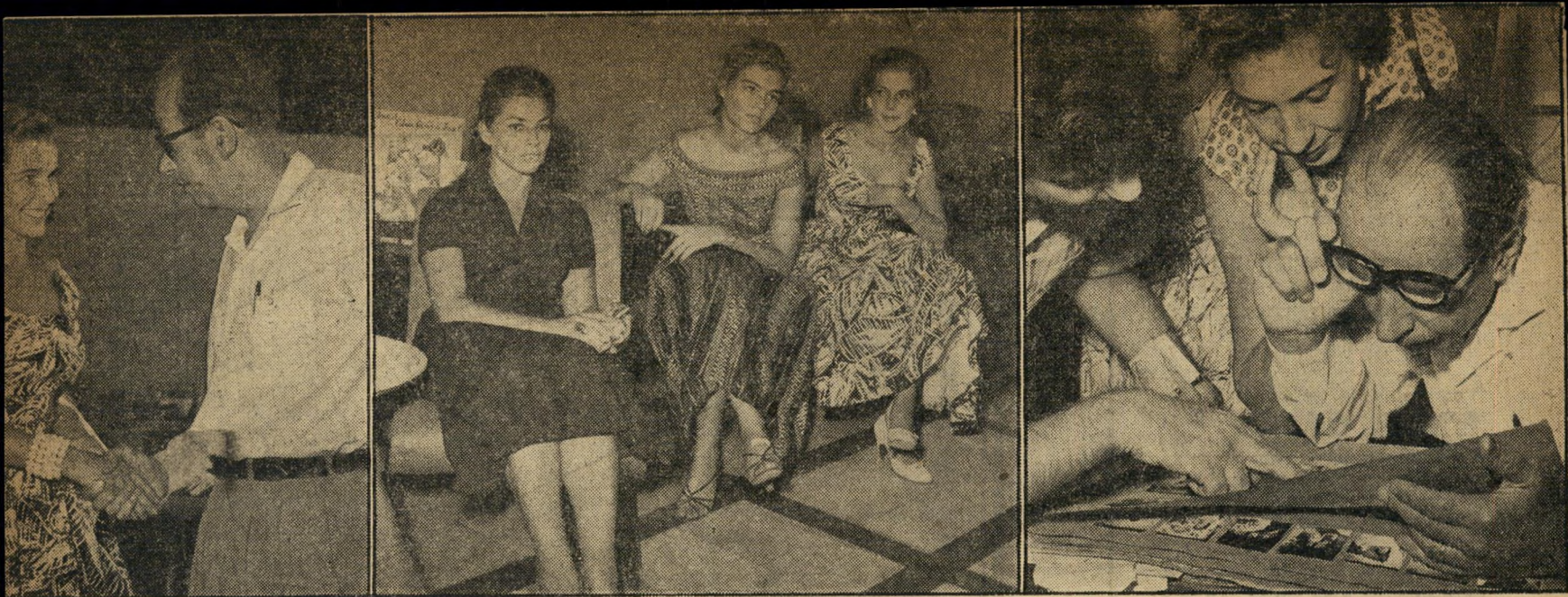

"פגניני", הרדיו היחיד במינו בפעור לתו ובהדורו, מצויד ב-8 מגורות פיליפ-נובל ורמקול אליפטי. 10 מ"דלים חדישים של רדיו פאלאס לכל טעם ולכל כיס.

רדיו פאלאס בפעולתו וללא התחרות

דרוש ללא התחייבות מצדך את הצגת מקלטנו החדש "מינרפון-פיקולו" (מקלט עממי) במחיר 117.350 ל"י

תמונות הצייר: פיליפ האלסמן עובר, בתמונה מימין, על אלבומי התצלומים במשרד מערכת העולם הזה, מקבל הסברות מעורך העיתון, כשאשתו עוקבת אחרי הצייר. בתמונה האמצעית נראות שלוש מן היפהפיות, שהומלצו על ידי העולם הזה, יושבות במלון דן, שעה קלה לפני שסעדו על שולחנו של האלסמן. השלוש: מלכת החיות עדנה כץ (שע מעשה במונית) מינה כרובי (שער העולם הזה 955) וכוכבות ותמר רפפורט (שער העולם הזה 945 ו'864). כן הוזמנו אליו כתריסר בנות אחרות

יפהפיות ישראל ומאירילין

תחת פיליפ האלסמן

השבוע ביקרה במערכת "העולם הזה" אישיות חשובה בעולם העיתונות הבינלאומית: פיליפ האלסמן, גדול צלמי הנשים בעולם, האיש שגילה את מאירילין מונרו. הוא בא בשליחות העיתון "לייף", כדי להכין כתבה עולמית: אוסף של נשים יפות מ-16 ארצות. האלסמן, גבר ממושקף שאינו נוטה להתלהב, לווה בציריהנשים העולמי שלו על ידי אשתו, שישמה עין על בחירתו. מאחר שיכול לשחות בארץ רק שלושה ימים, הפנו אותו המוסדות הישראליים ישר לכתובת הנכונה: מערכת "העולם הזה". כאן ישב שעות אחדות, עבר על כל שערי העיתון (הכוללים גם שתי תמונות של האלסמן עצמו: תמונת ארתה קיט ותמונת גרייס קלי), וכן על האוסף העצום של תצלומי-מבחן שצולמו במשך השנים על ידי צלמי העיתון, הכולל עשרות רבות של נערות, בנות כל השכבות, בנות משקים וערים. בסופו של דבר הוזמן אליו האלסמן את נבחרות "העולם הזה" לתואר "צברית 56", מלכת החיות, ומספר נוסף של נערות שהופיעו ב"העולם הזה" ובעיתונים אחרים בהזדמנויות אחרות. להלן סיפורו של האלסמן על מיבצעו המפורסם ביותר: גילוי מאירילין מונרו למען העולם.

למעשה, ציממתי את מרילין מונרו כבר שנתיים לפני שהופיעה כתבת השער הגדולה עליה בלייף. אז הייתה כוכבת בלתי ידועה, שעבדה קשה מאד להבליט לעיני כל את נקודותיה הטבעיות. עבדתי אז על סיפור עבור לייף. על חיי הכוכבות ההוליוודיות. כדי לבדוק מה מידת הכשרון שלהן כשחקניות, הוזמן עורך השבועון שמונה מהן לראיון. צילמתי כל אחת בארבע פוזות יסודיות: מקשיבה לבדיחה המצחיקה ביותר בעולם, שותה את המשקה הנעים ביותר בעולם, מבוהלת ממראה המפלצת הנוראה ביותר בעולם, מקבלת נשיקה מהמאהב הנפלא ביותר בעולם. מרילין לא הייתה מזהירה במיוחד בשלושת המיבחים הראשונים. אבל כשהגיימה קבלת נשיקה, שיניתי את דעתי. היא השקיעה בפוזות אלו את כל נשמתה. שינינו יצאנו בסוף הצילומים רצוצים ושבורים.

★ ★ ★

יום וחצי במלון

פגשתי את מרילין שנית כעבור שנתיים. גם הפעם לא הייתה כוכב גדול. אבל כל הנשים המזדקנות של הוליווד כבר שגאו אותה. עתה היא לא ניסתה להיות מינית ומגרה. היא פשוט הייתה כזאת. בלי כל מאמץ. סיבה ריחפה הילה של נערות'זוהר טיפשה. כי כך נוהגת הוליווד לעטר את הבלונדיות המשגעות שלה. אך, למעשה, גיליתי כי מרילין איננה טיפשה כלל וכלל. היא התגלתה כנערה טובת לב, חסרת קינאה, בעלת שיח נעים וחוש הומור מלבב.

במקרה, פגשתי כעבור יומיים כתב של לייף והוא ביקש ממני לצלם את מרילין לשער, עם עוד כמה תמונות לעמוד או שניים בפנים הגיליון. התקשרתי עם האולפן והודעתי כי ברצוני לצלם את מרילין, אך לא באולפן. הודיעו לי כי תעמוד לרשותי למשך יום וחצי, בבית המלון שלה.

★ ★ ★

מרילין והמין

והר לי עתה להתחיל איזה צילומים אצלם את הבלונדית הזוהרת. ישנם צלמים הנוהגים לסמוך על האינסטינקט שלהם, לפתח רעיונות תוך כדי עבודה. אחרים קובעים לעצמם מראש רשימה מדוקדקת, וכתוצאה מכך מאבדים צילומיהם את טבעיותם ונראים יותר מדי מבוזזים. אני כשלעצמי נוהג לחשוב היטב על הצילומים מראש, לתאר לעצמי את מקומם בעיתון ומה עליהם להביע בהם — ויחד עם זאת, לסמוך על רעיונות שיבואו תוך כדי עבודה. תחילה היה עלי למצוא מסגרת לסיפור שלי. שיננתי לעצמי כיצד ניסיתי להבליט את התכונות האופייניות של שחקניות אחרות: בריאותה השופעת של אינגריד ברגמן; אנה מניאני הנמרה הטרסגית; ססיל אוברי — חצי אשה, חצי ילדה, מגרה ומסתורית. אחר כך חשבתי על מאבקה של כוכבת קטנה ומסכנה

התמונה המפורסמת של מאירילין מונרו צולמה על ידי האלסמן לפי השיטה המונסטרית על-ידו.

התמונה המפורסמת של מאירילין מונרו צולמה על ידי האלסמן לפי השיטה המונסטרית על-ידו.

בהוליווד. ישנן אלפי נערות יפות שאינן מצליחות להגיע אל השורה הראשונה בעולם הסרטים. מרילין לא הייתה היפה ביניהן ולא הייתה כל סיבה מדוע דווקא היא תצליח לשפם למרומי הסולם.

החלטתי כי הדרך היחידה בה אוכל לעשות ממנה כוכב הייתה להוכיח כי מרילין לא הייתה סתם חתיכה, המשתמשת בסקס-אפיל כאמצעי להגיע למסרתה. החלטתי להראות כי מרילין מונרו פירושה "מין", בכל דבר: בהילוכה, בדיבורה, בשבתה ובאכלה. בצורה זו, היה מבוקשי ברור: תמונת פתיחה אחת שתגלה את המרילין הזאת וכמה תצלומים שיראו אותה במצבים שונים, ויוכיחו את נקודת מבט זו.

שולחנו של האלסמן. השלוש: מלכת החיות עדנה כץ (שע מעשה במונית) מינה כרובי (שער העולם הזה 955) וכוכבות ותמר רפפורט (שער העולם הזה 945 ו'864). כן הוזמנו אליו כתריסר בנות אחרות

נרדחת בפניו

ביום הקבוע, התייצבנו במלונה של מרילין: כת. השבועון, עוזרי ואני, מרילין, כמוכן, איתרה לבוא לבסוף הופיעה, בפונטיאק הלא-כל כך חדש שלה. היי התנצלה על איחורה וכולנו עלינו לחדרה. היה זה חדר בינוני, בו בלטה מיטה רחבה. על הרצפה נערמו מכשירי התעמלות ואילו ארון-ספרים תפס קו שלם. מרילין לבשה דוגגרים כחולים ונראתה חסרת התרגשות לחלוטין. נוצרה מיד הרגשה נעימה של חברות. החלטתי להתחיל עם תמונה לשער. לפני כן הייתי צרי לבחור את הלבוש המתאים. מרילין פתחה את ארון הבגדי שלה ולהפתעתי גיליתי כי לא היו לה אלא שמלות אחדות בלבד. היה ברור כי הוציאה הרבה יותר על ספרים ותקליטים מאשר על בגדים ופרחת.

בחיתי בשמלת ערב לבנה, הדוקה לגוף. במות השמאלית, נקשר קשר גדול מסרט משי. הסברתי לה כי הדבר יהיה זול מאד וחטריטעם וכי קיום נקיים הם יפני הרבה יותר מכל הקישקושים האלה. היא נטלה מספרים וגזרה את הסרט.

עתה הגיע הזמן להתחיל על עצם הצילום. הרעיון המקובל ביותר היה להשיב אותה על כורסה, לכן החלטתי לחתור עליו. הובלתי את מרילין לפינה והעמדתי אר מצלמתי לפניה. היא נראתה כאילו נדחפה לפינה, וכל דרך בריחה נחסמה לפניה. זה סיפק לי את המצב היסודי נותרו לי רק שתי דאגות: התאורה וסטנלי פינק, הכתב את הבעיה הראשונה פתרתי בקלות, בעזרת כמה מנורות גדולות. נשארה רק בעיית הכתב. בדרך כלל, דורשים הכתבים להיות נוכחים בשעת הצילום והם מעצבן או הצלם והמודל שלו והורס את האווירה האינטימית החיונית כל כך להצלחת הצילומים.

למזלי, פתר הטבע את השאלה הזאת. פינק לא היה מאלה האוהבים לעמוד בפניה ולהביט בעיני דג על כי תנועה של הצלם והמודל. הוא ניצב ליד המצלמה שלי התבדח עם מרילין, המסיר עליה מחמאות מפולפלות — בקיצור, עזר להמיס אותה. העמדתי פנים של מקנא והתנה קרב מילולי ביני לבין פינק, כאילו שינינו ביקשנו לזכור באהבתה.

עם שלושה גברים מסביבה, מרילין צחקת, התחננה פלירטטה והתפתלה מעונג. משך השעה שעמדה שבוני בפניה, צילמתי יותר מ-50 תמונות, כולן שונות לחלוטין מאלה שצילמו אותה צלמים אחרים עד כה. הפסקתי לצלם רק כאשר הרגשתי כי הגיעה לשיא התחננותה. ואמנם עורכי לייף בחרו בתמונה זו לשער.

★ ★ ★

השמלה בכותונת-לילית

יצער הבא היה לבדוק את כותונת-הלילה שני מרילין. קצין יחסי הציבור של אולפנה שלח עשר חתיכות. בחיתי בכותונת המתאימה ובדקתי את החזרה סביבי. על מדפי ארון הספרים שלה הופתעתי לגלות יצירות על דת, פילוסופיה, פסיכולוגיה, היסטוריה ותרבות מצרפתית, גרמנית ורוסית. החלטתי לצלם משהו חינוכי הושבתי את הבלונדית הנפלאה, בכותונת שקופה, על הרצפה, נתתי לה ספר גדול ביד וצויתי עליה להרחיב את אופקיה התרבותיים. היה זה הצילום האחרון של היום הראשון.

למחרת, בצאתנו לאכול ארוחת צהרים, ניצלתי את ההזדמנות לצלם את הילוכה של מרילין: זהו הילוך מיוחד במינו, מין סיבוב על ציר קבוע, תוך כדי התקדמות קשה להסביר אותו. קשה שבעתים היה להנחית אותו. אחרי הצהרים, נסענו למסעדה שבה מגישים אוכל לאורחים במכוניותיהם. רציתי להראות שגם בשעת אכילה מרילין היא מינית. כך עבדנו עד סוף היום, בחוץ ובביתנו לבסוף, נפרדנו ממנה. מרילין עמדה ליד המדרגות וניפנפה לנו בידה. אמרת לה: "היי, חכי רגע! זו תמונה מצוינת!" הוצאתי את המצלמה וצילמתי עוד 12 תמונות. לייף קיבל את התמונות בהתלהבות. במקום שער ושני עמודים, הקדיש לה שער וחמישה עמודים. היתה זו התי חלת הקריירה הגדולה של מרילין. חברת הסרטים שהעסיקה אותה הבינה כי מרילין אינה סתם כוכבות בלתי-חשובה, החלה מקצה לה תפקידים ראשיים בסרטיה. כעבור שנה אחת, היתה השחקנית המפורסמת ביותר בעולם.

מקור

היו זמנים

המגינים הצעירים (מאת מילא אור
הל, הוצאת מסדה, 382 עמודים).

"אפילו אם יכו אותנו, אנחנו צריכים
לשתוק ולא להחזיר!"
"נכון." השיב אדליס בקולו הקריר.
"אבל..."

"בלי שום אבל. אין אבל! חבר ה"איר"
גון" חייב לעמוד בכל — יהיה מה ש-
יהיה..."

בצורה זו למדים לראשונה יואש וחבריו
הצעירים, בני המושבה (כפר סבא), את
תורת ההבלגה של הארגון * המגייס אל
שורותיו כמגינים צעירים, מיד עם פרוץ
מאורעות 36—39.

מילא אורל, מגן צעיר אף הוא באותם
הימים, אינו מסתפק בפרט מאלף זה בלבד.
בספרו גדוש הדפים (382 דף), המספר
קורותיה של כתה בבית-ספר עממי בכפר
סבא, העושה את ראשית צעדיה בהגנה.
מגלה רעים נוספים אודות צמיחתם של
גדודי הנוער הראשונים. מתוך סופר אורל,
המשמש עתה כמורה בבית-ספר עממי
ממלכתי בירושלים, את כתיבת ספרו ה-
חדש, במבוא המופנה אל "ידידי הצעירים"
והגדוש בציטטות ציוניות למכביר: "...יום
אחד הופתעתי לשמוע מפי ילד בן כיתתי
דברים משונים על ההגנה. נוכחתי מיד
לדעת כי גם הילדים האחרים אינם יודעים
דבר על ההגנה."

תגמול ושכר. המגינים הצעירים, ה-
מתגברים תוך כדי סיפור, עוברים את כל
השלבים הראשונים של שוליות מן: מגי-
רוש רוכלים ערביים ברחובות המושבה
ועד פעולות קשר ועזרה-ראשונה.

אלא שפעולות סרק אלה אינן מפריעות
למגינים הצעירים לשחק אף במלחמה אמ-
יתית. היא מבצעים: פעולות תגמול על
התקפה ערבית, נסיון המקדים את מדיניות
התגמול הרשמית של ההגנה בעשר שנים.
התגמול, בו אומרים הנערים לשרוף את
בית האפנדי, מוקד הפרעות באיזור, מסתיים
בהיכרות קרובה מדי עם ידיו הגומלניות
של שומר המושבה, המגלה את תעלולם
בראשיתו. מה שלא מפריע בעדם כמובן
להפוך לגיבורי המושבה.

תרגום

פלאח בריט

מבחר כתבי רודיארד קיפלינג.
(הוצאת כרמי את נאור, 277 עמוד)
טרנס מולבני, סטנלי אורטריס וגיוהן לירידי,
הם טורים נצחיים בשירות הוד מלכותה,
המלכה ויקטוריה, ומגיני הכתר הבריטי
בהודו, בימים בהם לא היתה השמש שוקעת
מעולם באימפריה.

רודיארד קיפלינג, בנו של חייל ותיק
בריטי, אשר כפרס על שירות טוב, מונה
בסוף ימיו כמנהל המוזיאון המלכותי ב-
לאהור, הודו, לא שירת מימיו בצבא
המלכותי הבריטי, הפך למרות זאת לסופר
קטקטיק קריא ביותר, בד בבד עם היותו
משורר תהילה של האימפריה הבריטית
העולה.

גם עתה, כששרידי בתריה של האימפריה
נקרעים מעליה מהסואץ ועד סינגפור,
נקראים הרפתקאותיהם של עושי אימפריה
אלה בנשימה עצורה. בגלל אופיית
קטקטיק, אותה מטיב קיפלינג, ששימש
שלוש שנים כתב צבאי בהודו, לתאר ב-
סממני הסלנג והספרות כאחד.

מוסקטרים באדום. כשלישיה חיילית
מפורסמת אחרת, מטיבים אף שלושת ה-
מוסקטרים אדומי המקטרון של קיפלינג
למוסקטרים האצילים של דיומה, השלישיה
הקיפלינגית היא עסיסית יותר, גופנית
יותר וכמעט פלמחאית.

ובדומה למשורר הפלמ"ח, שידעו לשיר
את שירת הברבור של היו זמנים עוד
כשרכבו על סוס, רומז כבר קיפלינג,
משורר האימפריה העולה, את שקיעתה.
טוען במרירות מולבני, ותיק הטוראים,
בסיום מלחמת גבולות ממזרח בכורמה,
שמונים שנה לפני משבר הסואץ: "אומרים
לנו שאנו עושים אימפריה. אבל בצורה
כזו היא לא תחזיק מעמד יותר מאחרון
חיילי הגדוד. כשהוא ימות, תמות אף
היא..."

מולבני לפחות האריך ימים.

* אחד משמות הכינוי מאחוריהם הס-
תתר ארגון ההגנה החל מסאורעות 1936.

זה עתה הופיע
הספר שגרם לסנסציה

המרגלים
הג'נטלמנים

הגילויים המסתוריים של
גדודי המרגלים מאת ה-
מומחה הבינלאומי לריגוד

קורם זינגר

מהדורת-כיס —
להשיג בכך הקיסוסים

לכל לקוחותי, לקראת השנה החדשה, מיטב האיחולים

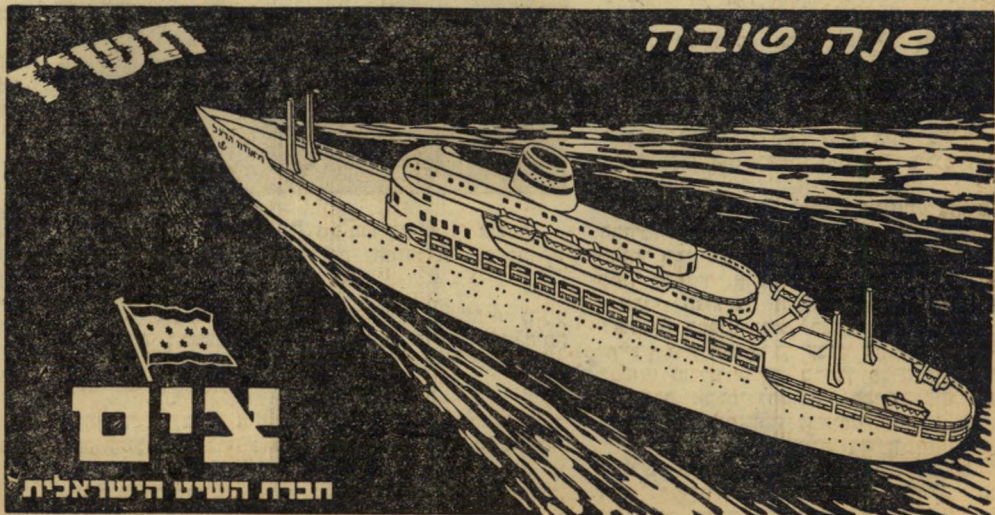
נעלי נבון
NAVON SHOES

תל-אביב, רחוב דיזנגוף 222

בקורס מרוכז של 2-4-6 חדשים

למד הנהלת חשבונות ופקידות כללית בשעות הבוקר, אחה"צ והערב לגילים
15—55. נכניך באחריות לסוג ג' של ההסתדרות וגשתל לסדרך בעבודה.
קיים קורס דומה בכתב. (צריך בול לפרטים). הנך מוזמן(ת) לשעור חינם.
מ כ ו ן ש ק ס פ י ר, תל-אביב, רח' אבן-גבירול 150.

קיום: 4, 5, 6, 12, 13, 19, 22, 61, 62, 64 וקר חולון.

מה נשמע

התוכניות הבאות, מתוך שידורי השבוע הבא, ראויים לתשומת לב מיוחדת:

● **אליהו** (יום ד' וה' 9.15; קול ישראל) — יום אחרי יום, בשני המשכים, תשודר מעל גבי תקליטים האוראטוריה המפורסמת של מנדלסון.

● **מסך הכסף** (יום ה' 8.30; גלי צה"ל) — במרכז התוכנית יעמדו הפעם קטעים מוקלטים מתוך הסרט הישראלי החדש באין מולדת, שיוצג השבוע בהצגת בכורה בירושלים.

● **קלע למטרה** (יום ה' 9.15; גלי צה"ל) — בתוכנית המורחבת, לכבוד החג, שתוקלט בכנס מדריכי גני"ע, ישתתפו מלבד הצוות הרגיל, גם תזמורת מפותחות"פה בניצוחו של סמי צירר וחברי חבורת האש, שיעשו שמח.

● **ראש השנה בקיבוץ גשר** (יום ה' 7.45; קול ישראל) — בעזרת המקלה והחוג הדרמטי ינסה הקיבוץ לתת לחג ביטוי מעניין יותר מזה הניתן לו בשאר תוכניות קול ישראל.

● **בניחותא** (יום ו' 8.10; קול ישראל) — קיסר וקליאופטרה, בדמותה של חנה מרון ושרגא פרידמן, ייפגשו בקטע מתוך מחזהו המפורסם של ג'ורג' ברנארד שו, בתוכנית למלאת מאה שנה להולדתו של המחזאי, שתכלול גם קטעי מכתבים וביקורות מפרי עטו.

● **משחקי הפיג'אמה** (יום ו' 9.15; גלי צה"ל) — תמצית של המחזה המוסקלי שיוצג בקרוב בישראל בתיאטרון דור-ה-מ.

● **שלושה בסירה אחת** (שבת; 12; קול ישראל) — שידור חוזר, בלתי-מורחב, של התוכנית שהוקלטה בכנס מפקדי הנח"ל ושנקודת-האור היחידה בה היא סיפורם של שלושה כזבים מתוך ילקוט הכזבים חלק ב', מפי דן בן-אמוץ.

● **יש לי שאלה** (יום ב' 8.30; גלי צה"ל) — הצוות, שנודר לענות על כל השאלות שיעלה הקהל במחנה צבאי אי-שם, בו הוקלטה התוכנית, יביע הפעם את דעותיה, בין השאר, על שאלת הקמת בית הפנסת הריפורמי בירושלים ועל ההצעה להלאמת התחבורה.

★ ★ ★

בימי חג ומועד, חייב המאזין הזהיר להי יות זהיר כפליים. מספר התוכניות העליונות לחטביע אותו בגלי שיעמום, גדל ומשגשג. למען המאזין הזהיר, הרי רשימה מדויקת פחות או יותר של השעות בהן עליו להיזהר מפתיחת המקלט בשלושת ימי החג: (במקרה שהוא מכוון לקול ישראל).

● **יום ד': נגונים לעשרה ימי תשובה** (1.50), **זכרון תרועה**, שיחה על מלכויות, זכרונות ושופרות מאת א. י. זיידמן (3.30), **תחל שנה וברכותיה**, מנה של מסורת לראש השנה (7.45), **קריאת אות בתנ"ך בטעמי המקרא**, מפי אפרים די-זהב (8.15).

● **יום ה': מנהגי ראש השנה**, תוכנית על הפיוטים ונוסחי התפילה של העדות השונות, בעריכת יום טוב לוינסקי (10.15), **ברכת השדה**, החקלאות בשנת תשט"ז (10.35 בבוקר), **קריאות בתנ"ך בטעמי המקרא בנוסח יהדות תורכיה**, מפי משה ויטל (8.15).

● **יום ו': שיחה עם השופר**, מפי צבי קארל (10.15 בבוקר), **עת שערי רצון**, פיוטים של עדות לימים הנוראים (10.30 בבוקר), **כתר מלכות** מאת אבן גבירול, עם דברי פתיחה של א. י. זיידמן (12), **קריאות בתנ"ך בטעמי המקרא** מפי פנחס לבסקי (7.10), **במערבנות מדיניותנו**, שיחת סיכום השנה מפי הרצל ברגר (8).

● **שבת: עתים לספרות** (10.30 בבוקר), **שמוחה שבשמוחה**, סיפור ה' שבוע מאת יהודה לייב פרץ מוגש עלידי עדי חרלם (5), **המבדיד ומדורות מלכה**, סליחות מבית הכנסת תפארת צבי, מפי החזן לייב גלאנץ בלחי מקהלה בניצוחו של יהושע זוהר (9.30), **סליחות של עדות המזרח**, מבית הכנסת בית-מנחם בירושלים, מקהלות וחוגים בהדרכת יוסף בן-ישראל (11.10), תוכנית אחרונה זו, שתימשך עד שעה 3 אחר-הצות, תסיים את ימי החג והנוסח.

עובדות מענינות לידיעת כל המעשנים

צריכת סיגריות-פילטר גדלה והולכת בכל העולם.

עד לפני 30 שנה היו סיגריות - פילטר (עשויות ביד) נדירות ויקרות. בשנת 1930 הוציאו אברהם ומיכאל ויקס, חלוצי העישון המסונן, לשוק את סיגרית - הפילטר הראשונה, "די מוריח". מיוצרת בשיטות מודרניות, במחיר עממי. סיגרית - הפילטר השניה שלהם היתה "עדן". שיוצרה בישראל בשנת 1934. ע"י מפעלי ויקס, החברה הישראלית לסיגריות בע"מ. עובדה היא, כי בתקופת השנים 1939 - 1934 היתה ישראל הצורכת הגדולה ביותר בעולם לסיגריות - פילטר, לפי מספר סיגריות לגולגולת.

המעבר לעישון מסונן מתקדם והולך בזמן האחרון ברוב ארצות תבל בקצב מהיר. בקשר לזה מענינים המספרים הבאים:

ב ש ו ו י צ ר י ה: **1 סחוך כל 2 סיגריות מיוצרות - היא פילטר**

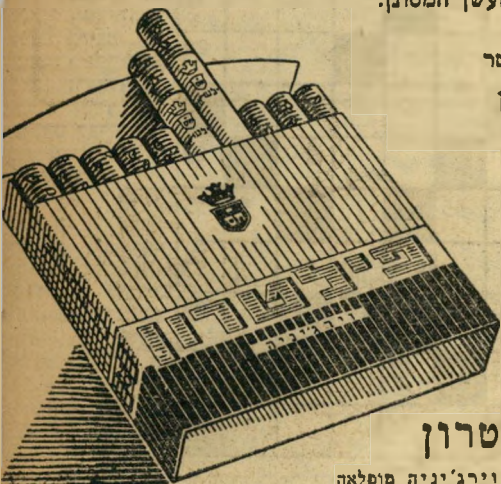
ב ש ו ו י צ ר י ה: **1 סחוך כל 3 סיגריות מיוצרות - היא פילטר**

ב ש ו ו י צ ר י ה: **1 סחוך כל 4 סיגריות מיוצרות - היא פילטר**

בישראל עלתה בשנה האחרונה צריכת סיגריות - פילטר מ' 4% ל- 12% — מספר מעשני סיגריות-פילטר הוכפל פי 3 ב-12 החדשים האחרונים.

סיבות רבות לכך, שמעשנים בעולם כולו עברו לעישון מסונן:

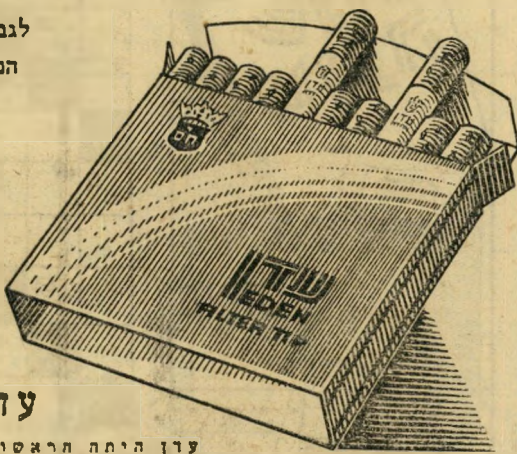
הפילטר עוצר חומרי גירוי — העשן המסונן צונן ונקי יותר — שום חלקיקי - טבק לא חודרים אל פיק — הנאתך רבה יותר הודות לטעמו העדין של העשן המסונן.

לגבך הטבק והפילטר
הם הקובעים, ולכן
בחר בתבונה.

פילטרון

סיגרית וירג'יניה מופלאה
עבור המעשנים
המעדיפים סיגון מוגבר.

עדן

עדן היתה תראשונה
לפני 22 שנה —
עדן עודנת הטובה בכולן.

החברה הישראלית לסיגריות בע"מ

הווי

פרקי הווי אלה הנציחו את לבסיו, נצחונותיו ושיטותיו של האיש הקטן, ב"2 חודשי תשס"ז.

מטבע קשה

תשרי

ב תל-אביב, נלקח עובד בנק לטיפול רפואי, לאחר ששקית המכילה מטבעות מתכת בנות 10 פרוטה נפלה על ראשו, גרמה לזעזוע מוח.

★ ★ ★

סיכון מקצועי

חשוון

ב תל-אביב, אסף עתונאי משך חודש ימים ח מר לסידרת מאמרים על גנע הכיסות, נאלץ לוותר על פירסום הסידרה, כשפנסקי הרשימת שלו גנבו מכיסו, בדרכי למערכת.

★ ★ ★

"ריצה קלה רוק!"

כסלו

ב מחנה צבאי, אסרה הרבנית הראשית לצה"ל את הטלת עונש הריצה מסביב למיגרש המיס דרים ביום השבת, תוך נימוק כי אין לרוץ בשבת, אלא אם כן הדבר הוא דבר מצווה, כגון ריצה לבית הכנסת.

★ ★ ★

צער גידול בנים

טבת

ב ירושלים, הובלה המשטרה לביתו של יעקב כהן, גילתה כי יעקב בן 78 מלקה את בנו אברהם בן 48, על שהפסיק את לימודיו בבית המדרש לשעתיים ויצא עם אשה-מכרה לקלנוע.

★ ★ ★

משק מעורב

שבט

ב רביבים, נתקבלה ממזכירות הקיבוץ המאוחד הזמנה בוז הלשון: "למועצת הקיבוץ, עליכם לשלוח 1 נציגים, מהם לפחות שניים חברות."

★ ★ ★

צער בעלי-חיים

אדר

ב רחובות, היכה סעדיה שרעבי את אשתו מכוח נאמנות, הכניסה לבית-החולים, הביא למפקד יחידתו בעתודות פתק הממליץ על שיחרורו בגלל מחלת אשתו.

★ ★ ★

על חום השערה

ניסן

ב אלונים, דנו חברי הקיבוץ בהצעה לערוך ב"שנה הבאה סדר שני של פסח, לחברים שלא יספיקו להסתפר בערב החג.

★ ★ ★

מגילת השיכחה

אייר

ב תל-אביב, שקדה העירייה לקשט בדגלים את כל הבניינים הציבוריים לקראת יום העצמאות, שכחה רק בנין אחד: בנין המוזיאון העירוני, בו נחתמה בשעתו מגילת-העצמאות ביום הקמת המדינה.

★ ★ ★

הוראות המשטרה

סיון

ב תל-אביב, הסביר אליהו דיין מדוע גב מונית: "שאלתי שוטר איך להגיע לתחנת החשמל של רדינג והוא אמר לי לקחת את המונית הפנויה הראשונה שאפגוש."

★ ★ ★

גרעין של אמת

תמוז

ב כפר-סבא, פורסמה מודעה לתושבים, על הר"צאה בבית-התכרות המקומי, על הנושא: "פצצות האטום, בליווי הדגמות."

★ ★ ★

חזית שניה

אב

ב נהשורים, ערכו חברי המשק תמרון הסתערות בשדה, כבשו את היעד ללא אבדות, פרט ל אחת הבחורות שקיבלה הלם בגולתה כי שכבה ליד עכבר בנקודת הזינוק.

★ ★ ★

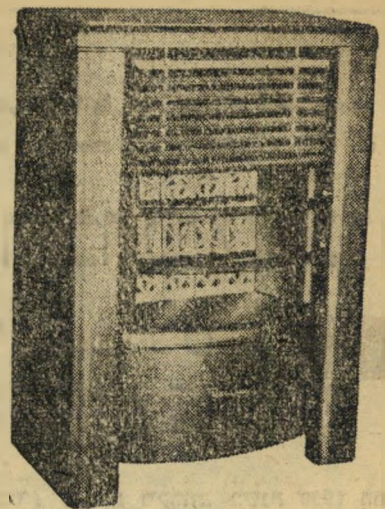
אמא'ה

אלול

ב לוד, פרצה אשה בתחנת אנד בצעקות: "ילד! ילד! אבד!" נענתה עליידי חייל בן 20: "אני פה, אמא!"

החורף בא? אל דאגה!

אחמאי חדרים ועולים
DEARBORN
U. S. A.
עומדים לרשותך

שנה טובה

לכל צרכנינו ברחבי הארץ

אמישראג

על כל רגל נעלי "דגל"

דוגמות מאלפות

בית-החרושת החדש

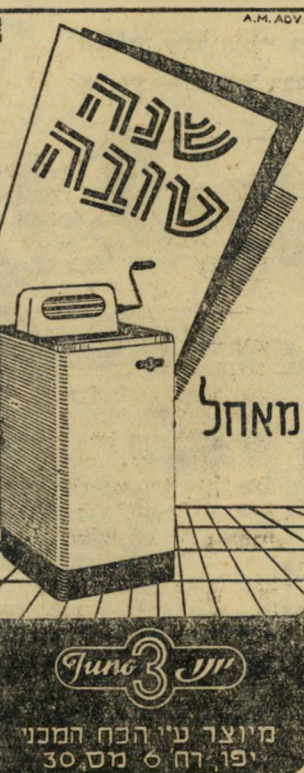
פרס עשר לירות

יוגראל בין פותרי תשבץ "העולם הזה" 986

			8	7	6	5		4	3	2	1
13					12		11			10	9
	18				17			16		15	14
						21			20		19
	24						23				22
		28		27				26		25	
			32		31				30		29
	37		36			35				34	33
				39							38
		43			42		41				40
			47			46		45		44	
					49						48

מוסיקה צוין לדעת: 17. שבועה; 18. כלי הקשה; 20. המטבע בעולם; 23. אלוף פיקוד מרכז; 26. משקל של ליטר מים; 27. הגר היתה צרתה; 28. מבנה למוצגים בתערוכה; 29. נביאו; 31. מלך מרחבי לשעבר; 32. איש ההולך בתלם; 34. האות השנייה; 35. תת מקלע שראשיתו לא תוצרת; 37. אמיגרנט, בלע"ז; 39. גיבור הבדיחה הדרום-אמריקאית; 42. המשקה המעורר; 44. ממנו נופלים, בדרך כלל, אל הפחת; 45. מספיק; 47. הסרק הלפני האחרון האחרון בספר זכריה.

1. החודש; 2. נהר איטלקי; 3. שלל; 27. חום; 30. רוקן; 31. רנגולת, או נערה; 33. בני; 35. מידה, שלא; 38. מיליון; 39. גב; 40. תעלה רצינית; 41. מדי, אם כי לא; 42. אור; 43. לא אלף; 44. לא; 45. רוקן; 46. בנם של; 47. נוסף היה זה פרק זה; 48. האישיות תנ"כית; 49. כזה הוא פילוסוף; 50. אלוף; 51. אלוף כרמל, למשל; 52. אלוף; 53. מקור הכנסה; 54. משקה; 55. הונג היהודי האמריקאי שהוצא להורג בקשר לריגול האטום; 56. השם הקשור בהפצה ההמונית; 57. שיחה בין שניים; 58. מה שכל תלמיד

מיוצר ע"י הפח המכני
יפן רח 6 מט. 30

**"שמעו חברה", אמר רמי, "או שהמפה
טועה, או שאני טועה. ואני חושש
שהאפשרות השניה יותר
מתאימה למציאות..."**

**...רמי אחז בהגה
ונכנס לואדי שמאלה
ונסע לאט. הוא
עשה חשבון של הדלק.
האם יספיק לצאת?
מאין לצאת?**

**ממדבר סיני? ממצרים?
מנכודה אחת לא ידועה לנקודה
שניה לא ידועה במדבר?**

**...והמים... כמה זמן
אפשר להחזיק בלי מים?**

הג'יפ האבוד

ספור מאת דוד סביר, עין השופט

החבורה דהרה מגבולות בענן אבק ובגיים. החבורה זו שלושה: שני בחורים עטורי לכלוך דרכים ותאבון לעוד יותר ובחורה אחת שחשבה את עצמה לשוה לכל אחד מהבחורים לחוד, ואולי ביחד, ויתכן וצדקה. בכל אופן היתה לבושה כהלכה, בבגדי חאקי, חולצה, מכנסים קצרים, כפייה, סנדלים לפי אופנה, ורוח רחבה וחלוצית. לא בשבילה פינוקי תל-אביב ושעמום חופש רגיל; נצטרפה בכוח הנדנדוד לאיגוד אוכלי החול לנסיעה הגכספת. ונוסף לכל זה היא אהבה את רמי, או לפחות חשבה שאהבה אותו. פגשתי אותה באחד במאי בניר-דגן, נסענו לשם במשאיות וחזרנו לתל-אביב ביחד. אהבה ממבט ראשון. ראה: כל מיני רומאנים מפוקפקים וסרטים סוג ת'.

טוב, גניח שאינני אוהבת אותו. למעשה איש אינו יודע להגדיר אהבה, או למה להתוכח. אולי לו היה נוסע לאן שהוא לחצי שנה הייתי יודעת אם אוהבת או לא. אוכלת את עצמי: — כן אוהבת; לא איכפת. בחור חמוד, עוד דגים בים, לא אוהבת, אין לי כל חשק להעמיד את הענין למבחן, ואני מכירה אותו כבר חמישה חדשים, אז גניח כן אוהבת. נחזור לויכוח בהזדמנות הבאה. בחורה די מתוסבכת, נכון? רמי צבר טיפוס, רק שאין לו שפם, הוא אינו אוהב שפמים. שפמים אינם מענינים אותו. הוא ניסה פעם אחת בגיל שמונה עשרה לגדל שפם כי כל החברה עלו לו על העצבים: רמי תגדל שפם, אי אפשר להיות צבר בלי שפם. אז הוא גידל שפם ששה שבועות. והשפם היה פרוץ, והיה צריך לקצץ אותו ולך תקצץ כשיש לך זמן וכשיש לך מספרים, איכשהו לא היה חשק או שלא היה יכול להסתגר באיזה פינה. ראית פעם איש שיקצץ שפמו לפני קהל חברים הנהגים מן המתזה בכל עין? רמי לא קיצץ את השפם והשפם דגדג והשפם נכנס למרק והשפם נכנס לאף והשפם התחיל להיות הפרעה אחת הגונה ולא שוה כל מאמץ לשמור עליו ועכשו רמי הוא צבר בלי שפם וזהו.

רמי נועל נעלי עבודה. כן, כל צבר טיפוסי צריך לנעול סנדלים תנ"כיים בעלי שתי רצועות והרבה חור ומעט עור. אבל החול נכנס מתחת לרצועות וצורב ומגרד פצעים, ואחר כך רמי צבר-טיפוסי צולע כמו גמל במגפיים. לא, רמי הוא צבר טיפוסי בלי שפם ובלי סנדלים. ויש לו עיניים חומות ושערות שחורות אבל בזה לא הוא אשם. בכל זאת רמי נשאר צבר במלוא מובן המלה. נולד בחיפה, בגיל צעיר הלך למשק יגור לחברת נוער, כי התחשק לו. עוב לפני הצבא, בגלל תירוצ קטנוני, אלא למעשה כדי לעשות קריירה צבאית. לא עשה שום קריירה צבאית, אלא גמר את השנתיים וחצי שלו בתור מכונאי ושמה שלא צריך לשרת יותר בצבא, שכה קסם לו לפני גיוסו ומאס עליו שבועיים לאחר מכן. לא חזר לקיבוץ אחרי הצבא כי לא התחשק לו, וגם התבייש קצת, אבל זה בסודי סודות כי אסור לצבר טיפוסי להתבייש.

רמי אוהב את עמירה בכל לבו — שהוא רחב מאד, וחושב שגם די עמוק. אבל מי לא חושב כך? ולא היו דרושים שידולים רבים מצדה לשכנעו לצרף אותה אל יתר המטיילים. אפשר להפוך טיול רגיל לבילוי המוצלח ביותר. ביום עושים חיים ובילייה עושים... חיים. חבל שהצטרפתי לבסוף לדחות את יהושע, במיוחד לאחר שהזמנתי אותו בענין כה רב. אבל אי אפשר לקחת ארבעה אנשים ושמירות ואוכל ונשק והשד יודע מה. כמוכן לוקחים יותר משבת-כנתי; כשיש בחורה היא תמיד נזכרת בכל מיני תוספות שלא חשבת עליהן כמו מלח, ומטליות לנגב את החול מהאוכל, ועוד גרביים, וכי. מילא שקר למען המולדת. אמרתי לו שהטיול מתבטל כי אי אפשר להשיג את הג'יפ. הוא לא ברש סקרני ביותר ויתכן שבלע את זה. ולא? עלה פטה. אם צריך להסתכסך אוי נסתכסך, אבל טיול מוצלח שוה לסכסוך מוצלח כל יום.

בברכת שנה טובה

שנה טובה!

הג'יפ האבוד

רק שלמעשה קלקלתי את הטיוול בשביל יואב. יואב הוא קיבוצניק ועוד יותר גרוע, הוא קיבוצניק השומר הצעיר מפ"ם קיבוץ ארצי מאיר יערי לגין בורוכוב-חרושצ'ין ביחי האחד במאי סוג א'. בכל זאת הוא בחור טוב. יודע להסתדר, יודע לדבר כשצריך. ועוד יותר חשוב, לשתוק כשצריך. יודע להתמצא בכל מצב, יודע לבשל, אפילו יודע לנהוג. אבל אני הנהג. הוא באמת יהיה מסכן. הוא היה הבוס שלי בניירדגן באחד במאי, אמר לי איפה לחפור, ואירגן את עבודת הביצורים כמו סמל במחלקת כורדים. ההבדל היחידי שבאותו הזמן עבד כמו חמור עם פלסל בתוך הפרסות. התיידדנו קצת ושוחחנו על כל מיני דברים ובסוף אינני זוכר אם אני הזמנתי אותו או אם הזמין את עצמו. אבל עובדה שהוא יוצא לטיול ועכשיו הוא פרימוס.

ב דהרן בענני אבק בחום ספטמבר אחרי הצהריים והיו במצב רוח מרומם ביותר ופצחו בשיר. כי ידעו לשיר — לא סתם לעצום עיניים ולדחוס קול מרוכז בכול המרק, בלי טעם וריח. אלא לשיר. כך נפגשם. היתה הפסקת צהריים בניירדגן וישבתי בצל והייתי עייפה עד לשד העצמות כי התנדבתי לחפור חפירות לצאת משגרת השעמום היומיומי במשרד וכל יתר הכתבניות התפלאו מאד. אחד במאי בשביל הבחורים. ופתאום שמעתי קול והנה שר איזה שיר כושי בריטון רחב ואינני יודע איך, אבל תיכף שרתי ליחי יותר גבוה, ואז בא הבוס הגדול והקשיב וקשר קשרים הרמוניים: פעם טור גבוה, פעם באט. עלה וירד וזה היה טוב והמשכנו בכל שיר שחשבנו עליו, וכל המתגייסים התאספו והקשיבו בדומיה ובסוף היו כמה אידישים שמתו כף, כאילו שהצגנו בשבילם. הכל היה חפשי לגמרי.

ונסעו ושרו. רמי אחז בהגה ונסע ונסע וטס ופצה פה ובקול גדול ושחה שר את המנגינה וכעבור רגע עמירה נכנסה בסופראן ואז הקול הרוקם של יואב, תמיד במקום הנכון להוסיף את ההרמוניה הדרושה בזמן מתאים או להכניס קו מלווה נעים ומשלים. והג'יפ נסע. הוא היה שייך לאחד הידידים של רמי וחלקי החילוף העיקריים היו חתיכות חבל. הכל היה קשור בחבלים כי כבר לא היה לאן להבריג בורג; רק המנוע היה טוב. רמי דאג לזה.

"ערבוש! ערבוש! רמי טען את הסטן, ערבוש!" נבהלה עמירה פתאום. פדאין ארורים מסתתרים אחרי סלעים להמסיר עלינו צרורות אש ולהפוך אותנו למסגנות. הוא מסתגן, אתה מסונן, אני מסגנת. דקדוק חדש.

וכמובן, השירה נסתיימה. ואז כולם ראו את הערבי אכול-הרעב רועה עדר עזים בואדי ריק, והעזים הריקים מכרסמים כמה שיחים עלובים ויבשים ולולא המתיחות שעמירה יצרה היו צוחקים. אבל זה לא מצחיק, כשאתה נוסע בכל המרק וחתיכה היסטורית מיללת שטויות מבוהלות על-יד האון הימנית. נעצרו וכדי להרגיז את הרועה העלוב החליטו לאכול מתחת לאף שלו.

חתיכה היסטורית מיללת, מה? כך היא, או זוהר שאיפות הגבר? או שמה חמסין היום. אייה אורך רוחך הנאצל, יא עלוב? זה יהיה שמח אם תצאו בריב בסופו של טיול נהדר זה. אבל לא אמרתי אף מילה אחת. גם יואב לא אמר אף מילה אבל אני יושב ליד ההגה, סיגריה בפה כשיואב ממלא את הפרימוס לבשל תה. הבאנו מספיק מים לארבעה ימים אני מקווה. יואב הביא שני כדים וזה יכול להספיק לגדוד שלם או כמעט.

עמירה יושבת מביושת קמעה. כך לא מתנהגת בחורה חלוצית, הופכת כל ערבי עלוב למפלצת מקרינה רובה מכידן ביד אחת, מקלע ביד השנייה, סכין בין השניים ושורת פצצות אטום תלויה מהחגורה, ועל הכובע סמל הדולר... זהו, את כבר בסדר. אבל למה יושב הגולם הזה כמו פסל, הגה ביד, אולי הגיבור הזה נבהל יותר ממני...

רמי, בוא נעזור ליואב.

מה? כמובן.

והלכו לפתוח קופסאות ולפרוס לחם. לחם ביום הראשון. אחר כך בסקוויטים עד שיצאו מהאף. אם יתקלו באיוו יחידה צבאית, אולי יצליחו לסחוט מעט לחם, אבל אחרת... מה אתה מתמרמר, רצית טיול או לא? רק קצת מעוצבן, מה?

וציאו ג'ריקנים מהג'יפ וישבו על הארץ ואכלו ושבעו ומצב הרוח עלה שמימה והחלו מדברים ומפספסים ומשוחחים על איפה הם איפה ליגו ואיך ליגו ושחם עכשו ושיחיה קר בלילה. והערבי הסתכל והסתכל. יואב הציע להזמין אותו להשתתף בארוחה, לא במיוחד משום שאהב את הערבי אלא משום שראה זאת מחובתו התנועתית למלות אחוה לבדואי. עמירה התנגדה במרק מודגש ויואב לא לחץ יותר, המצפון העיק במצבת, אבל הוא התגבר על יד כך שנמנע מלהסתכל אל הערבי. רמי הוציא את המסה, מעין תעודה שהוציא מארכיון כלשהו והתחיל בגאווה לזהות כל עצם שנראה לעיין. משה זו הורפסה בימי המגנט, ואחרי כן הוסיף בחביה ובצבירת כל גילוי, כביש, או קרב, עד שמשה זו נהפכה לאישית כמו אלבום תמונות.

יואב הביא מהג'יפ שמיסה ושכב בצל הרכב, בהשאירו את זוג היונים דוגרים על המסה שלהם.

יואב איש קיבוץ רבן, לאורכו ונהגה מהחופש. זו בשבילו היתה הגשמת החופש. שלא לראות את פועלי הביצורים, שלא לפייס את מריבותיהם, כאשר דאגתו העיקרית לפריון העבודה ולאו דוקא לשיפוט הצדק. יואב, הגדר קרועה! יואב, חסרה מגורה לתאורת הגדר! יואב, בתעלה ג' יש מפולת! יואב, נשברו שני אתים ומקשו והפועלים אין להם במה לעבוד! יואב, מה השעה? כל בוקר לקבל שבועים מהמשאיות, כל ערב להתחזר אותם. יש לו יצר לפעמים לספור אותם, שמה לא הלך אחד מהם לאיבוד. תכנים את כולם פנימה, סגור עליהם את הדלת, תן להם נשיקת לילה טוב. וגמרת? לא! תכנית למחר, איטוף כלים, תחזיר כד או שניים למטבח כי פועל יודע לקחת מים קרים אבל להתחזר את הכד... ויואב, תחנך אותם. יואב, שלא ישאירו עיתונים משומשים בגינות ושכן ישתמשו בבתי כבוד ועוד עד שיוצא לך מתחת לבית השחי.

הבט לגבעה הזאת. תיכף תקפון מאחריה חנהלה סמוקה מרל"ב ריצה. יואב, אחר הפועלים שלך סחב עוגה שהשאירתי על המרפסת. יואב, אחד הפועלים שלך אכל את הדובון עוויי, יואב, אחד הפועלים שלך נפל לתוך בית השימוש ואני לא יכולה להוציא אותו. עוד רעיונות גאוניים? עכשו יגאל הטרקטוריסט יזיע ארבעה ימים תמימים. לפחות לגנות אין יותר מעשרים פושעים צעירים להשתלט עליהם, אבל לי יש שבועים!

אפשר לשכב בשמש ולא לחשוב על שום דבר בעל חשיבות. זהו החופש האמיתי — להשתחרר מדאגות אבל לא ליותר מדי זמן: מחר משהו בלתי מוגדר יקר. מתרחים — האם חופרים את תעלה ט' לעומק הדרוש, בהתחשב עם שטחיות הקרקע? בעוד שלושה ימים — מה עושה יגאל? היום הוא לתקן את חפירה. כי אין מישהו אחר שיעשה זאת. ובעוד ארבע ימים הגוף יהיה בג'ים והראש בניירדגן. והשמחה תעלה בלב על כל קילומטר שמתקרבים הבית.

מענין, נזכרתי שאני פרימוס. אני מגיח שזאת לא היתה התכנית המקורית. קצת לא נוח, אבל אין זה מהוה הפרעה רצינית, אם ידעו להתנהג בצורה אנושית כי אין דבר גועלי יותר מזוג מאוהבים מתרפסים אחד על השנייה כל שעות היממה. מה שיעשו בלילה לא איכפת לי בכלל. אני ישן כמו הר געש על הירח כשאני לא עושה את אותו הדבר.

יואב, בוקר טוב. אצבע מסוגלת החזירה אותו בדיקנות לסביבת הג'יפ ומגדל עמירה העומד על רגל אחת מעל ראשו ומחטס בסקרנות בין הצלעות כרגל השנייה.

קום, נוסעים כבר.

הערבי עמד ולעס משהו משקית.

נסעו.

סעו בדררים ונסעו בשבילים וראו גבעה מענינת ונסעו לבקר אותה ורמי עין תמיד במסמך הבריטי העתיק ולאחר שקידה רבה היה קובע את תחום הנבול עם מצריים והכל היה מענין מאד. וכך בילו את כל הימים ולעת למדמדם ישבו ליד הים ובישלו ארוחת וכל וזכנו ונהנו והעד מאד מחברת הוולת. הוציאו שמיות וישנו וכל אחד שמר שמר והעיר אחר לפי התור ולא היה איכפת ושמים וכוכים ירח וססן סעון והגים ובחורה יהא ושני גושי שמיות על החול והאיר היבש והדבר המיסתורי הנקרא התיחות עם הטע.

עמירה שמרה לעת שחר והפרפקטיבה של הגיפ ושל השמיכות
נשתנתה ועוד יותר הפרפקטיבה של הכבחות. חול על השמיים הולם אותי הרבה
יותר מצב אדום. ואין בוס. ולשם מה מכות הכתיבה. המגן סונטות על הרמינגטון
ראנד "פרסט קון פורייט" ורטסימו" בפרק אחד ישבע לחם.

התאור העיר גוש אחד ועוד גוש והסירו שמיכות והרתירו מים ושחו ונסקפו ונסעו.
הגיע היום השלישי והיה במקום ינדה מאד לפי המפה ורמי בקושי. הבחין בין גבעה
לשנתה. חזר חנית בהרים כל גבעה אל היתה. כל ולא אחרת. המפה מראה מישור, או
יותר נכון מדרון קל שבקלים, המשתפע לכיוון הגב הדרומי הקיצוני, ופה לפני העיניים
בגדה מזוקפת. אל סתם גבעה קטנה ערובה, שיכלה לגדול במשך שבוע-שבועיים, אל מיידי
גדה משובה, כולל שלשה בצבעים וכל סימני הקבע.

אין לשער שהר מגושם זה צמח מאז המנדט, אבל אי אפשר לדעת. הכל הלך לפי רשיון ואורלי הגנבלים כל השנים. היום יש הרבה פקידים ורשמי לצמיחת הרים לפי סקיה איקס. זהו, הפספט עד שראשך יווליד. אבל אין זה משנה את העובדה שאתה אינך ורוע איפה שאתה נמצא ובקיצור רב, אתה באבוד. לך ספר ליתר הכבדה. שאתה המדריך, אתה אחראי לתרגום מסות הדרך במציאות הגוססיה ויחנך שאתה חמישה קילומטרים מתעלת סואל ואי תדע. לך תספר להם.

עמירה ויראב התחילו להתרחץ. כך הם נהגו, משום שהמייים היו מוגבלים, להתרחץ פעם ביום בהפסקת הצהריים, כדי לטחוט רוב תועלת ממעוט מייים. לומדים שכלולים בזמן קצר מאד. ההכרח מביא אתו שכל.

"שמעו חברה!" תקבירו את גאוות עשרה מטרים מתחת לפני הקרקע, אם אתם יכול. הלא ייכולתי? עצמי לקבור באותו המקום. אומנם לבטח תהיה תגובה אנטישית, בכל אופן הם אינם ילדים, ואני טעם הראשונות האשמות שאין להן מוצא מלבד חירופים.

או שהמפה טובה או שאני טיפתי, ואני חושש שהאפשרות השנייה מתאימה יותר למציאות." והו, בהתקפה ישירה, מבלי להתמוזג. המכה חדרה. כעת חסביו לפני שחבל חשובה. חסביר את הגבעה שאיננה ישנה. ועכשיו העקיצה ההורסת... עמירה או יואב...?

אני מציע שנלך לסייר קצת ברגל. אולי נוכל לזהות איזה דבר בולט מהכיפה הזאת שם. יואב. לא היה כל כך גורא. אני חושב שעמידה נבהלה במקצת אבל נעתה מיד ברוחה להצעה הגיונית. בחירה טובה, מילא, יכול היה לפרוט לכל אחד.

התגנבו וטיפסו למעלה, עמירה בראש, רמי עם מפה אחורה באצבעות פלדה, יואב, טסן ביד, אחרון. הגיעו למעלה אחרי טיפוס מזורז של שלושת רבעי שעה מויעות מרוב חוסמאצדאה בחבילת אחת. וכמובן שלא צור כלום. המפה היתה טובה לאריות כריכים.

במקום מישור הולך ונמשך השתרע שטח גבעות איין־סופי. ולא היה דבר שבעורתי אפשר היה לזהות עצם כלשהוא. אפס, שוב יואב: הפעם הצעה לאכול קודם ואכר כך להחליט על דרך פעולה.

יִרְדּוּ לֹאס בְּסֹדֶר הַפּוֹךְ, יוֹאֵב בְּרֹאשׁ, אֹפְסִימִי. עֵדִיךְ לֹא שִׁמְתִּי עַל מִשְׁהוֹ שִׁמְתָּ
בְּגִגַּם מִתְרַבֵּעַ וּגַם כִּךְ יֵשׁ לָנוּ מִסְפֵּיק אוֹכֵל וְיוֹשֵׁב אוֹמֵגֵם הִרְבֵּה דַלֵּק אֲבֵל נִסְתַּדֵּר. רִמְיָה,
מִתְקַן מִתְקַנֵּן וְשִׁמְתָּ שִׁבְחָה לְיִשְׁרָאֵל וְחוֹשֵׁב עַל הַלֵּל-אֵלֵינוּ כִּלִּי סֹדֶר. הַמֶּסֶפֶר בִּיד
כִּמוֹ פֶּרֶחַ שֶׁנֶּבֶל וְכֹסֶף. עֲמִידָה בְּסוּף, הוֹלֵכֶת עוֹרָר עֲקֻבָּתוֹ הַבְּחוּרִים. מֶה נַעֲשֶׂה? מִתְרַבֵּעִים
אֵינִי צָרִיכָה לְעֻבּוֹד. מֶה יַעֲשֶׂה הוּאָּ הַלֹּךְ כִּמוֹ דֶּג מִלּוֹחַ בְּחִבֵּית תּוֹצֵרֶת אֶרֶץ, נִרְאֶה כְּאִילוֹ
שׁוֹדֵד מַעַס וְיִגְבֵּחַ לֵב הָאֵף עַל מִסֵּפֶר זֶה הַעֲלֹבָה, כִּמְרָאָה הַמֶּסֶפֶר כִּן מִרְאֶה פֶּרְצוּפּוֹ. מִקְוִים
וְנִמְלֹכֵךְ בִּלְי וְרוֹחַ חַיִּית. אֵיִיָּה הַגִּבֹּר שְׁהִיָּה לְבִלְהָה.

”יש לי רושם שפה השארנו את הגיפ” יואב. היו רק עקבות באדמה. רמי החל רץ בעקבות העקבות. גבוו את הגיפ, לא יחכן, פה השארתי אותו. עובדה, הוא לא הלך לטייל, זה הגיפ שלי, אני מוכרח למצוא אותו, אני אני. יואב לא יעשה את הכל, יש מדרון אולי לא סנכתי את המצפורים? המדרון קל. פה סיבוב. שם הוא ! !

הג'נים נעצרו ליד סלע. בריצה הגיע אליו ובחץ אותו. לא היה נזק. הניע, בסדר. נסע חזרה. נחל בשתקה. הוא עליו כמו שכוור מוקף בקבוקים מלאים. הם שוחקים כמו משתפי אזכרה לנפוליאון. החיור דעך לאט.

”מה יש?”

”לא ראית?” עמירה.

“מה לא ראיתי?”

“הרי עברת על ידו.”

„הבט בנעליך!“ יואב.

הביט. בוצ. ומה בכך? בוצ! כל המים

על יד עקבות הגיפ ששב על צידו כד מים פחות. אפילו דרכתי בזה מבלי להבחין. במשך שלושה ימים שתינו כד אחד, ואחר כך במחי יד אחד הגיפ סובא את הכד השני, פג התאבון.

חר כך דיברו וסתרות. על הכל שררה אורית אשמה בלתי מבוטאת. היא דגרה על רמי בכובד מוחשי. הרגיש קושי בנשימה ותנועה במעים. למה על ראשי כל זה, מדוע מביטים בי ככה. ומי משאיר כתי מיים מאחורי גיפי? הרי הם אשמים בדיוק כמוני. אולם לולא הכתי טועה בדרך אל היינו עובדים את הניס, ולולא העצבות הייתי נוכח להניח אבן תחת הגלגל כרגיל, אבל מדוע אינם מאששים אותי? אני מרגיש את ההאשמה והם אינם מעבירים אותה למילים. לו היו אומרים כן עשיתי, פעה אותנו, יוכלתי לקחת יוונה מאיפה שהוא, להוציא אותנו מהסכך היום הזה ולטוהר את שמי, אבל אינם אומרים מילה לגנאי ולא אוכל לשלם את החוב, ועוד יותר גרוע אינם מתחשבים אלי כאל פושע כפי אם ילד בלתי אחראי; והם אינם רוצים שאקח את היוזבה, הם דורשים ממני, אולם מתקבים אותי בדיון. לו היו אומרים ישר, מאשימים בשה מלא אז — כן, אז

מ, רכז **מ**ורים **מ** וסמכים" **מ**
 ביה"ס הותיק בארץ לפקידות
 רחוב **ה** **ס** **12** תל-אביב

כ ת ו ת
לבוגרי בי"ס יסודי

לבעלי השכלה — בינונית ותיכונית
(כתות מיוחדות)

דיפלומה בהנהלת פוקסים

סדור בעבודה

עזרה ממשית למסיימינו
בסדור בעבודה

אחריות מלאה

ביה"ם אחראי שכל תלמיד יקבל דיפלומה מקצועית, אפילו אם יצטרך לחזור שנית על לימודיו ללא כל תשלום נוסף

קורסים שנתיים לפקידות והשכלה כללית לצעירים **נפתחים** ב' לספטמבר חצי שנתיים לפקידות למבוגרים כל שבועיים

הרשמו מיד! מ.מ.מ. רחוב הס 12 טלפון 5061

תשלה את עצמך, היית מסתגרת, מאשים אותם באותה המידה, היתה מתפתחת מריבה בריאה, לא היינו מדברים יומיים, שעתים, השד יודע כמה, אבל זה היה יותר טוב מחבר דמוקלס מעל לראש, לחכות להתפרצות שמוכרחה לב וא ושל תבוא.

עמירה הנתנה, לעתים רחוקות יש הזדמנות כזו לבחון את כושר ההתגברות על משבר ממש ורוחני כאחד. שני בחורים נחונים בצרה. שניהם בעלי אופי מנוגד לחלוטין, ומובן שיצאו ממנה, אבל איך, ומי יוציא. כמובן שלא תארה לעצמה שלא יצאו מהמצור. לא עלה על דעתה שאפשר לנסוע ולשתות את טיפת הדלק האחרונה ללא תועלת, להסתובב סחור-סחור ברגל וליפול טרף לצמא או למסתננים, מי שזומן קודם. ואופיני לה שלא חשבה על האפשרות שהיא עצמה תציל את החבורה, או לפחות תתרומם חלק לקראת ההושעה. לא, היא ראתה את המצב כהתחרות אישית בין שני הגברים, שהשכר לה גבוהה מאד.

ויואב? גם הוא לא העסיק את עצמו בעצם חומרת המצב. מה קרה בין שתי הבריות האלה? הוא רובץ תחת נטל גיגיו עצמי מופרז ואינו מבין את המצב באובייקטיביות, כן ממש רובץ. הוא אינו מסוגל לחשוב על שום פתרון מתקבל על הדעת מרוב חרפה מדומה. והיא? היא מביטה בו כמו בקוף בשעת אכילת בונה בגן החיות, כדי לראות מה שיעשה עכשו והמושג של הושטת עזרה ועידוד אפילו לא חודר למוחה. ומביטה בי כאילו שמחכה שאגרום לאיזה שינוי מצב אצלו. או שאחלס אותו או שאשים את כבודו למצבו הקודם. או שמא... שמא לא איכפת לה בכלל ואין לה כבר ענין אישי בו? יושבת פה כצופה במשחק כדורגל. האיש הטוב יותר יצא. איזו אפשרות נכונה יותר. אולי מיוזג. מענין אם היא תשכב איתו הלילה. אבל גם זה לא יקבע כלום. יתכן ובן תשכב איתו כדי להגביר את העניו העצמי אצלו, וגם יתכן שלא תעשה זאת כדי למתוח אותו ושירגיש יותר כטיפש.

מה מצב הדלק? הוא סקר את הגריקנים שהיו עדיין מלאים ואת הכמות שבמיכל הגיפ והעריך שהיה מספיק דלק לנסיעה הביתה ועוד כמאה קילומטרים. הוא הציע את ההצעה היחידה. לנסוע מזרחה חמישים קילומטר ולסייר אחר עקבות אדם אי רכב באותו הזמן. פעולה זו תוציא אותם ממצרים לבטח, באם נמצאים הם במצרים. ולא — — — עולה רק להואיל. קל להציע ולדבר. איפה המזרח? ונעריך את המזרח לפי השמש, אין פני הקרקע מישור, אלא גבעות סלעיות והרים. אפשר להיכנס לערוץ ולהתפתל עד אין סוף ולצאת בכיוון לגמרי אחר צוה שרצית. או אפשר להקיף הר ולחזור לאותו המקום שממנו יצאת או אפשר להתקל במבוי סתום ותצטרך לחזור על עקבותיך, או אפשר לעלות על הר מבלי שתוכל לרדת. אבל הצעה אחרת לא היתה.

לא היה ויכוח. לא היה מי שיתוכח.

רמי אחז בהגה ונכנס לוואי שמאלה ונסע לאט. אחז בהגה, נאחו בהגה בל ייפרדו, סע סע לאט שמא תפסיד עקבות אל תחפש אתה יואב, המשיח יחפש. אתה תהגה, נהג סע לאט בכביש רטוב, הגיפ שותה הרבה מים, תקבל שכר טיחה דמי שתייה. נהג להפליא סע לאט, תן לבוס לצפות, רק חסר לך פה לנקב צמיג. שהיא תגיד משהו. היא יושבת בחיך יבש וריק. מונה ליה — נא לפענח, פרס ראשון אלף לירות, פרסי עידוד של נשיקה כל אחד. אני צמא, למה לא הייתי צמא כל שלושת הימים עד כה? צמאון העונש, דאנשה בגהנום וחזרה, אולי גם כן בחסדי יואב איש קיבוץ. סע יותר לאט, תאריך את תקופת העינוי הארוך. הבו לנו משקה מיט א ביסל קאשקה ונריר ונריר עוד לא אכלנו עוד לא שתינו יובש לנו בגרון...

„מי רעב?" עמירה. טלאפאטיה. פסיכופאטיה. סע סע, שא עיניך אל הרים מאין עורך יבוא עתה?

אף אחד לא רעב.

נסעו את חמישים הקילומטרים ואיש לא ידע כמה המרחק היה דרך אוויר המוצא. אכלו וצמאו בשקט ונשכבו לישון בשקט, איש איש בשמיכתו ושמר בשקט, איש איש לפי התור בשקט ולא אמרו מילה בשקט ואחירות הכניעה של רמי השרתה את צלה השקט על כל החבורה בשקט.

בבוקר, ההחלטה היתה ברורה עוד לפני שנאמרה. צריך לחסוך בדלק ולסייר ברגל. רמי מיד התנדב לפני שיואב יכול היה להתנדב הוא. אי אפשר להשאיר ליואב את כל פרי המאמץ. עמירה הכינה לו מנה ממיטב האוכל שנשא, שלא היה הרבה, מלבד ביסקוויטים כמובן. שמהם היו מיליונים. רמי צריך לצאת לסייר בחצי עיגול גדול. השניים צריכים להשאר לשמור על הגיפ ולסמן את הגבעה הקרובה בדגל — החולצה של יואב — ואם לא יחזיר עד חשכה עליהם לשמור מהבזיון היקר על כיפת גבעה זו ולהגות מדורה ולגלות את מקום המצאותם לרמי וליואב אפשר. על רמי לחזור לפני חשכה. למרות התנגדותם הלא-תוקפנית הוא השאיר להם את הסטן ולקח רק אקדח אחד. ותרמיל. בלי מילת פרידה.

פמין אוסט יוצא מאוהלו ואין רואים אותו יותר. שותפות בין

נכות גוף ונפש. אומנם אני באמת מגוים יותר מדי בכל הענין הזה, צירוף של משגים כוחו כחוקת משגה אחד, ביוחור אם השני נובע מהראשון. רק ביטוי של האופי החלש שלא יכולתי להתגבר נבקם ונהפכתי לילד מפונק. כנראה שכך הייתי תמיד כל הזמן. יואב יותר כשרוני ממני; יושב בשקט ונהנה ואני צריך להיות השויצר כשאין לי זכות לכך. למי יש זכות להזיע? שכר הזעה צורך מוגבר לשותות: העונש מתאים לעוון, הצורה ברינה בדומיה: יצמא מים. לך בקצב קצוב ומקוצב, אחרת תתעייף, ורק חסר לך לחזור הערב לביים בידיים וראש ריקים, לאחר צפייתם ותשכב בוד שוב כעונש ומחר יואב יצא והוא יצא. הוא בחור כזה שתמיד ימצא בשקט ובלי רעש. למה עזבה אותה, לכל הרוחות? כנראה שהייתי בשבילה משהו רק לפי הערך החיצוני, הרושם הפרוע. ומשראתה אותי בשפל נפקחו העיניים. גביס לאן שאתה דורך ואל תבעט באבנים, זה מעייף?

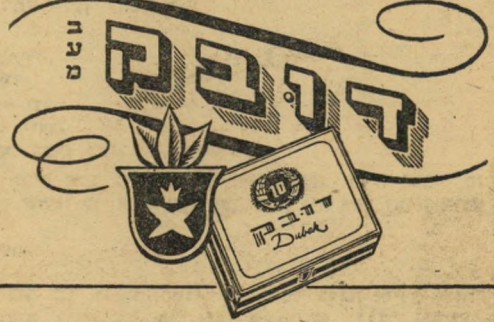
מה הם עושים עכשיו? אולי היא מחזרת אחריו והוא גיטלמן מכיר בזכויות קנין שאינן אומנם. הוא קיבוצניק, אין קנין פרטי, אהבה חפשית. חמור. כך אתה רוצה להתקדם בו? אתה ממש מנוגל, לא יועיל, אני מוכרת למצוא משהו. עדות מתקבלת על הדעת להתקדמות, מה אם אפגוש סיור צבאי? יהיה נפלא, אבל איזה צבא? יש להגות שאנחנו בישראל. נרצחו שלושה מטיילים בנגב הרחוק; סבורים שעברו את הגבול בטעות. גופותיהם זוהו ככך וכך ויימסרו היום לועדת שביתת הנשק. מחאה חריפה מצד מצריים. ידיעות אחרונות. קודם דופקים אותך אחר כך באים בטענות. ואנחנו חיים במאה העשרים. דור התרבות והקידמה. קדימה צעד, הבט שמאלה ימינה. אין שוב דבר, לכל הרוחות. תקיף את הגבעה הקרובה ואולי תמצא משהו. אולי אני נמצא חמש מאות מטר מהכביש הראשי?

או אחזור בצחק, כולנו נחזור בצחק והכל יהיה כמו קודם. אולי כמעט והיא תחשוב אחרת. איך היא חושבת, מה היא חושבת? בהתחלה היא רק נבהלה ואני חשבתי אותה לחתיכת היסטוריה. אולי אף פעם לא ראתה ערבי. גם זה יתכן. מה היא יכולה לחשוב עלי, הנהג הגדול מרביץ קילומטרים בנעליים כבדות. אולי יהיה שם קיוסק קטן מוצל והודוי זקן עם כיפה על הראש מוזג מיץ קר שחס וחלילה לא ימלא את הכוס יותר מדי תמורת שמונה גרושים עלובים. עכשיו ללגום בקבוק בירה קרה, ממש עינוי נפשי. איזה מנגנון משונה בן אדם צמא וחושב על שתייה. צריך לשכח ללכת, כך שיחשוב על מכוונות כתיבה או על סרטים או על רוצחים צמאים לדם. שוב פעם הרעיון המרכזי הבירה הקרה, ישר מהקרה, מטפס טיפין טיפין מבעד לגרון המאובק. מה מבריק שם באופק? חבל על הזמן לראות. עכשיו אין חקירות ארכיאולוגיות אבל מה יכול להבריק? נעלם. אין דבר. איזה מין סלע למטה.

נשב קצת לנוח והשמש עולה וחם יותר והרוח מזרחית להקעים וכל מחשבה יוצאת מן הראש מלבד לשותות, לשותות, לשותות, אולי אפשר לחתוך את האצבע ולשתות את הדם המוקד? אבל צריך להזהר מאד מאד שלא תלך אף טיפה לאיבוד. שותה את הכל כמו ילד טוב ואמא תתן לך נשיקה. לא רוצה נשיקה. מפונק. אבל כן רוצה נשיקה ועוד איך! שוב מבריק. אין זה סלע אלא מתכת. בטוח. יופי! גילית מכה ברזל או אף אורניום. אפשר לקבל זכוין ולהתחיל להפיק בכמויות, כל באנק יתן הלוואה לפיתוח חברה, אולי חברת מניות. נפיק אורניום כמו נבל, רחוקים עצומים, יום עבודה של מאתיים לירות, זה שש מאות

**ברכות נאמנות
לידינו ולכל
עם ישראל**

דוד טופל ובניו

תל-אביב, רחוב אחדיהעם 24, טל. 5673
מחלקת ההפצה: בתי-חרר (כחצר) טל. 67967

מברך את כל קרוביו, ידידיו ולקוחותיו
בשנה טובה ומוצלחת

מתנה יפה לכל הזדמנות

כלי כסף
ומצופה
כסף

פרינצנטל

נוסד בורשה בשנת 1905

PRINCENTEIL

Established in Warsaw 1905

silver and
silver-plated ware

986 הענולת הזה

העולם הבא

HAOLAM HABA YEARLY

העורך: ילי גרלי

עתון שנתי

לא יהיו דירות שרד

אשכול אינו מסכים לזון מעמדתו הקודמת

הוויכוח על המצב בענף הבנייה, שהתנהל אתמול בכנסת בנוכחות 118 חברים, קיבל מפנה דרמטית, כאשר יצא ח"כ צ"כ שמחה כבה בהתקפה חריפה על שריהאוצר מ" לוי אשכול, לרגל סירובו של האחרון לנטוש את הצריף הדולף בו הוא גר מזה 20 שנה.

בהאשמו את השר באנוכיות ובי התעלמות מצורכי הכלל, טען ה' כבה כי אינכונותו של חשר לדאוג לדירות שרד מתאימות לחברי המס' שלה, וקודם כל לעצמו, ממיטה אטון על המשק. "בשעה של רפיון כללי בענף הבנייה", אמר מר כבה, "חיי' בים נבחרו העם להראות דוגמה אי שית ולחתר על סיגנון חיים מימי העלייה השנייה, שאבד עליו הכלת' אחריו מילא דיר' ישעיהו פרדר (פרוגרסיביס), שהצביע על העובדה כי מאות פועלים פוטרו בחודשים האחרונים בענף הבנייה, ונאלצו כי תוצאה מכך לעבור לנגב. מר פרדר ביקר קשה גם את העובדה, שבבני' בין החדש של הוועד הפועל הוחלט ברגע האחרון שלא להכניס שיש בפרוורורים. "מה הממשלה רוצה ש' הקבלנים יעשו באשראי הנרחב ש' היא מעמידה לרשותם?" שאל ה' סדר.

בתשובה להשגות אלה, חזר ה' אשכול והטעים כי לא ייתכן לדרוש ממנו לקיים בגופו מדיניות ממשל'ית, ואין להתערב בחייו הפרטיים של שר ולהכריחו לגור בדירה ש' אינה הולמת את טעמו. "לא תחסום שור בדישו" קרא מר אשכול כי קול נרגש.

היעדרם של שני חברי כנסת מן הריון עורר תמיהה כללית, אולם ל' שם הרעגת הרוחות הקריא הויר את מכתבה התנצלות של אחד הנצי' דרים, השוכן חולה בבית החולים ביוליטון לרגל ניתוח לב.

כושע נמלט מידי המשטרה

פורץ מועד, שנתפס אתמול על-ידי המשטרה במבצע מואהיר של כילוש ועיקוב, הצליח לשוב ולהימלט בגלל התנהגותו התמוהה של אחד הקצינים הגבוהים במטה הארצי.

המשטרה זינן לפתע הפורץ אל תוך דלתות "בזאמכו באר" שבבניין הספור. לא היה כל קושי להשיגו, היות ואין לכאור כל יציאה צדדית. אולם ה' בוגוריון התעקש שלא ל' המשיך את הדריפה, במענה ש' כאוי' פז פרינציפיו איננו נכנס לכאדים, ואפילו בתפקיד'.

הנבחרת לא יצאה לאליפות העולמית

מחזה מביש נתגלה אמש בשדה התעופה בלוד, מקום בו התעכבה ברגע האחרון נסיעת נבחרת הכדורגל הישראלית לסיבוב הגמר של האליפות העולמית. הנבחרת החליטה לא לצאת כמחאה על כך ששום עסקן ספורט לא הסכים ללוות אותה בדרכה הקשה.

המקרה הוא תוצאה של חיכוכים ממושכים בין מרכז הפועל למרכז מכבי על תור הליחי. מר וייס, מד' יור מכבי, מסר לסופרנו כי היה זה תור של הפועל לשלוח מלחה מן שלה, אולם הפועל ניסה להשתמש מן התפקיד ולגולל אותו שוב על שכם מכבי. ממרכז הפועל מכחישים טע' זה, ומוסרים כי כל הסיכסוך

שביתת-נשק בנמל חיפה

אבן נפגש עם דאלס. — מאלנקוב: "בריה"מ לא תסכים ליחס דומה"

בלתי-מובנת. שריהאוצר מ" לוי אשכול, שנסאל במסיבת עיתון'אים לדעתו על צעדה האחרון של ישראל, הכריז כי "ברית-המועצות רואה בעין זועמת הפרה גלויה זו של שיווי המשקל במזרח התיכון מצד ישראל". מר מאלנקוב הזהיר את ישראל לכל תנהג בצורה דומה במשולחיו הנשק הסובייטי.

קצין גבוה של צה"ל הגיב אמש בלעג על איומי אמריקה, באמרו ש' אם הדבר אינו מוצא חן בעיני מר דאלס, הוא תמיד יכול לייצא את הנשק שלו למצרים ולסוריה.

אניית המשא האמריקאית, "יוליסס גראנט" נאלצה לצאת אתמול את נמל חיפה מכלי לפרק את מטען'ה מוטסי הפילון שעל סיפונה, שהיה מיועד לחיל-האוויר הישראלי, כאשר הודיעה מנהלת הנמל כי אין לה מחסנים פנויים דקלוג את עורף-הנשק הזורם לישראל בלירה, ללא התחשבות בכוש-ההיכוח של המדינה. גם הצעתו של הקברניט לזרוק לפחות את המוטסים אל תוך הים בקרבת הנמל נדחתה על-ידי הנחלת הנמל, מחשש להפרעות בתנועת האוניות, אחרי שכבר קודם לכן הוטבעו במים 5000 טון של תחמושת לתותחנים כבדים וכמות גדולה של קליעים מונחים.

הביגלאומי. מר אבן דחה טענות אלה בשאט נפש, בטענו שישראל לא הת' חייבה מעולם לקבל נשק בכמויות

שרהחוק האמריקאי מר ג'ון פוס' טר דאלס ביקש אתמול ראיון דחוף עם שגרירי ישראל בוושינגטון מר אבא אבן. תוכן השיחות לא פורסם,

מאלנקוב

אולם מקורות מהימנים מוסרים ש' אמריקה לא תעבור בשתיקה על הפ' רה חמורה זו של המוסר המסחרי

שוב טעויות בספר הנשומים

מאימים על מס-הכנסה במשפט הוצאת-דיבה מר י. שייקה, סוחר מכוניות מוסמך, איים היום כי יתבע לדין את הציבות מס ההכנסה על הוצאת דיבה, אם לא יפרסמו בכל העיתונים במקום בולט תוך 24 שעות התנצלות על שבספר הנשומים הופחתה הכנסתו השנתית. במידה המערערת את מעמדו הציבורי.

מר שייקה טען כי הרוויח בשנת הכספים 53/54 סכום של 782 אלף ל"י, ואף הצהיר על כך. אולם פקי' די השומה סירבו להאמין להצהר'תו, ופרסמו את הכנסתו כ-82 אלף ל"י בלבד, ואף התעקשו שלא לקבל מידו, כאל על הסכום הנ"ל. מר שייקה הסביר, כי נזכר פיר' סום מכשיל זה, הוא הושם לבו ול' לעג בעיני חבריו וידידיו, הסבורים

חשנה לשנה

ישראל אינה כולה אור. יש בה לא מעט נקודות חשוכות וצללים, אשר אין אנו מתפנים לגלותם בששת ימי המצווה, השטופים באור ובחיות. בצדק טענו קוראים רבים כי העולם הבא עושה את מלאכתו רמייה, בהעלותו על גס כל מעשה יפה וקונסטרוק' טיבי, תוך התעלמות גמורה מ' השחיתות והליקויים המתגלים מעידן לעידן בחיינו בארץ. הקורא יאיר זוהר מקיבוץ יגור, שכתב לנו: "אני מבין יפה את נטייתכם לעסוק אך ורק בטוב ובניפה, המגירה את קונסטרק' רם בוודאי לעלייה בתפוצה וב' רוחים... אבל סיסמתכם היא: 'בלי מורא וכלי משוא פנים!' ושומה עליכם, עם כל שאט ה' נפש שבדבר, לא להירתע מ' חשיפת נגעים ואפילו מהמשמעות אישיות וסנציוניות".

תחת לחץ הקוראים, החליט העולם הבא להקדיש את גליון חשנה לצד השני של המטבע — לכל העכור והדלות המתרשש במדינה. מה שנותר הוא רק לאחל לקוראנו שנה טובה, ש' בה מקרים כמו אלה המתוארים כאן לא יהיו אפשריים. ל. ג.

נאג'יב

ראש המשלחת הישראלית, סגן-אלוף מ. דרומי, את התכסיס המצוי ה' חדש, שבוצע כנראה לפי הוראותיו

אל תעשנו סיגרים, חביבי'

זה עתה הוצאנו לשוק את הסיגרית המזרחית החדשה "חביבי". אבל התברר שחלה טעות בעירוב מיני הטבק, ולכן הסיגרית החדשה שלנו היא גרועה, מסריחה ואיננה ראויה לעישונם של אנני-טעם. למרות הביקוש הרב, הננו להזהיר את לקוחותינו הנאמנים:

אל תעשנו, חביבי' — לא פעם ולא מ'ב' החברה הישראלית לייצור עשן מכך

מונרו תובעת פצוויק מהאמרגן לאחר ביטול הופעתה בישראל

שחקנית הקולנוע האמריקאית מרילין מילר (מונרו) הגישה תביעת פיצויים על סך 150 ל"י, נגד האמרגן שמעון צדיקוב לאחר ביטול הופעתה היחידה בארץ, שעמדה להתקיים אמש מר צדיקוב סירב לשלם את שכרה של האמנית' כפי שנקבע מראש, כי טענו שההצגה הובטח לו בנלל' כות' עליון. "אולם הובטח לו לשלם 8 עשרות, אבל כ-3 אחרי-הצהרית ה' קיים באולם סימפוזיון על הנושא 'הספרות העברית — לא?' כחש' תחפתו ח"ה ד. שמעוני, י. בורלא ופ. שמיר. קהל האלמים שמילא את האולם, המסררונות והכיכר, ועסק ב' נשימה עצורה אחרי מהלך החרצנות

הכלל והפרט מר משה ברסלע, המנהל הכללי של משרד הסער, נסע אתמול למע' ברת סיה ב'. הוא עמד לטוס מחר בערב בסמוך "פראנס" לפאריס, מקום בו עמד להשתתף בוועידה ה' בינלאומית לטיפול בסרטן סוביא' לים, המתכנסת בארמון וורסאיי, אך תחת זאת החליט מר ברסלע ברגע האחרון, לפי עזת רומאני, לצאת ל' חופשה של חודשיים במעברת סיה מקום בו הועברו לרשותו חדר בצריח מספר 284

שרהעבורה מרכיזי נמיר ושרתה-חץ נולדה מאיר סערו אתמול על שולחנו של סלים ישעיהו מושב פדויים כנב, השרים התפעלו מסר אוה של השולחן, שהיה סורכס מאר נוי ירקות, ואסרו שהיו רוצים נג' הם שולחן יפה כזה בביתם.